ĦOLQA BEJNIETNA

FITTIXTEK | SIBTEK | ĦABBEJTEK

RIVISTA INTERNA TAL-PROVINĊJA AGOSTINJANA TA' SAN MARK
APRIL - ĠUNJU 2017 / 2

WERREJ

Editorjal 2
Aġenda Provinċjali 3
Il-Kelma tal-Provinċjal 4
Cardinal Gianfranco Ravasi 6
Ċelebrazzjoni tal-Ħajja ta' Fra Grazzja Gauci, Agostinjan 11
Ħidma Vokazzjonali - Ħidma Maż-Żgħażagħ 17
From Francis to Francis 19
Divinitus apparuit: Il-550 sena mill-"Wasla" tal-Madonna tal-Parir it-Tajjeb 21
L-Arloġġ fl-antik 24
Mill-Kunvent San Nikola ta' Tolentino - Ħal Tarxien 25
Lejn il-bi-ċentinarju - 14 ta' Settembru 2017 26
Inġarrfu l-ħitan… 27
Faċċata tal-Knisja San Mark - Rabat Malta 29
Mogħdijiet ta' qdusija 31
Nibnu l-memorja flimkien 35
Mill-kunvent Madonna tal-parir it-tajjeb - Paceville 39
Mill-Kelma tal-Papa Franġisku 40
Segretarjat Missjonijiet Agostinjani 41
The Descent into Chaos 42
L-Ispirtu s-Santu, don ta' Alla u Alla-Imħabba 44
Paintings from the late medieval period in the Maltese Islands 47
Knisja ta' Santa Rita, San Ġiljan 51
The Four Panel Paintings 52
Nieħdu ħsieb tagħna nfusna 55
50 Sena Saċerdot 57
Duttur tal-Knisja Agostinjan? 58
Pubblikazzjonijiet 60
Istitut Agostinjan 63
Lajċi Agostinjani 64
Kulleġġ Santu Wistin 66
Mill-Kunvent San Mark - Rabat 68
Mill-Kunvent Santu Wistin - Valletta 72
Mill-Kunvent Santu Wistin - Għawdex 74
Parroċċa Santu Wistin - Valletta 75
Il-Venerabli Maria Tereża Spinelli - Agostinjana 77
Festa Santa Rita 2017 78
Mid-djarju tal-provinċja 79

ĦOLQA BEJNIETNA

Editur: P. Raphael Abdilla OSA
E-mail: raphaelabdillaosa@gmail.com
Address: Segreterija Provinċjali, Kunvent San Mark, Triq Santu Wistin, Rabat RBT 1117, Malta
Korrezzjoni tal-Malti: Paul Ellul
Website: www.agostinjani.org
Facebook: Augustinians Malta
Issettjat u stampat: Best Print Co. LTD, Qrendi
Tel: 2168 0789

EDITORJAL

"NIBŻA' LI NARA LIL IBNI"

Żgur li din mhijiex xi ħaġa li niltaqgħu magħha ta' spiss. L-anqas naħseb li niltaqgħu magħha f'xi paġna tal-Kotba Mqaddsa. Pjuttost bil-maqlub, fl-Evanġelju naraw il-missier anzjuż biex jiltaqa' mill-ġdid ma' dak l-iben li jkun ħallieh (ara Luqa 15, 11-24), ir-ragħaj ifittex lin-nagħġa li tkun intilfitlu (ara Luqa 15, 1-6), il-mara li tilfet flusha tagħmel minn kollox biex terġa' ssib dak li tkun tilfet (ara Luqa 15, 8-9). Għalfejn qed ngħid dan kollu? Dan l-aħħar inħsadt mhux ħażin meta niltaqa' ma' missier fejn ma riedx jiltaqa' ma' ibnu li kien għadu kemm twieled. U l-ħasda tiegħi kienet akbar meta huwa stess qalli r-raġuni għalfejn ħassu hekk.

"Fil-mument tat-twelid ta' ibni, l-ewwel tarbija tagħna, jien kont preżenti... fraħt hafna meta qbadt f'idi għall-ewwel darba lil dan ibni. Meta sibt ruħi waħdi d-dar, wara li ħallejt l-isptar, bdejt nagħmel il-kontijiet fuq kemm dan ibni ser jiswielna huwa u jikber. Wasalt għall-konklużjoni li biex inkun nista' nibagħtu fi skola privata, il-paga tiegħi biss mhux ser isservini. Bżajt u ħassejtni f'paniku fejn bdejt nara li l-flus li kont ser naqla' kienu ser ikunu biss għal ibni. Tant bżajt li l-għada, hekk kif wasalt l-isptar, erġajt lura d-dar bla ma dħalt fl-isptar, u dan għaliex, bżajt li nara lil ibni... ħassejtni nitwerwer minnu!"

Mhux l-ewwel darba smajna min jgħid u min jaf kemm-il darba aħna stess għednieha: *time is money*! Importanti li għal kulma nagħmel nitħallas għalih għaliex fl-aħħar mill-aħħar, dak huwa xogħli li għamilt. Mhux l-ewwel darba niltaqgħu ma' persuni li qegħdin jiġu mwarrba fil-ġenb għaliex m'għandhom xejn x'jagħtuna jew m'għandhom xejn x'ser iħallulna. Hemm dawk ukoll, li qegħdin narawhom b'għajnejna: wara li jkunu taw kollox, ġidhom kollu lil dik il-persuna li tkun fdathom, jiġu mill-ewwel abbandunati: isibu ruħhom weħidhom f'post li qatt ma jkunu xtaqu li jmorru. M'ilux ukoll, waħda anzjana li xtaqet tagħti xi ħaġa tal-flus biex toffri quddiesa, qaltli: "skużani *father* għaliex m'għandi xejn... ħaduli kollox". Aktar kemm qed inħarsu lejn il-prezzijiet, lejn kemm tiswa, x'nista' nakkwista; allura aktar qed tkun diffiċli li ngħixu fil-gratwità: li nħalli l-imħabba tmexxi l-azzjonijiet tiegħi fil-qadi lejn l-oħrajn. U ta' dan għandna l-eżempju mill-isbaħ ta' Kristu nnifsu fuq is-salib: "m'hemmx imħabba akbar minn din li wieħed jagħti ħajtu għal ħbiebu" (ara Ġwanni 15, 13) Ir-riżultat ta' dan huwa wieħed: dak tal-ferħ u tal-paċi fil-qalb. Huma dawn il-valuri li ser ikunu qegħdin jgħinuna biex inkunu aktar sereni quddiem il-providenza ta' Alla, dan Alla li mhu ser jinsa qatt għasfur tal-bejt aħseb u ara kif ser jinsa lill-bniedem, ħolqien u xbieha tiegħu! (ara Mattew 6, 24-34)

Il-problema li ninsabu fiha llum hija li kollox sar flus, tant li meta nieqfu biex nagħmlu l-kontijiet, u allura hawnhekk nikkonċentraw fuq dak li jmiss lilna, dak li huwa tagħna, u allura jiġrilna iva li nitħawdu. L-ippjanar għandu jkun, l-*budgets* huma importanti, li naħdem biex naqla' l-ħobża ta' kuljum huwa neċessarju, biss, li nħalli l-flus biex jinċentivawni fir-relazzjonijiet tiegħi ma' ħaddieħor, allura hawnhekk kollox nibdew naraw bil-lenti ta' kemm kollox jiswa u l-prezzijiet jieħdu post il-valuri l-oħrajn tal-gratwità u dak tal-imħabba. Jispiċċa hawnhekk ukoll il-valur tas-sagrifiċċju. Mhux ta' b'xejn il-lum fejn m'għandniex aktar spazju għall-anzjani tagħna, inkomplu nżidu aktar strutturi biex mingħalina ser nistrieħu u hekk inkunu aktar ħielsa. Il-vera serħan u ħelsien tal-qalb huwa dak li għandu l-bidu u t-tmiem tiegħu fl-imħabba u s-sagrifiċċju.

Minn qalbi, l-Għid it-tajjeb!

PATRI RAPHAEL ABDILLA
AGOSTINJAN

AĠENDA PROVINĊJALI

2 ta' April:
P. Franġisk Spiteri – RIP 1973;

3 ta' April:
Fra Filippu Fenech – RIP 1977;

7 ta' April:
Għeluq snin P. Constantino Borg;

8 ta' April:
Għeluq snin P. Deo Debono;

9 ta' April:
Għeluq snin Fra Mario Bonnici;

10 ta' April:
P. Liberat Cini – RIP 2011;

18 ta' April:
Għeluq snin P. Reginaldo Araujo da Silva;

19 ta' April:
P. Ġiljan Mifsud – RIP 1992;

24 ta' April:
Għeluq snin P. Feliċ Buttigieg;
Konverżjoni ta' Santu Wistin – Kunċert fil-Parroċċa ta' Santu Wistin – Valletta;

28-30 ta' April:
Open weekend fil-Kunvent San Mark – Rabat;

30 ta' April:
Għeluq snin P. Joseph Zammit;

2 ta' Mejju:
P. Vinċenz Caruana – RIP 2001;

11 ta' Mejju:
Għeluq snin P. Ambrose Delia;

12 ta' Mejju:
P. Alipju Xerri – RIP 1960;

15 ta' Mejju:
Żjara lill-Provinċja tal-Pirjol Ġenerali tal-Ordni Agostinjan;

16 ta' Mejju:
Għeluq snin P. Francis Xavier Mifsud;

21 ta' Mejju:
Festa Titulari ta' Santu Wistin fil-Parroċċa tal-Belt;

26 ta' Mejju:
Għeluq snin P. Peter Paul Cachia;

28 ta' Mejju:
Festa Familja Agostinjana;
P. Bernard Coppini - RIP 1992;

31 ta' Mejju:
P. Stiefnu Scicluna – RIP 1986.

1 ta' Ġunju:
P. Ġilormu Mangion – RIP 2000;

2 ta' Ġunju:
P. Ċelest Portelli – RIP 1988;

4 ta' Ġunju:
P. Rafel Azzopardi - RIP 1998;

7 ta' Ġunju:
P. Ugolin Gatt – RIP 1987;

12 ta' Ġunju:
P. Saturjan Bennetti – RIP 1995;

15 ta' Ġunju:
Għeluq snin P. Josef Sciberras;

19-23 ta' Ġunju:
Irtir annwali tal-Provinċja – l-ewwel grupp;

16 ta' Ġunju:
Għeluq snin P. Alexander Cauchi

17 ta' Ġunju:
P. Beninju Camilleri – RIP 1971;

24-25 ta' Ġunju:
Open weekend fil-Kunvent Santu Wistin – Valletta;

26 ta' Ġunju:
P. Nikol Mallia – RIP 1999

KUN AF....

ĦABIB TAJJEB JAF L-ISTEJJER TIEGĦEK, BISS, ĦABIB TA' VERA, SINĊIER HUWA DAK LI JGĦINEK TIKTIBHOM.

L-GĦID HU L-AQWA STAĠUN BIEX 'NISIMGĦU' U 'NARAW'

Hemm żewġ iljieli li fihom is-soltu niltaqgħu flimkien bħala komunità nisranija: Il-Milied u Sibt il-Għid - *it-tnejn sbieħ u t-tnejn għandhom qawwa kbira li jkellmuna*! It-tnejn inħobbhom immens imma ninduna li l-Għid qisu bħal imissni iktar minn ġewwa! Fil-Milied tħoss ċertu ferħ fik – hi t-tama li l-Mulej ġie fostna u allura taf li m'intix waħdek/m'aħniex weħidna; l-Għid imma...dejjem rajtu iktar qisu żmien li fih niftħu għajnejna *iktar*..bħal biex inqumu min-ngħas, mil-loppju tar-rutina li fiha dejjem ngħixu! *Nispjega:*

- *L-ewwel*: L-Għid għandu x'jaqsam ma' QAWMIEN. L-Għid u r-rebbiegħa qishom iqajmu l-art u r-raba' niexef u kiesaħ... imma wkoll lil qalbna li wkoll taf tkun/issir *niexfa u kiesħa*. Qisu bħal leħen ġo fina (*tpespisa*) ġentili biex inqumu! U hi għajta li lkoll għandna bżonnha... għax nafu kemm aħna disposti li 'norqdu' fil-ħajja speċjalment f'mumenti ta' diżappunti jew delużjoni (*kif naqraw li ġralhom l-Appostli fil-Ġnien tal-Ġetsemani*). Minn banda hemm it-trombi li jħabbru li Kristu qam, id-dawl, iċ-ċelebrazzjoni, il-liturġija li tgħidilna li l-mewt ma rebħitx..imma mbagħad aħna bħal qisu hemm xi affarijiet fina li jżommuna mwaħħlin fid-dlam... *eżempju jien ħsibt fi tnejn*: il-preokkupazzjonijiet u l-ossessjonijiet tagħna.

- *It-tieni*: L-Għid għandu x'jaqsam ma' dak li TARA, fis-sens li tinduna b'x'inhu jiġri fik. George Orwell għandu rakkont ta' meta kien żgħir u jsemmi kif kien għamel ċajta kerha fuq insett, li dan waqt li kien qed jiekol, qatagħlu ġwenħajh min-nofs b'imqass. Hu jgħid li dan xorta kompla jissoffja l-*jam*... kien biss meta ġie biex itir..li induna x'kien ġralu... jiġifieri x'kien għamillu! Meta qrajt dan l-episodju, ħsibt kemm aħna jaf jiġrilna hekk ukoll... nibqgħu għaddejjin b'li nkunu qed nagħmlu... imma fil-każ tagħna...dak li jkun inqata' fina hu l-ispirtu/*soul* tagħna..u bħal insett jaf jgħaddi ftit taż-żmien li fih aħna nindunaw.... u mhux dejjem mal-ewwel! Għax ġieli jew (a) nindunaw u ma nagħmlu xejn, jew abbli (b) inħossuna bla saħħa quddiem ċerti affarijiet..u neħlu hemm!!

U din hi l-ironija – jien ġieli nħossha fija! Ngħaddu ħafna minn ħajjitna nfittxu l-ħajja vera (***fl-iktar dettalji rari tagħha***) u mbagħad ma nindunawx bl-Għid..bir-Rebbiegħa (*nindunaw iva fis-sens ta' kuluri, fjuri, ħwejjeġ, temp isbaħ ..imma qisu nieqfu hemm*!) Jiġi l-Għid u nibqgħu mtaqqla fl-ispirtu. Nisimgħu dwar qawmien u int ġo fik tkun xorta tħossok xiħ, mitfi, għajjien, imdejjaq jew imwaħħal fl-istess żugraga tal-ħajja u drawwiet. U tibda tgħid għaliex jien u aħna għomja għar-Rebbiegħa u għall- Għid? Bħal Marija ta' Magdala, nafu nkunu għomja, jew bħad-dixxipli ta' Emmaws nkunu bi ċpar quddiem għajnejna u tqal biex nemmnu... la naraw lilu u lanqas naraw lilna nfusna jew l-anzjetajiet li hemm fina.

Peress li lili dil-ħaġa tkiddni ftit...dejjem nara x'infittex dwarha u naqra fuqha! Hemm kittieba spiritwali klassiċi li jgħidu li hemm rabta bejn *kif tgħix moralment* ma' *kif tara*...fis-sens li din imbagħad taffettwalek il-perċezzjoni tar-realtà! Huma jgħidu li ċerta laxkezza morali (*moral laxity*), dnub (*sin)*, jew nuqqas ta' fidi (*lack of faith*) jaffettwaw u jċajpru l-vizjoni tagħna. Ifhem, xi biċċa verità naħseb hemm.... fis-sens li t-tendenza fina biex 'norqdu' f'kull qawmien..jaf abbli jkun ġej minn kif ngħixu l-morali u l-fidi tagħna... li xi kultant hi dejjem bis-sulluzzu! Imma jien meta noqgħod naħseb waħdi, ġieli nħoss li *iktar* milli għax aħna '*ħżiena*'..hu iktar probabbli għax dejjem imħabbtin (*our busyness*), u *iktar mid-dnubiet* tagħna...naħseb huma iktar l-ossessjonijiet (*our obsessions*) tagħna.

Nispjega: Ma naħsibx li aħna xi nies ħżiena iktar minn oħrajn jew minn ta' qabilna! Iva....

għandna l-ħtijiet u l-vizzji tal-ġenerazzjoni tagħna, imma mbagħad għandna wkoll saħħa u virtujiet li abbli ta' qabilna ma kellhomx. Apparti li Alla dejjem iħobb juri mħabbtu u l-qawmien tiegħu lil nies midinba. Li jista' qed jiġrilna hu - naħseb jien - li Alla, l-imħabba u l-qawmien qed jurihomlna/joffrihomlna... imma aħna nies imħabbtin u ppreokuppati...wisq! Hu *hawn* fejn aħna differenti minn ta' qabilna... aħna għandna wisq pass/ritmu mgħaġġel..iktar milli nuqqasijiet morali! (*We are pressured, preoccupied, hurried, hell-bent!*) M'għandniex ħin biex ngħixu l-'mument', m'għandniex ħin għall-kontemplazzjoni, m'għandniex ħin biex nindunaw bir-rebbiegħa u bil-qawmien. Merton kien jgħid: "*The plant must run*!"..imma wara... ma jibqgħalna enerġija għal xejn!

Din taf tiġri lilna wkoll..irridu nxandru l-Evanġelju, ngħallmu l-Evanġelju, namministraw is-Sagramenti, nagħmlu elf ħaġa 'tajba'... imma mbagħad ftit jibqgħalna ħin u saħħa..biex ngħixu l-Evanġelju! Tant nitkellmu fuq Alla..li mbagħad qisu lanqas inħallu ħin biex *nisimgħu* lil Alla. Issa żid ma' dawn ir-*restlessness tagħna* u l-*emotional obsessions* tagħna. Ara... anke hawn..naħseb invarjaw minn ta' qabilna... għax aħna m'għandniex kwiet (restless), iktar *dis-eased* minnhom! Issa veru dawn l-affarijiet minn dejjem kienu..imma llum dawn bħal kibru iktar fina!

Jien ġieli naħseb f'xi fatturi: *mass media*, li ġieli nifirdu l-imħabba mis-sess, il-ħafna filosofiji li hawn li jwegħduna *self-fulfillment* b'tali mod li qisha s-salvazzjoni se nsibuha hawn fid-dinja... dawn kollha fatturi li t-temperaturi psikiċi tagħna jtellgħuhomlna m'għola s-sema... u mbagħad abbli ma naċċettawx l-ispirtu fina u ħajjitna stess. U dan kollu mbagħad iwassal għal uġigħ tal-qalb (*heartaches*). Qisu bħal uġigħ ta' ras li ġieli jkollna minħabba l-għaġla u l-pressjonijiet tax-xogħol..għalkemm xorta narah *lesser evil* dan jien! Huma l-uġigħ fil-ġewwieni tagħna, l-ossessjonijiet emozzjonali tagħna li fil-verità ma jħalluniex f'postna ta' spiss u ġieli nbatu anke biex nistrieħu... din għalija l-problema... għax hemm jiġrilna bħall-insett tar-rakkont ta' Orwell..nibqgħu konċentrati fuq il-*jam* (*jiġifieri fuq dak li qed nagħmlu*)... imma fil-verità... l-ispirtu tagħna jkun..inqata'!

Hu dan l-uġigħ u n-narċissiżmu fina li ma jħalliniex nindunaw bl-Għid u bir-Rebbiegħa... anke jekk Alla qed ipespes (*whispering*) f'widnejna/f'qalbna li hemm ħajja ġdida/aħjar.. li l-ġebla l-kbira tal-qabar tagħna tneħħiet. Ma nindunawx bl-Għid u bir-Rebbiegħa għax fina hemm dan kollu li semmejt u minħabba li aħna nkunu konċentrati fuqhom, ma jħalluna naraw xejn iktar. Tagħmlilna kuraġġ il-Kelma ta' Alla li tfakkarna li Hu qam u li jridna nqumu miegħu aħna wkoll... basta ma nibqgħux rieqda... fl-uġigħ ta' ras u fl-uġigħ tal-qalb tagħna.

- *Issa* hu l-Għid, il-qawmien, ir-Rebbiegħa. Forsi hemm bżonn mitt elf tromba biex inqumu minn narċissiżmu tagħna... però jeħtieġ nindunaw ukoll..għax jekk nibqgħu mwaħħla mal-passat..kien x'kien, qatt mhu se nirċievu l-ispirtu tiegħu li qed jingħata lilna... *issa/illum...* mill-ġdid.

- L-Għid tal-Mulej jibqa' dejjem wieħed ġentili – bħal *tpespisa*. Trid ħafna skiet f'qalbek biex tinduna biha! Hu jfesfsilna ħafna drabi fis-skiet ta' qalbna... jgħidilna li hemm sigrieti oħra fil-ħajja li jeħtieġ nisimgħu... li jeħtieġ nindunaw bihom.

- Dan hu l-Għid għalija: l-aqwa staġun biex '*nisimgħu*' u '*naraw*'.

PATRI RAYMOND FRANCALANZA

CARDINAL GIANFRANCO RAVASI

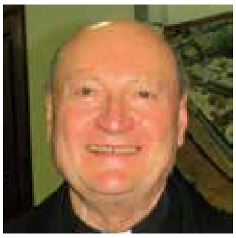

Gianfranco Ravasi (born 18th October 1942). The eldest of three children, Ravasi was born in Merate, Province of Lecco. His father was an anti-fascist tax official who served in Sicily during World War II, but later deserted the army; it took him 18 months to return to his family. Ravasi would later say, "*My search has always been for something permanent, for what is behind the transitory, the contingent. I'm fighting loss and death, which probably relates to the absence of my father in my first years.*" His mother was a schoolteacher. Ravasi decided to join the priesthood instead of teaching Greek and Latin classics, as had been his original desire, and was ordained in 1966. Between 1989 to 2007, he was prefect of the Ambrosian Library and was later appointed President of the Pontifical Commission for Culture. He was consecrated as archbishop on the following 29th September from HH Pope Benedict XVI. On the 20th November 2010 Ravasi was created cardinal by Benedict XVI. On 29th of December 2010, he was appointed the first member of the new Pontifical Council for the Promotion of the New Evangelization and Religious Dialogue. Pope Benedict had: "*called for an itinerant 'Courtyard of the Gentiles,'*" an international forum which would foster dialogue between Christian believers and agnostics or atheists. Ravasi developed the Pope's vision of large, open discussions: "*between faith and reason, secular culture and the Church.*" Ravasi: "*wanted to reintroduce the ancient tradition of the 'disputed questions' – as they were called then – while at that time they had to do with different opinions and theses, in this case they will be between believers and nonbelievers.*" He added "*I am trying to see to it that this danger is avoided,*". He stated that: "*I want really fundamental questions to be asked – questions of anthropology, then good and evil, life and afterlife, love, suffering, the meaning of evil – questions that are substantially at the basis of human existence.*" The leading intellectual lights of the dialogue meet the challenging questions: "*Whether one could choose a 'World without God?' How far can the human person go in the field of creation? Whether there are limits, and if so, what are they?*"

IL-BELT TA' ALLA

Fid-29 ta' Diċembru 2010, il-Papa *Emeritu* Benedittu XVI ħatar lill-Em. T. il-Kardinal Gianfranco Ravasi sabiex imexxi 'l quddiem il-ħsieb ta' *Bitħa tal-Ġentili* fuq skala dinjija sabiex jinħoloq taħdit li jwassal għal iktar għaqda bejn l-Insara u dawk li ma jemmnux, jew ateji. Huwa

xtaq jerġa' jqajjem il-ħsieb qadim ta' taħdit dwar kwistjonijiet ewlenin tat-twemmin li dwarhom ikun hemm għadd ta' fehmiet, f'dan il-każ, bejn dawk li jemmnu u dawk li ma jemmnux. Huwa fehem li jiġu mgħarbla mistoqsijiet dwar il-bniedem, dwar it-tajjeb u x'inhu l-ħażen, il-ħajja u lil hinn minnha, u t-tbatija. Kellha mbagħad tiġi waħedha l-mistoqsija jekk wieħed setax jagħżel dinja imma mingħajr Alla, jew, sa fejn seta' għerf u għemil il-bniedem jasal fejn jidħol il-ħolqien?

Wara għadd ta' żjarat f'Ruma, P. Salvinu Caruana OSA, Direttur tal-*Istitut Agostinjan* seħħlu jistieden lil Em. T. Il-Kardinal Gianfranco Ravasi sabiex jagħti taħdita waħda f'attività taċ-ċelebrazzjonijiet sabiex jitfakkru l-200 sena mit-twaqqif tal-Provinċja Agostinjana

Maltija (1817-2017). Il-Kardinal Ravasi laqa' li jiġi Malta u, nhar it-Tlieta, 24 ta' Jannar 2017 fis-6.00pm, huwa tħaddet dwar *Il Tempio e la Piazza. Fede, Cultura, Società*. It-taħdita kienet fis-Sala Maria Tereża Spinelli, tal-Iskola tas-Sorijiet Agostinjani.

Il-Kard. Ravasi wasal Malta nhar it-Tlieta, 24 ta' Jannar 2017, fil-11.30am. Jilqgħuh fl-ajruport ta' Malta kien hemm il-WR P. Ray Francalanza OSA SThD (Melit.), Provinċjal, P. Salvinu Caruana OSA, Direttur tal-*Istitut Agostinjan*, P. Rafel Abdilla OSA, Segr. Prov. Is-Sur John Buttiġieġ (tal-*Papillon*) ġentilment offra li jieħu l-Kardinal Ravasi kull fejn ikun jeħtieġ. Fis-12.45 ingħata pranzu f'ġieħ il-Kardinal Ravasi u kienu mistiedna l-ET l-Arċisqof ta' Malta, Mons. Charles Jude Scicluna, l-ET l-Isqof t'Għawdex, Mons Mario Grech, il-WR Mons Vig. Ġen. tal-Arċidjoċesi, Joe Galea Curmi, l-Arċisqof *Emeritu* Mons Pawlu Cremona OP, ir-rappreżentant tan-Nunzju Appostoliku f'Malta, u s-Sinjura Michelle Muscat, mart il-Prim Ministru ta' Malta, u għadd ta' Reliġjużi Agostinjani. Fis-6.00pm, P. Salvinu Caruana OSA għamel diskors qasir ta' merħba lill-Kard. Ravasi u wara l-Kardinal għamel diskors ta' ftit iktar minn siegħa. Wara temm is-serata l-WR Provinċjal. Ingħata riċeviment f'ġieħ il-Kardinal Ravasi fil-*foyer* tal-Iskola tas-Sorijiet Agostinjani *Serve di Gesù e Maria*, fil-Gżira.

RIFLESSIONI DEL PRIORE PROVINCIALE – 'PER UNA CULTURA DELL'INCONTRO'

IL TEMPIO E LA PIAZZA. FEDE, CULTURA, SOCIETÀ

Desidero esprimere a Lei Eminenza, sentimenti di gratitudine per stasera – sono convinto che tutti noi siamo stati positivamente segnati.

Questo raduno di stasera direi che e' frutto di un percorso di discernimento che la nostra Provincia ha fatto durante l'ultimo Capitolo Provinciale. In quel Capitolo di tre anni fa, io avevo messo in relievo i temi di quel che ho chiamato una *cultura dell'incontro*. Per noi – *anche come Chiesa* – la grande sfida che abbiamo davanti a noi, e' principalmente quella di addatarci, è questo comporta che dobbiamo essere piu teologicamente preparati per rispondere in modo più concreto alle sfumature culturali dei nostri tempi, ed essere più pastoralmente sensitivi in modo interpersonale. Grande importanza e' data ai tre aspetti di questo incontro: (i) l'esperienza di incontri personali – e qui intendo la capacita' di un rapporto diretto, sincero, intenso e leale; (ii) la vita piena che richiede che l'incontro si stabilisca e continui, superando le fratture generazionali; (iii) la vita piena che richiede una pastorale dell'*andare verso l'incontro*, che

ci salva di quella forma di isolamento della coscienza costituito dall'autoreferenzialita', dagli autocompiacimenti, dai clericalismi, dalle ideologie elitarie che escludono. E pure importante l'accento su azioni, gesti, atteggiamenti e processi che contribuiscono a questo '*andare verso un incontro*' che vivifica: la gratitudine, l'inclusione, l'ascolto e la conversione. Con l'ascolto intendo anche ascoltare prima di tutto il *silenzio*..che fa rumore, dobbiamo riuscire a sentirlo, scivolarci dentro. E' un modo di vivere '*in spirito di ascolto*'.

C'e' una riflessione di Papa Francesco che ha fatto nella *Veglia di Pentecoste* il 18 Maggio 2013 che ci puo aiutare. In quel giorno il Papa ha detto cosi: "Ma fatevi questa domanda: quante volte Gesu' e' dentro e bussa alla porta per uscire, per uscire fuori, e noi non lo lasciamo uscire, per le nostre sicurezze, perche' tante volte siamo chiusi in strutture caduche, che servono soltanto per farci schiavi, e non liberi figli di Dio? In questa "uscita" e' importante *andare all'incontro*; *questa parola per me e' molto importante: l'incontro con gli altri.* Perche? Perche la fede e' un incontro con Gesu', e noi dobbiamo fare la stessa cosa che fa Gesu': *incontrare gli altri*. Noi viviamo una cultura dello scontro, una cultura della frammentazione, una cultura in cui quello che non mi serve lo getto via, la cultura dello scarto....ma noi dobbiamo andare incontro e dobbiamo creare con la nostra fede una '*cultura dell'incontro', una cultura dell'amicizia, una cultura dove troviamo fratelli*, dove possiamo parlare anche con quelli che non la pensano come noi, anche con quelli che hanno un'altra fede, che non hanno la stessa fede. Tutti hanno qualcosa in comune con noi: sono immagini di Dio, sono figli di Dio. Andare all'incontro con tutti, senza negoziare la nostra appartenenza."

Desidero illustrare un piccolo percorso o alcune caratterististiche - *quasi quasi sono come dei chiavi ermeneutiche* - su questa dinamica dell'incontro fra fede, cultura e societa.

(*Primo*) Nella concezione del teologo Romano Guardini, perche' ci sia un autentico incontro interpersonale, devono entrare in gioco la liberta', il rispetto, la giusta distanza di prospettiva, la valorizzazione dell'altro e in fine il dialogo. In altre parole c'e' un incontro con l'altro, quando '*sono ferito dal raggio del suo essere, quando sono toccato dalla sua azione*'. (Io penso che in questa frase Guardini ha in mente l'incontro di Paolo con Gesu', la cui grazia lo fa cadere e lo acceca, toccandogli il cuore). Volendo pensare in termini positivi, noi ci relazioniamo nell'incontro in base alla nostra "*capacita' di vibrare con*" gli altri e con tutte le cose. Ecco perche' dagli incontri scaturiscono realtà creative; perche' c'e' sinergia, come si dice oggi. Ma, nel caso in cui non avvenissero incontri autentici, lo spirito (e anche la nostra carne) si ammalerebbe. *Penso molte volte alle domande dei giovani che incontro come sacerdote. Sono ancora interessati, oggi a criticare la Chiesa, noi, chi governa, l'establishment? Oppure si allontanano in silenzio? Io sono convinto che la' dove esistono conflitti arde la fiamma, lo Spirito Santo e' all'opera. L'ho sempre sentito nell'incontro con molti giovani.*

(Secondo) Quando l'incontro e' anche evangelizzazione: Servono uomini e donne che narrino con la loro esistenza che la vita cristiana e' "buona". Fa bene ricordare che solo dei cristiani evangelizzati saranno abilitati alla trasmissione, a *evangelium tradare*, dunque a evangelizzare gli altri; *solo una chiesa evangelizzata potra' essere una chiesa evangelizzante*, obbediente al Signore del Vangelo, colui che l'ha radunata e costituita, e dunque capace di trasmettere cio' che essa ha ricevuto. Facendosi serva del Vangelo, la Chiesa adempie la sua missione, la sua finalita', e realizza la sua ragione d'essere: fuori dell'evangelizzazione, infatti, non c'e' azione di chiesa e neppura chiesa. Percio' per fondare su basi solide una riflessione sull'evangelizzazione occorre innanzitutto sostare sul ruolo 'fontale' in essa rivestito dalla Parola efficace di Dio: senza un'adeguata comprensione della Parola, infatti, ogni discorso sull'evangelizzazione' e

gravemente menomato e deficitario. (Questo vale anche per noi come Chiesa..percio' se la Chiesa vuole veramente essere annunciatrice di questa Parola, deve in primo luogo dedicare tutte le sue energie ad ascoltare la Parola stessa, sapendo che 'la fede nasce dall'ascolto' (*fides ex auditu*: Rm 10.17), deve essere e sentirsi 'affidata al Signore e alla Parola della sua grazia' (At 20, 32): solo un' *ecclesia audiens* puo' anche essere *ecclesia docens*, perche' la Parola che la Chiesa annuncia e testmonia non e sua, ma *di* Dio.) In vasi di argilla noi custodiamo gelosamente il prezioso dono del Vangelo, ben sapendo che esso e' per tutti gli uomini e che con tutti noi dobbiamo rallegrarci di esso.

(Terzo) Il contesto oggi – parliamo di indifferenza, pluralismo e differenza. Come cristiani, siamo chiamati – anche se viviamo in un contesto culturale inedito – non a condannare e rifiutare le contingenze storiche, ma ad ascoltare il mondo, sapendo che le vie di Dio sono sorprendenti per il cristiano stesso, e che anche cio' che si presenta con sembianze opposte e addirittura nemiche del cristianesimo puo' contenere una parola di Dio ed essere occasione di fedeltà al Vangelo. (*In verita', i cristiani sanno – o dovrebbero sapere – che le minacce piu' insidiose per il cristianesimo non vengano dall'esterno della Chiesa, dai non credenti o dagli avversari: costoro, semmai, sono occasioni per vivere il comandamento evangelico dell'amore per i nemici (cf Mt 5, 43-48). No, le minacce vengono dai credenti stessi: siamo noi cristiani con le nostre infedeltà che possiamo contraddire il Vangelo e il suo annuncio, la sua 'corsa' nella compagnia degli uomini!). Una nota sull' indifferenza*. (*Qui penso all'indifferenza di che e' deluso dalle fine delle ideologie; l'indifferenza di ex-credenti frustrati nella loro attesa di un rinnovamento ecclesiale, l'indifferenza dell' homo technologicus convinto di poter dominare tutto mediate la tecnica ..questo tipo di indifferenza a volte ci appare come enigmatica, se non addiritura come grande nemica. Eppure, li stimola a porsi domande salutari: perche' il cristianesimo ha cessato di essere interessante agli occhi di molti?*) L'indifferenza religiosa pone la Chiesa di fronte allo spettro della propria possibile insignificanza e inutilita', mentre il pluralismo religioso fa intravedere al cristianesimo la possibilita' di doversi considerare una proposta tra le altre, senza titoli di superiorita' ne, tanto meno, di assolutezza. L'incontro in questo senso, puo avere la forma di una cultura di '*presenza*', sull'eloquenza della nostra fede e della nostra vita cristiana quotidiana. Il dialogo e' possibile ma se uno ha la volonta' di trasmettere la nostra eredita'. Siamo capaci di metterci in ascolto delle loro domande piu' profonde, a volte espresse con difficoltà ma sempre autentiche? Siamo capaci di dare loro la presenza, la nostra presenza, facendoci prossimi, vicini a loro quotidianamente? Alcune volte sento che troppo in verita' sono i tentativi di seduzione messi in atto, troppe parole, poco ascolto e rare relazioni profonde, poco riconscimento della loro ricerca umana, l'unica sulla quale si puo' innestare un' auntentica ricerca spirituale e cristiana. (*Non e' riscaldando la liturgia con effetti musicali particolari e sensazionali, ne' convocando raduni oceanici in forma di happening che si risolvera' il problema della trasmissione della fede*).

(Quarto) Farsi dialogo, conversazione – lo stile dei cristiani: L'incontro – ogni incontro – non deve dunque mai prescindere dallo *stile* di comunicazione e di prassi: istanza fondamentale, perche' lo stile e' importante quanto il contenuto del messaggio, sopratutto per noi cristiani. Gia' nei vangeli si trova sull bocca di Gesu' un' insistenza maggiore sullo *stile* che non sul contenuto dell'annuncio, che e sempre sintetico e preciso: '*Non fate come gli ipocriti*' (cf Mt 6, 2.5.16); '*Andate come pecore tra i lupi*' (cf. Mt 10,16); '*Imparate da me che sono mite e umile di cuore*' (Mt 11,29)... Si' lo stile con cui il cristiano sta nella compagnia degli uomini *e'* determinante: dal '*come*' dipende la fede stessa, perche' non si puo annunciare un Gesu' che racconta Dio nella mitezza, nell umiltà, nella misericordia, e farlo con stile arrogante, con toni forti o addirittura con atteggiamenti che appartengono alla militanza mondana. E proprio per salvaguardare lo stile cristiano occore anche resistere alla tentazione di contarsi, di farsi contare, di esibere la propria forza. La fede non e' questione di numeri ma di convinzione profonda e di grandezza d'animo, di capacita' di non avere paura dell'altro, del diverso, ma di saperlo ascoltare con dolcezza, discernimento e rispetto. Dallo

stile dei cristiani nel mondo dipende l'ascolto del Vangelo e la sua accoglienza come buona o come cattiva comunicazione e, quindi, come buona o cattiva notizia. "Poter dire di credere in Dio e' insieme un dono e un impegno, e' grazia divina e responsabilita' umana, un un' esperienza di dialogo con Dio che, per amore, 'parla agli uomini come ad mici', parla a noi affinche, nella fede e con la fede, possiamo entrare in comunione con lui." *(Benedetto XVI)*

E' in quest'ottica che il Beato Paolo Vi ha piu' volte chiesto alla Chiesa di '*farsi dialogo, conversazione'* (Paolo VI, Enciclica *Ecclesiam suam* – 6 agosto, 1964) 67; di 'guardare al mondo con immensa simpatia perche' se anche il mondo si sente estraneo al cristianesimo, il cristianesimo non si sente estraneo al mondo... qualunque sia l'atteggiamento del mondo verso di esso.' La categoria della *compagnia degli uomini* implica....nessuna visibilita' della chiesa a ogni costo, nessuna sovraesposizione, nessuna tentazione di ricomposizione del 'mondo cattolico' a livello politico o nella logica della capacita' di far pressione, di imporsi, come se nell'attuale societa' vi fossero soltanto forze anticristiane da cui difendersi; nessun rifiuto della post-modernita' che getti sugli uomini di oggi disprezzo e condanna; (*nessuno interventismo sulla societa' attraverso un magistero diretto da parte delle figure rappresentative della chiesa*).....non dobbiamo perseguire l'obiettivo di cristianizzazione della societa' con strumenti forti di potere, *ma* dobbiamo preservare con la massima cura e quasi gelosia, la differenza e la peculiarita' della Parola cristiana rispetto alle parole correnti. Sento dentro di me, che in questa dinamica, le nostre conversazioni, aprono la porta a una Chiesa piu coraggiosa e degna di fede.

Questa e' la testimonianza di una vita autenticamente cristiana, segnata da liberta', gratuita', giustizia, condivisione, pace, una vita giustificata dalle ragioni della speranza. Se le vicende storiche portano i cristiani a essere sempre meno citta' posta sul monte (cf. Mt 5,14), questi, sempre di piu' sale della terra (cf. Mt 5,13), non verrano meno al mandato del Signore se saranno capaci di narrare la loro fede innanzitutto con il loro modo di vivere personale, familiare e sociale. Una vita improntata a quella di Gesu' potra' suscitare interrogativi, far nascere domande, cosi' che ai cristiani verra' chiesto di rendere ragione della speranza che li abita e della fonte del loro comportamento. E come dire.... che uno non ha la pretesa di tenere le briglie del dialogo, le cede da subito all'interlocutore. Interviene solo per fare sintesi di cio' che ha ascoltato. E mentre lo fa, porta l'altro su un piano piu' alto della discussione.

Credo fermamente che la capacita' di vivere un' esistenza cristiana integralmente umana, dunque fedele all terra e' come la via della bellezza – *via pulchitudinis* - sapra' attirare anche gli altri su quel cammino che conduce alla vita piu' forte della morte, sapra' essere *sequentia sancti Evangeli*, pagina vivente di Vangelo per gli uomini e le donne del nostro tempo. Di conseguenza, il cristiano si distingue per il suo coraggio, per il coraggio che gli viene dalla fede. Sa che Dio lo guida e lo sostiene. E allo stesso modo Dio parla per bocca degli altri. Vale dunque la pena di ascoltare l'opinione altrui. I cristiani non temono il dialogo, cercano la collaborazione di persone di diversa fede e pensiero, di che pone domande e di che e' insodisfatto. Con loro, insieme e in concorrenza, i cristiani portano nel mondo luce, orientamento, guarigione, protezione, pace e gioia di vivere.

A me - *e' non so se posso dire che mi sento blindato dalla pace dello Spirito* - mi piace descrivere questo incontro fra fede, cultura e societa come un esperienza veramente trasformante di *consolazione*: un incremento di speranza, di fede e di carita', gioia interiore che chiama e conduce all'Evangelo e tutte quelle cose che fanno bene all'anima, acquietandola e pacificandola nel suo Creatore e Signore. Questa consolazione e' una grazia.

Eminenza, nel rinnovarLe di nuovo, i piu' vivi ringraziamenti, anche a nome di quanti hanno beneficiato delle sue riflessione, Le chiedo di perseverare nella preghiera tutti noi. E grazie a tutti voi.

PADRE RAYMOND FRANCALANZA OSA
PRIORE PROVINCIALE
24 DI GENNAIO, 2017

ĊELEBRAZZJONI TAL-ĦAJJA TA' FRA GRAZZJA GAUCI, AGOSTINJAN

Eċċellenza Reverendissima,
Pirjol Provinċjali u membri tal-Provinċja Agostinjana Maltija,
Reverendi Arċiprieti, Kappillani u membri tal-kleru,
Membri tal-Ġudikatura,
Qraba ta' Fra Grazzja, ħbieb u intom ilkoll għeżież hawn miġbura llum

F'artiklu li ġejt miktub nikteb għar-rivista interna tal-Provinċja Agostinjana Maltija, "Ħolqa Bejnietna", għadd ta' patrijiet ikkummentawli li għoġobhom dak li ktibt fir-rigward tad-deċiżjoni tal-Ministru Provinċjal li tkun ippreżentata mhux biss għall-membri tal-Provinċja imma għalina lkoll, figura ta' sempliċi ajk minn fost it-tant membri li matul is-snin seħħilhom iħaddnu l-Ordni Agostinjan fi ħdan il-Provinċja Maltija ta' San Mark u jedifikawh. F'dan ir-rigward infatti jiena niżżilt: "għaliex… propju dan id-daqsxejn ta' ajk qiegħed jiġi ppreżentat bħala mudell għall-Agostinjani sħabu u għalina lkoll b'mod ġenerali? Insew forsi l-Patrijiet, kemm għorrief, skulari, kittieba, poeti, akkademiċi, professuri benemeriti, oraturi, kappillani, mexxejja għaqlin u artisti tgħodd il-Provinċja fost il-membri tagħha? Le, bla ebda dubju li hija ma nsiethomx. Imma ġaladarba 'henjin huma l-fqar fl-ispirtu għax tagħhom hija s-saltna tas-smewwiet' [Mt:5:3], allura quddiem il-grammatika Latina u Taljana, il-proża u l-versi, il-paniġierki u l-proġetti ta' restawr u bini, id-dommatika u l-morali, il-gradwazzjonijiet u t-titli akkademiċi, l-umiltà, is-sempliċità, it-tjubija, is-silenzju, il-ġabra u fuq kollox it-talb, huma virtujiet li jirbħu fuq kollox u għandhom jiġu fil-ħajja tar-reliġjuż, l-ewwel u qabel kollox."

Il-Beatu Eġidju minn Assisi, it-tielet sieħeb ta' San Franġisk, ħalla bosta kitbiet, li fosthom salvaw dawk li llum insejħu bħala "Il-Qwiel": ġabra ta' kitbiet spiritwali mimlija għerf qaddis. F'silta minnhom naqraw: "Ħafna nies jidħlu fil-ħajja reliġjuża, imma mbagħad ma jgħixux skont il-virtujiet tagħha…Għix fir-reliġjon kif għandek tgħix u ibqa' għix fiha sal-aħħar bid-devozzjoni - din hi tabilħaqq ħaġa kbira. Hu wisq aħjar li ngħix fid-dinja jien u nitniehed b'xenqa qaddisa għad-dħul fil-ħajja reliġjuża, milli nidħol fiha u nibqa' b'moħħi mxerred u ngħix imdejjaq".

Din ix-xenqa għall-qdusija li dwarha tkellem il-Beatu Eġidju, tirrifletti kliem l-Appostlu San Pawl, li fl-Ittra tiegħu lill-Efesin kiteb: "Hu għażilna fih, sa minn qabel il-ħolqien tad-dinja, biex inkunu qaddisa u bla tebgħa quddiemu fl-imħabba" [Efes:1:4] u f'dik lir-Rumani: "Għax lil dawk li hu għarafhom mill-bidu, ippredestinahom ukoll biex jieħdu s-sura fuq ix-xbieha ta' Ibnu" [Rum:8:29]. Santu Wistin fl-"Istqarrijiet" tiegħu, dwar it-twaħħid ta' ħajjet il-bniedem ma'Alla jżid: "ħajti tkun tassew ħajja [jekk] mimlija bik".

U propju ħajjet raġel - sempliċi fl-aspett u fl-għemil - iżda mimlija b'din il-ħeġġa ħajja ta' mħabba lejn Alla u l-ħajja reliġjuża li fittex li jħaddan, qegħdin miġburin hawnhekk biex infakkru llejla. Hajja ta' bniedem li ma spikkatx bil-kliem, għax damma fis-silenzju; ħajjet raġel li ma telax kattedri, għax bilkemm kien jaf jikteb; ħajjet sempliċi ajk, li dejjem u f'kollox, fittex il-paċi tal-qalb fil-ħeġġa tax-xogħol tal-id, minn jum għal jum, bi tbissima dejjem lesta għal kull kmand u għemil ippreżentat lilu.

Ismu ma nsibuhx imniżżel fost l-għorrief, lanqas fost dawk tal-mexxejja kbar li seħħlu jkollha l-Provinċja matul is-snin; lanqas ma huwa magħruf minn kulħadd fost il-poplu, bħal San Ġorġ Preca jew Dun Alfred Gatt; għall-istess patrijiet ħafna drabi ma kienx ħlief "sempliċi ajk", imma din is-sempliċità kienet biżżejjed biex wieħed fost sħabu, P. Martinjan Cutajar, jistqarr pubblikament iżjed minn darba, li: "Fra Grazzja hu eżempju ħaj u kontinwu għall-istess komunità tagħna".

X'kellu allura daqstant sorprendenti, dan il-bniedem, bin il-bdiewa, li għadda ħajtu magħluq bejn l-erba' ħitan tal-kunventi li fihom seħħlu jgħammar, jekk skola ma kienx jaf, kitbiet ma ħalliex, proġetti ma wettaqx u f'ħajtu m'għamel l-ebda ħoss? Kellu, kif xehdet Swor Rose Zammit tal-Qaddejja taċ-Ċenaklu, "l-għerf ta'Alla" u dan jixhduh flimkien magħha dawk kollha li darba jew oħra seħħilhom jersqu viċin il-Fra tat-tbissima u jkellmuh.

Imwieled fir-raħal tal-Għarb f'din id-daqsxejn ta' gżira, raħal li minnu ħarġu tant figuri prominenti fil-kunċett reliġjuż, bħal Karmni Grima u Franġisku Portelli, Franġisk Saverju Mercieca, magħruf appuntu bħala 'Frenċ tal-Għarb'u Mons. Nikol Cauchi, Nazzareno Gauci, kien l-iżgħar wild fost tmint itfal, li minnhom l-età adulta laħquha biss erbgħa. Salvu, il-missier, mill-familja "Ta' Picioru" twieled f'żona li llum tagħmel mal-parroċċa ta' San Lawrenz, waqt li l-omm, Pawla, mill-familja "Tar-Ramri", kienet mill-Għarb. Kellu zijuh, ħu missieru, saċerdot, Dun Lawrenz Gauci, li ordnat għall-parroċċa ta' San Lawrenz mill-Isqof Agostinjan Giovanni Maria Camilleri, serva dejjem f'dan ir-raħal taħt il-kappillani Dun Salv Portelli, Dun Ċelestin Galea, Dun Ġorġ Debrincat u Dun Girgor Vella. Kien saċerdot minn dawk li dari konna nsejħu "kampanjol", forma ta' saċerdoti tal-kampanja li llum għebu u spiċċaw u li fis-sempliċità tal-formazzjoni tagħhom, is-Sinjur Alla biss jaf kemm ġid wettqu matul is-snin, f'tant inħawi mbiegħda u mwarrba ilu issa s-snin.

Il-personaġġ tagħna, kien l-uniku fost dawn it-tmien ulied, li twieled l-Għarb, propju fi Triq il-Knisja. Il-ġenituri tiegħu żżewġu f'San Lawrenz, li sa dak it-tant kien twaqqaf f'parroċċa għalih, u hemm twieldu l-ewwel sebat itfal tal-koppja. Żaren twieled fid-9 ta' Frar 1911 u tgħammed dakinhar stess bl-ismijiet ta' Nazzarenu, Pawlu u Franġisk, fil-Matriċi tal-Għarb mill-Kanonku Dun Ġużepp Grech, imlaqqam "In-Neputi". Trabba fil-faqar u hu stess kien jirrakkonta li ta' tifel kien imur il-knisja tar-raħal kmieni filgħodu bil-qorq fuq spalltu u jxiddu f'riġlejh qabel ma jidħol għall-quddiesa sabiex ma jkagħbrux. Għal ħames snin, iffrekwenta

l-iskola primarja tar-raħal u ta' tmintax-il sena ngħaqad fi ħdan l-Ordni ta' Santu Wistin. Wettaq in-novizzjat tiegħu fil-kunvent ta' San Mark fir-Rabat ta' Malta, fejn irċieva l-abitu u l-isem reliġjuż ta' Fra Grazzja għall-Beatu Fra Grazzja minn Cattaro, Agostinjan, u propju f'din il-knisja fejn ninsabu miġburin, għamel il-professjoni sempliċi tiegħu f'idejn il-Pirjol P. Ġwann Battista Zerafa fl-24 ta' Jannar 1934.

Sadanittant, wara snin twal ta' attentati, l-Agostinjani fetħu l-ewwel kunvent tagħhom fl-Afrika, preċiżament fl-Alġerija, pajjiż Santu Wistin, u bl-affiljazzjoni afdata f'idejn il-Provinċja Maltija, l-ewwel membru tagħha mibgħut fil-post kien P. Mikiel Mizzi mix-Xagħra, wara li bħala pirjol tqiegħed il-Belġjan, P. Nicolas Merlin. Magħhom ingħaqdu żewġ ajkijiet: Fra Filippu Fenech mir-Rabat, Għawdex, u Fra Nazzarenu Vella minn Ħaż-Żebbuġ. Iżda peress li l-ewwel wieħed ma damx ma rritorna minħabba li l-klima tal-post ma qablet miegħu xejn u t-tieni eventwalment miet fil-post, mibgħut biex jgħin lil dan tal-aħħar fl-aħħar żmien tiegħu, insibu lil Fra Grazzja Gauci, dik il-ħabta żagħżugħ ta' tlieta u għoxrin sena. Hemm, f'dak il-pajjiż sħun fl-art Afrikana li nissel lil Santu Wistin, fil-belt ta' Bona, propju fejn il-qaddis wettaq il-ħidmiet episkopali tiegħu, fil-bażilika ddedikata kif xieraq lill-Missier l-Ordni, Fra Grazzja kellu jqatta' tnejn u erbgħin sena minn ħajtu: perjodu li matulu ħa ħsieb b'tant dedikazzjoni mhux biss tal-bażilika u ż-żewġ sagristiji tagħha, imma wkoll tal-kunvent. F'din il-bażilika, f'idejn P. Merlin, ħa l-voti solenni tiegħu nhar l-Assunta tal-1937.

F'dan it-tul ta' snin, Fra Grazzja serva taħt seba' retturi differenti: l-imsemmija P. Merlin u P. Mizzi, P. Awrelju Ciantar, P. Bonaventura Chetcuti, P. Ġwann Xerri, P. Ugolin Gatt u P. Luċjan Borg. Il-qadi tiegħu, kien fil-parti l-kbira, xogħol tal-id, ħidma li dwarha hu stess stqarr darba ma' P. Bonaventura, li miegħu għadda snin twal fl-Alġerija, li: "dak li huma l-prietki u l-kotba għalik, għalija huma l-ixkupa, il-barmil, il-borom u l-imgħażqa".

Imma dak li qed iwassalna biex nippreżentaw din il-ħajja tiegħu, ma kinux biss il-bramel, il-borom u l-imgħażaq. Huma fuq kollox, il-ħeġġa, id-dedikazzjoni, is-silenzju, l-imħabba għall-kunvent u l-ħajja reliġjuża, li dan il-Fra bit-tbissima, għaraf jgħix il-vokazzjoni tiegħu. Fejn membri oħra tal-Provinċja kienu mehdijin bl-istudji, bil-kanonikati, bir-rużetti u bit-tberfil, li xi drabi xejjinhom milli jgħixu l-veru ħajja reliġjuża tagħhom, il-Fra għaraf jgħix din tal-aħħar b'mod hekk edifikanti, li l-figura silenzjuża tiegħu għamlet fil-veru sens tal-kelma ħafna aktar ħoss minn fost tant figuri oħra, li wkoll jekk meqjusa benemeriti u kif, il-ħoss li dewa tiegħu, kien dak tal-qdusija.

Fit-Tieni Ittra lill-Korintin, l-Appostlu tal-Ġnus, niżżel: "Aħna lkoll, li b'wiċċna mikxuf nirriflettu bħal f'mera l-glorja tal-Mulej, qegħdin ninbidlu fl-istess xbieha minn glorja għal glorja skont ma jagħtina l-Mulej, li hu Spirtu" [2Kor:3:18]. Propju dan kien jirrifletti fis-sempliċità tiegħu minn ħidma għal oħra, Fra Grazzja: wiċċu mikxuf u rifless f'mera tal-glorja tas-Sinjur Alla. "L-akbar personaġġi tal-istorja", kiteb il-

filosofu Franċiż, Henri Bergson, "mhumiex il-konkwistaturi, imma l-qaddisin".

Qaddisin? Iva, qaddisin. U hawnhekk nistaqsu, imma x'jagħmel qaddis minn dan kollu lill-Fra Grazzja? Dan kollu għax għadda ħajtu jiknes u jsajjar? Hawn tant nies li għaddew ħajjithom fl-istess mod, jaħslu, isajru, jikinsu u jarmaw il-knisja! B'daqshekk, x'għamel straordinarju aktar minn ħaddieħor dan l-ajk?

Ir-risposta għal dan tiġina permezz tal-Iskrittura Mqaddsa. Ma kienx forsi Ġesù Kristu stess li qal: "Jekk xi ħadd irid ikun l-ewwel wieħed, għandu joqgħod wara kulħadd u jkun qaddej ta' kulħadd" [Mk:9:35]? U mhux propju dan kien Fra Grazzja, qaddej umli ta' kulħadd? Ma qalx San Pawl: "Tagħmlu xejn b'pika ta' partit, anqas għall-ftaħir fieragħ; imma kunu umli u kull wieħed minnkom iqis lill-ieħor aħjar minnu." [Fil:2:3]. U mhux dan għamel il-Fra? U fil-ktieb tal-Proverbji, ma nsibux imniżżel: "Il-biża' tal-Mulej hu tagħlim l-għerf; u biex tasal għall-ġieħ, trid tiċċekken" [Prov:15:33]. Ma ċċekkinx biżżejjed il-Fra tagħna, meta kien saħansitra umiljat mill-istess sħabu li kien iservi b'tant dedikazzjoni kuljum, li għajruh "injorant" u litteralment "tawh bis-sieq"?

Intom u taqraw ħajjet il-Fra, sejrin tiskopru figura wisq aktar profonda milli bħalissa qegħdin timmaġinaw. Jiena stess għadni lanqas naf u lanqas ma jirnexxieli nispjega l-fatt, kif wasalt biex wettaqt din il-kompożizzjoni tal-ħajja tiegħu: bdejt mingħajr ma niddejjaq naħbi fil-veru tas-sens tal-kelma mix-xejn: ma kellix ħlief daqsxejn ta' nekroloġju miktub b'tifkira tiegħu xi ġranet fuq mewtu minn P. Bonaventura Chetcuti. Illum wasalna, kif tistgħu taraw, għal tant aktar paġni u għadni s'issa ma nafx kif irnexxielna. Kienet il-Providenza li għenitna? Kien il-Fra li mexxiena fid-direzzjoni t-tajba, minkejja li f'ħajtu dejjem fittex li jaħrab il-glorji tad-dinja u mqar l-iċken fost l-unuri? Iva, u dan nasal nemmnu, għax kull pass f'dan ir-rigward kien misteru u sorpriża kontinwa. U hawn nara kemm kienet għaqlija l-idea tal-Provinċjal, li minn fost il-membri kollha tal-Provinċja, jintgħażel daqsxejn ta' ajk mhux magħruf u minsi, biex ikun ta' eżempju għalina lkoll.

Biex naslu napprezzawh aktar, wieħed irid jiftakar fl-imħabba Marjana li l-Fra dejjem ġarr f'qalbu, b'mod speċjali għall-Madonna taħt it-titlu "Ta' Pinu", li taħt id-dell tas-Santwarju tagħha huwa trabba u li lura f'Għawdex fl-aħħar snin, kien iżurha kull nhar t'Erbgħa; fis-salib u fit-tiġrib tal-mard, li kiddu ħafna imma li għaraf jilqgħu b'rassenjazzjoni tassew kbira fis-snin twal li fihom bata; fid-dedikazzjoni u r-reverenza tiegħu lejn il-figura saċerdotali sal-aħħar ġranet, li għalih kienet hekk għażiża u matul is-snin assista patrijiet, prelati u saċerdoti mhux biss permezz tad-doveri mistennija minnu bħala ajk, imma wkoll f'tant ħwejjeġ oħra fil-ħajja ordinarja ta' kuljum, inkluż fl-aħħar deċennju li għadda fid-Dar tal-Kleru, fejn minkejja li fiha daħal għall-mistrieħ, din l-aħħar kelma donnu ma kienx jaf xi tfisser u sal-aħħar issokta għaddej bis-servizz tiegħu lejn l-oħrajn.

Xtaqt kieku nitkellem aktar fil-fond dwar dawn l-aspetti, imma l-ħin ma jippermettilniex, iżda dawn huma ppreżentati bl-aħjar mod possibbli fil-ħajja tiegħu li sejrin inqassmulkom dalwaqt.

Fra Grazzja ħa l-aħħar nifs tiegħu lejlet li kellu jagħlaq l-erbgħa u disgħin sena tiegħu bħal-lum tnax-il sena: 'il bogħod mill-arja sħuna tal-pajjiż li fih tant ħadem u mill-kunventi li fihom għammar, imdawwar iżda b'imħabba mis-Sorijiet tad-Dar tal-Kleru. Minkejja t-tiġrib tal-mard, seħħlu jgħix ħajja twila, li permezz tagħha, wassal fis-silenzju tiegħu, il-Vanġelu lill-oħrajn. Kif denjament isejjaħlu l-Ministru Provinċjal, P. Raymond Francalanza, Fra Grazzja Gauci huwa fil-veru sens tal-kelma "Qaddej Fidil tal-Vanġelu", iben dehen ta' Santu Wistin u eżempju ħaj ta' ħajja umli, sempliċi u missjunarja. Bniedem li fis-sempliċità tiegħu seħħlu jibdel il-qadi ta' kuljum permezz tal-ixkupa, il-barmil, il-borom u l-imgħażqa, fil-ferħ tal-Vanġelu, u li permezz tagħhom, flimkien mas-skiet u l-eżempju, juri lill-oħrajn, it-triq għal għand is-Sinjur, triq li huwa stess dejjem fittex li jagħżel l-ewwel u qabel kollox.

Fil-ġranet li għaddew, wara li l-Provinċja Karmelitana Maltija nediet il-proċess għall-beatifikazzjoni ta' wieħed minn uliedha, P. Avertan Fenech, kien hemm diġà xi wħud li kkummentaw u staqsew "minn fejn qiegħda

taqla' tali nies il-Knisja" u li "jekk il-Knisja qiegħda tippreżenta kandidati għall-qdusija, issa tinsab tard wisq għax in-nies tilfet ormai l-fiduċja tagħha fiha". Lil dawn ngħidulhom: nifhmu u nagħdru dak li intom għedtu, għax kulħadd għandu r-raġuni tiegħu, imma quddiem figuri bħal dawn, anki jekk nisimgħu bi skandlu f'ieħor, il-Knisja ma tistax tibqa' siekta u ma tippromwovix il-kult ta' dawn uliedha. Tinsewx li fid-dinja, huwa l-ħażin biss li jagħmel ħoss...it-tajjeb ma jagħmel xejn. Jekk grupp żgħażagħ ikissru vetrina ta' ħanut, l-għada jinġiebu fil-paġni ta' quddiem fil-gazzetti, imma jekk imorru jwettqu ħidma volontarja xi mkien, ħadd ma jsemmihom. Kif allura l-Knisja, jekk jissemmew membri tagħha li bi sfortuna nġarrew mal-kurrent, għax huma wkoll kienu tad-demm u l-laħam, ma ssemmix u ma xxandarx lil dawk li edifikawha b'mod hekk sħiħ? It-teologu Żvizzeru, Hans Urs von Balthasar, kien jgħid li l-qaddisin jinqasmu f'żewġ kategoriji fundamentali: xi whud huma rigal li Kristu nnifsu jagħti lill-Knisja: nies li matul is-sekli, il-kelma tagħhom kienet prolungament tal-Inkarnazzjoni, tweġiba għad-drammi tal-istorja li kelmithom kienet dik ta' "Alla ħaj", bħal San Benedittu ta' Norċja, San Franġisk t'Assisi, San Bernard minn Chiaravalle, Sant'Injazju minn Loyola u Santa Tereża ta' Lisieux, waqt li t-tieni, huma dawk li l-Knisja tagħti lil Kristu. Dan mhux għaliex hi għarfet tipproduċihom, imma għaliex jesprimu minnhom infushom il-kura materna li biha l-Knisja - Miżżewġa u Omm - f'tali epoka u f'tali post, ikkustodiet u kabbret ulied imnissla mill-grazzja. U propju ma' dawn, jaqa' l-Fra tagħna.

San Ġwann minn Capestrano, fil-"Mera tal-Kleru" miktub minnu jgħid fir-rigward tar-reliġjużi: "'Intom id-dawl tad-dinja'. Id-dawl ma jdawwalx lilu nnifsu, imma jferrex id-dija tiegħu u jdawwal kull ħaġa li taqa' fid-dwar tiegħu. Hekk hi l-ħajja tal-membri tal-kleru li jgħixu ħajja tajba u qaddisa. Bis-sbuħija tiddi tal-ħajja qaddisa tagħhom, huma jagħtu d-dawl u s-serħan tal-qalb lil dawk li jħarsu lejhom".

Jalla din il-mixja li bdejna hawnhekk illejla, ikollha quddiemha futur li minnu jinsilet ħafna ġid u xita ta' grazzji. Nafdaw f'idejn is-Sinjur u intant nitolbu lil Fra Grazzja, jaqlgħalna dik il-grazzja li aħna nkunu mixtiqin minnha, hu li ta' grazzja jġib propju l-isem. Fl-aħħar nett, nagħlaq bi kliem San Franġisk: "Qaddes lilek innifsek u dlonk tkun qiegħed tqaddes is-soċjetà".

EMAN BONNICI

NIMXU WARA L-ĦARUF

San Ġwann, il-profeta kontemplattiv, fil-ktieb tal-Apokalissi (*kap 4 u 5*) jiddeskrivi liturġija kbira li qed tiġi iċċelebrata fis-sema. L-għassiesa tat-tnax-il tribù ta' Iżrael u t-tnax-il Appostlu li mxew wara Ġesù qegħdin madwar it-tron ta' Alla li qed jilqa' l-innu tal-Ħolqien: "*Qaddis, Qaddis, Qaddis il-Mulej, Alla li jista' kollox, li kien u li hu, u li ġej*". Imbagħad, ikompli Ġwanni, fuq it-tron ta' Alla deher ħaruf, bħallikieku kien maqtul. U l-ħolqien kollu, Iżrael u l-Knisja nxteħtu quddiem il-ħaruf jadurawh u jkantawlu l-għanja tal-ħelsien. Din il-liturġija tkompli bid-dehra tal-maħturin li kienu għaddejja minn quddiem it-tron u li dwarhom wieħed mix-Xjuħ jistaqsi: "*Dawn li għandhom l-ilbies twal u bojod fuqhom min huma, u minn fejn ġejjin?*" U t-tweġiba: "*Dawn huma dawk li ġejjin mit-taħbit il-kbir, u l-ilbiesi tagħhom ħasluhom u bajduhom fid-demm tal-ħaruf.*"

Nistqarr magħkom li din is-silta mill-Iskrittura, minn dejjem serqet l-immaġinazzjoni tiegħi. Ili snin issa nġorrha f'qalbi u fil-memorja tiegħi.

Tant tagħmilli ġid u kuraġġ! Hi silta li tkellimna fuq l-aħħar żminijiet, meta l-bniedem jersaq biex jiltaqa' mal-maħbub. Imma hi silta wkoll li tkellimna fuq l-*lum*', għax fiha nindunaw li dak li ngħixu hawn, kif ngħixu u nġibu ruħna, għal min ngħixu u naħdmu…dan kollu għandu valur kbir quddiem Alla. Daqshekk hi sabiħa din ix-xena… għax tkellimna fuq is-sejħa li lkoll għandna biex hawn f'din il-ħajja nimxu wara l-Haruf, sakemm jum wieħed niltaqgħu miegħu wiċċ imb'wiċċ u hemm ingawduh għall-eternità. Hi għalhekk silta proverbjali li tmiss il-ġewwieni tagħna b'mod profond ħafna u tħeġġiġna biex ngħixu għaliH dejjem! Dan biss hu l-meħtieġ!

Fil-preżentazzjoni tal-ħajja siekta ta' Fra Grazzja Gauci OSA (*9 ta' Frar 1911 – 8 ta' Frar 2005*) nixtiequ nwasslu mudell ta' persuna, li bl-iktar mod ordinarju għex is-sejħa tiegħu. Mill-bogħod illum ninduna kemm kien bniedem iffukat biss fuq Alla…kont tħossha fih li kien qed jgħix għaliH. Kont tħoss dan anke fid-dell tiegħu biss! Hu għalhekk li kien naturali niddeskrivu lil Fra Grazzja bħala l-bniedem li f'ħajtu għex fid-dell..imma d-dawl kien jiddi fih. Kien bniedem ħieles għalkollox mill-ħafna narċissiżmu u protagoniżmu li ġieli ssib fil-ħajja llum! Meta ntgħażilt Provinċjal tliet snin ilu, ħassejt li issa kien wasal iż-żmien, biex dan is-sentiment u fama ta' qdusija dwar Fra Grazzja li kien ilu jinħass diversi snin fil-qalb ta' diversi persuni, nista' nipproponiha lil ħuti. Ftit xhur wara tkellimtha mal-Kunsill Provinċjali u mbagħad infurmajt lill-Provinċja. Niftakar ċar li dakinhar kont ktibt li "*Jien għandi tama kbira fija li jekk lkoll kemm aħna, qabelxejn l-ewwel aħna bħala Provinċja, nitolbu b'passjoni lill-Imgħallem tal-imprevedibbli u nintelqu f'idejH b'fidi, Fra Grazzja jaf iqanqal lilna u magħna tant oħrajn biex bħalu, bis-sempliċità niggustaw il-Bxara t-Tajba u nkunu wkoll iktar xhud fit-tenerezza u l-ħniena.*"

Il-mod kif tul ħajtu kollha Fra Grazzja ntelaq totalment f'Alla, lili jfakkarni ħafna f'dak li darba semma l-Papa Franġisku: "*Nistaqsikom: qegħdin inħallu lil Alla jikteb l-istorja ta'* ħajjitna *jew qegħdin infittxu li niktbuha aħna?*" In-nies il-qaddisa huma kollha hekk..ħallew lil Alla jidħol f'kull fibra ta' ħajjithom tant li fihom wieħed jista' jesperjenza lil Alla nnifsu. Huma jgħallmuna li meta ma nfittxu xejn għalina nfusna, Alla jagħtina kollox; li meta nintelqu f'abbundun totali, imbagħad Alla jagħtina lilu nifsu; li meta nitilfu ħajjitna, insibuha; li meta nersqu lejh bħala qaddejja battala, hu jilqagħna bħala wliedu. Fra Grazzja li jien inħobb niddiskrevih bħala '*Qaddej fidil tal-Evanġelju*', nemmen li dan għexu kollu. Hu kien jaf li meta l-ħabba tal-qamħ taqa' fil-ħamrija u tmut, imbagħad tagħmel ħafna frott.

Fil-bidu ta' din il-mixja, jien ma nafx jekk din it-triq għadx tkun għat-telgħa jew le – għalkemm fil-verità diġà rajna barkiet sbieħ f'dawn is-sentejn - imma nemmen fiż-żerriegħa li qed niżirgħu, nemmen li dak li għex Fra Grazzja ma ntemmx miegħu. L-istess kif nemmen ukoll li x-xhieda tiegħu għadha tista' tkellem lilna u lil dawk kollha li permezz ta' ħajtu għad jiltaqgħu ma' ruħ mill-isbaħ, ma' ħajja li ntfiet għal ħaddieħor u ma' qalb mimlija kollha mħabba għal Alla. Nafda f'idejn il-Qaddisin kollha tal-Ordni tagħna - ħutna l-iktar għeżież - din ix-xewqa tal-Provinċja tagħna, f'talba biex huma wkoll iħarsuna u jberkuna. U jalla jien u intom nibqgħu kuljum miexja b'tama kbira wara l-Haruf.

PATRI RAYMOND FRANCALANZA
PIRJOL PROVINĊJALI
8 TA' FRAR, 2017 (GĦAWDEX – FIL-JUM TAL-VELJA TA' FRA GRAZZJA)

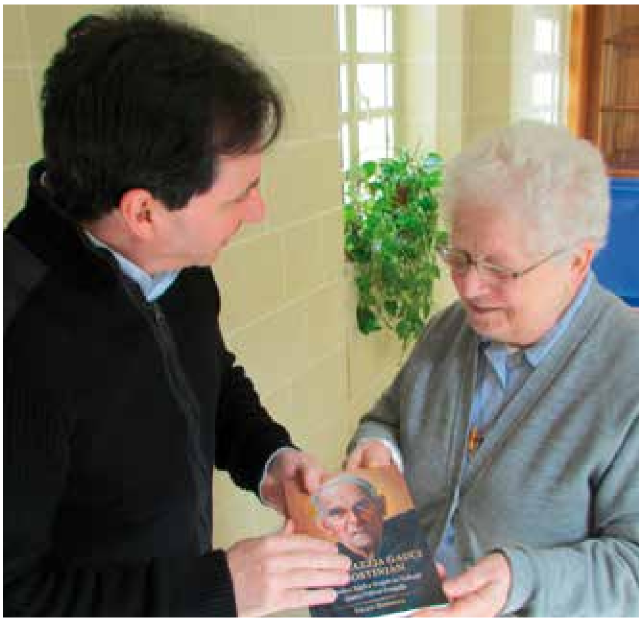

Il-Provinċjal jgħaddi l-ktieb fuq Fra Grazzja lis-Superjura tad-Dar tal-Kleru

SKOPRI MIN INT... SKOPRI MIN AĦNA

"Għaliex qiegħed hawn? Hija b'din il-mistoqsija li flimkien nistgħu ngħixu ma' Kristu. Din hija x-xewqa tiegħi, it-tama tiegħi, il-ferħ tiegħi... imma ma nixtieqx li nsalva mingħajrek."
(*Santu Wistin, Prietka 71*)

Santu Wistin jistaqsi mistoqsija fundamentali li kull persuna tistaqsi f'xi ħin jew ieħor fil-ħajja. Għaliex qiegħed hawn? X'inhu dak li jżommni ħaj? Mistoqsijiet li jgħinuna nirriflettu iktar dak li hemm f'qalbna u flimkien mal-oħrajn inkomplu nimxu 'il quddiem b'ħafna tama u kuraġġ.

Matul dawn it-tliet xhur ippruvajna noffru l-opportunità liż-żgħażagħ u l-adolexxenti biex jiskopru min huma, xi prioritajiet hemm fil-ħajja tagħhom. F'Jannar erġajna komplejna bil-laqgħat flimkien mal-Grupp *Augustinian Youths* għal żgħażagħ minn 18-il sena 'il fuq kull ħmistax nhar ta' Ġimgħa bejn it-8pm u l-11pm.

It-temi li għażilna biex niddiskutu u nirriflettu komplew jgħinuna nagħżlu l-prioritajiet fil-ħajja biex inkomplu nsiru nafu iktar lilna nfusna. Fl-10 ta' Frar wara l-quddiesa tal-10am fil-Knisja tagħna San Mark ir-Rabat morna lejn Ħad-Dingli u mxejna qalb in-natura. Dan kien mument sabiħ li fih wara l-istress u l-impenn ta' studju għal żmien l-eżamijiet, stajna ngawdu

iktar lil xulxin u nkomplu ninbnew bħala grupp. Waranofsinhar imbagħad lgħabna ftit futbol fil-ground ta' Ħad-Dingli.

Matul dawn ix-xhur kellna magħna xi żgħażagħ li għamlu diversi ġimgħat ta' esperjenza fil-Kunvent tagħna r-Rabat. Dawn il-jiem huma għajnuna kbira biex iż-żagħżugħ filwaqt li jkompli għaddej bil-ħidma u l-impenji tiegħu, ikun jista' jgħix magħna l-Patrijiet u għalhekk jgħix mill-qrib il-kariżma u l-ħajja tagħna u jkompli jirrifletti iktar fuq is-sejħa li l-Mulej ikun qiegħed jagħmillu.

Bejn l-10 u 12 ta' Frar grupp ta' żgħażagħ għexu magħna dawn il-jiem permezz ta' esperjenza ta' talb u katekeżi f'ambjent komunitarju. Is-Sibt 11 ta' Frar fin-nofstanhar ta' filgħodu jien u Fr David iggwidajna lil dawn iż-żgħażagħ b'katekeżi qasira u mumenti ta' talb ħerġin mit-talba tal-Missierna. Dawn jinkludu: talb ta' Adorazzjoni, talb ta' maħfra, talb ta' ringrazzjament, talb komunitarju eċċ. Filgħaxija mbagħad tlabna flimkien permezz tal-Kelma t'Alla (Lectio Divina).

Bejn il-25 u 27 ta' Marzu sar irtir/esperjenza bit-tema *Itlaq* fil-Kunvent tagħna San Mark

ir-Rabat għal dawk iż-żgħażagħ li qegħdin fit-tfittxija tas-sens tal-ħajja tagħhom. Dan sar permezz ta' mumenti ta' talb, formazzjoni u riflessjonijiet personali.

Fl-aħħar jiem ta' Frar organizzajna live-ins fid-Dar Santa Monika San Pawl il-Baħar, għall-istudenti tal-Kulleġġ Santu Wistin bit-tema *il-Ħolma ta' Alla għalija.* Bejn is-Sibt 25 u l-Ħadd 26 ta' Frar għall-istudenti tal-Years 7 u 8, it-Tnejn 27 u t-Tlieta 28 ta' Frar għal Years 9 u 10. Għal dawn il-live-ins kienu mistiedna dawk l-istudenti li attendew xi darba jew oħra matul din is-sena akkademika għall-attivitajiet li norganizzaw kull xahar bħala grupp tal-vokazzjonijiet. Fl-ewwel grupp konna 18-il student, u fit-tieni grupp 7 studenti. F'dawn il-jiem l-adolexxenti kellhom l-opportunità jirriflettu fuq il-prioritajiet tal-ħajja tagħhom flimkien mal-ħolma li għandhom f'qalbhom. Barra mumenti ta' formazzjoni b'mod parteċipattiv, kien hemm ukoll diversi mumenti ta' talb differenti, logħob, u hike flimkien.

Flimkien miegħi u Fr David, kien hemm ukoll żewġ żgħażagħ Owen Parnis u Fabio Scicluna li għenuna fl-organizzazzjoni tal-live-ins. Owen Parnis li huwa wkoll leader tal-Vok Clubs tal-kulleġġ jaqsam magħna l-esperjenza tiegħu f'din il-ħidma:

Għalkemm ġa kont nattendi għal dawn il-laqgħat u live-ins meta kont għadni student il-kulleġġ, dejjem nistagħġeb kif ta' kull sena jolqotni xi aspett differenti. Meta kont żgħir kont inqishom bħala okkażjonijiet fejn stajt niltaqa' ma' sħabi barra l-ambjent tal-iskola fejn bl-attivitajiet li nagħmlu, bil-logħob li nilagħbu, b'dawk il-mumenti ta' talb li kien ikollna, u anke bil-paprati li ġieli konna nagħmlu, konna nikbru iktar fil-ħbiberija ta' bejnietna u fl-istess ħin infaħħru 'l Alla bil-ferħ tagħna.

Bħala leader issa dejjem nipprova li kull ħaġa li nagħmel waqt dawn l- attivitajiet terġa' tqanqalli dik t-tbissima ta' ħbiberija li tant kont ngħożż meta kont żgħir. U hekk nista' ngħid li l-iktar ħaġa li saret tolqotni issa, speċjalment fil-live-in li għadu kemm sar hi, li anke issa bħala leader, dejjem insib xi ħaġa ġdida li tgħallimni jew li ġġegħilni napprezza t-tfal u għalhekk nixtieq nirringrazzjahom għal din il ħaġa. Okkażjonijiet bħal-live-ins huma okkażjonijiet indimentikabbli u għalkemm f'mumenti tibda tħossok għajjien mejjet u bla vuċi, tara dak il-ferħ ta' bejniethom u malajr timtela kemm bis-sodisfazzjon kif ukoll bil-ħeġġa li tkompli.

Grupp ta' żgħażagħ u adolexxenti li qegħdin jistudjaw is-*Systems of Knowledge* fis-Sixth Form u għażlu li jagħmlu l-proġett tagħhom fil-kunvent tagħna ltaqgħu diversi drabi u kellhom l-opportunità li japprezzaw iktar l-arti, l-istorja u l-arkitettura tal-kunvent u l-knisja tagħna. Fr David qiegħed jieħu ħsieb ukoll li dawn iż-żgħażagħ ikollhom esperjenza varjata tal-aspetti kollha li jsawru dan il-kunvent. Dan huwa mod kif il-kunvent tagħna fir-Rabat ikompli jkun post ta' *encounter* għal diversi aspetti ta' kultura u xjenza anke maż-żgħażagħ. Dan isir ukoll permezz ta' inizjattivi oħra ma' studenti fl-MCAST.

Aspett ieħor fil-ħidma vokazzjonali huwa l-preparazzjoni ta' materjal vokazzjonali bħala promozzjoni għalina l-Agostinjani. Matul ix-xahar ta' Frar ħejjejna sett ta' 7 Roll-up banners b'ritratti sbieħ u qawwija flimkien ma' kitba mħejjija apposta. Dawn ser jintużaw fil-postijiet fejn inkunu sabiex iktar persuni jsiru jafu min aħna l-Agostinjani u fejn qegħdin naqdu. Ġew stampati ukoll leaflets ġodda *skopri min int...skopri min aħna* biex inkunu nistgħu nqassmuhom f'diversi okkażjonijiet li jkollna bil-għan li dak li ngħixu aħna naqsmuh mal-oħrajn b'mod partikolari ma' diversi żgħażagħ li jkunu qegħdin ifittxu x'inhi s-sejħa li l-Mulej għandu għalihom.

Inkomplu nafdaw din il-ħidma u dan il-ministeru pastorali f'idejn il-Mulej biex ikompli jwassal l-imħabba tiegħu permezz tagħna.

PATRI TERENCE SPITERI
PATRI DAVID CORTIS
AGOSTINJANI

FROM FRANCIS TO FRANCIS
LAUDATO SI'

The very title of Pope Francis famous encyclical Laudato Si' echoes the very words of Francis of Assisi in his Canticle of the Sun where he sings, amongst other things:

Praised be You, my Lord,
through Sister Mother Earth,
who sustains us and
governs us and who produces
varied fruits with coloured flowers and
herbs.

It is this very grave concern about the state of the environment that, prompted Pope Francis to write this now famous encyclical that despite the fact that it is quite a lengthy document (almost 42,000 words), it is charged with great passion and love for mother Earth mixed with grave concern about the exploitation of God's creation at the hands of man.

In this encyclical the Pope's message is not addressed to the bishops and the clergy but to all men that inhabit this planet. In fact the formal sub-title of the document is specifically *On Care for Our Common Home.* The basic difference between the two Francis' is that while the Saint of Assisi saw God's beauty in an unspoilt, natural environment, Pope Francis is living in the 21st century when, since the advent of the industrial revolution, man's exploitation of nature and its resources has reached unprecedented and unsustainable levels.

Up to the rise of industrialisation, man lived closer to nature where the rhythms of life were regulated by the seasons and mainly by agricultural cycles. In this kind of environment, man took what he needed and made full use of what Mother Nature provided without wasting anything.

Modern man, on the contrary, is driven by sheer consumerism where progress and "happiness" are often measured by how much is purchased and consumed. The end result is that the oceans and rivers are polluted, the seas are over fished, mountains of farm and dairy produce are often destroyed (after having been produced by artificially and chemically driven means) so as not to affect market prices. Moreover the gap between the haves and have-nots is wider due to man's insatiable greed. People still grow hungry in developed counties despite the fact the supermarkets are burgeoning with food which, when past its sell-by-date is thrown away. Materialism and consumerism are the two terrible horses that are pulling this chariot of destruction.

In Chapter Two (The Gospel of Creation) the Pope says: ***"We are not God. The earth was here before us and it has been given to us.... Although it is true that we Christians have at times incorrectly interpreted the Scriptures, nowadays we must forcefully reject the notion that our being created in God's image and given dominion over the earth justifies absolute domination over other creatures."***

In other words, Man must see himself as the custodian and not the dominator of creation and the environment. He has been bequeathed the earth by God to tend it and look after it so that it would provide for his needs and sustain him. Admittedly there are those who reject the idea of a Creator and therefore are more likely to assume that the resources of nature are there to be exploited by technology and in the service of technology that is often mistakenly believed to be the solution of all of man's problems. The results of this mistaken philosophy are here

for all to see. Let's take a quick look at some examples:

The motor car can be deemed to be a wonderful invention that has radically revolutionised public transport. At the same time the massive increase of cars on the roads of the world's towns and cities has given rise to unacceptable levels of pollution, interminable traffic jams, road rage, stress and anxiety.

The Pharmaceutical industry: Perhaps people are living longer but are they living better by taking innumerable prescription pills with all their side-effects which, ironically, force people to swallow yet more pills to counteract them?

Agriculture: It is true that we are producing more food than ever before but we are paying the price of ingesting great quantities of harmful chemicals through the indiscriminate use of pesticides and fertilisers. Could the worrying rise in the incidence of cancer have something to do with this? Is the food we are consuming poisoned? The same can be said for animal husbandry; animals that are reared in abysmal conditions, fed artificial foods and injected with antibiotics and growth hormones. All this designed to feed the ever growing demands of supermarkets, fast food outlets and for pre-cooked packaged meals. The end result is that we are consuming more but living less well.

In this encyclical Pope Francis follows his 13th century namesake in calling the earth "our common home" Given the universal nature of our common home, Pope Francis makes it clear that the encyclical is addressed to not only members of the Church but is a vehicle to "enter into dialogue" with all people who are "united by the same concern" [3, 7]. As we damage the environment, we are also damaging our relationship with each other and with other human beings, particularly those least equipped to defend themselves such as the poor and the disadvantaged. We are also guilty of passing on this degraded heritage to future generations who will then have to cope with the problems created by us.

Still, it is not all doom and gloom. The six chapters of this beautiful document draw on a wealth of scholarly, religious, secular and scientific writings that underline the fact that the Pope is addressing the widest possible audience and not just the faithful. These include St. Francis of Assisi, St. Bonaventure, St. Thomas Aquinas, various papal predecessors who expressed their views on the ecology (such as St. John Paul II) References are also made to 20th century thinkers like Teilhard de Chardin and Romano Guardini as well as to the Rio declaration of 1992 and the 2000 Earth Charter.

The fifth chapter, "Lines of Approach and Action", sets out various international collective actions needed. It highlights the imperative to switch from fossil fuels to renewables, with the use of government subsidies where appropriate. It identifies the need for international agreements and legislation not only in relation to climate change but also biodiversity and the oceans.

The sixth and last chapter is entitled "Ecological Education and Spirituality". In this chapter the Pope addresses the individual believer, families and communities and invites them to make the difference in small but concrete ways. Consumer choices, the cultivation of ecological virtues such as reducing wastefulness, and environmental education for the young are explained as practical steps leading to a deeper, spiritual "ecological conversion" through which the follower of Christ recognizes the true worth of all created entities.

Let me conclude with an important quotation from the final chapter: "God created the world, writing into it an order and a dynamism that human beings have no right to ignore" [para. 221]

RAY M. CASSAR

DIVINITUS APPARUIT:

IL-550 SENA MILL-"WASLA" TAL-MADONNA TAL-PARIR IT-TAJJEB

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Knisja ta' Santu Wistin – Rabat Għawdex

L-istorja ta' Ġenazzano fis-seklu erbatax hija iddominata minn żewġ avvenimenti ċentrali li wettqu bidla deċiżiva għall-ħajja ta' dan il-post u tal-preżenza Agostinjana, preżenti sa mis-snin tmenin tas-seklu tlettax f'kunvent ċkejken 'il barra mill-ħitan tal-belt[1]. Qed nirreferu għall-elezzjoni għall-Papat ta' Oddone Colonna bl-isem ta' Martinu V (Ġenazzano, 1369 - Ruma, 1431), - il-Papa tal-Konċilju ta' Kostanza u tat-traslazzjoni tar-relikwi ta' Santa Monika lejn Ruma kif ukoll l-avveniment mirakoluż marbut mal-iskoperta mill-ġdid tax-xbieha bil-wisq qadima tal-*Madonna tal-Parir it-Tajjeb* li tagħha qiegħed jaħbat il-550 anniversarju u li l-Ordni Agostinjan qiegħed jaħseb biex jiċċelebra b'solennità partikolari.

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Knisja ta' San Mark –Rabat Malta

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Knisja ta' San Nikola – Hal Tarxien

Fl-ewwel snin tas-seklu erbatax, wara li Martinu V kien elett Papa, segwiet ir-restawrazzjoni progressiva tal-poter pontifiċju f'Ruma u f'dawk l-ibliet suġġetti għas-Santa Sede fl-Italja ċentrali, opra li għaliha l-Papa serraħ fuq il-qawwa militari u ekonomika tal-familja nobbli tiegħu. It-tisħiħ tal-poter temporali wassal biex għen fir-riorganiżżazzjoni tal-finanzi pontifiċji, għall-promozzjoni tal-istudji u tal-arti, kif ukoll tal-inawgurazzjoni tal-istaġun kbir rinaxximentali li biddel darba għal dejjem wiċċ il-Belt Eterna.

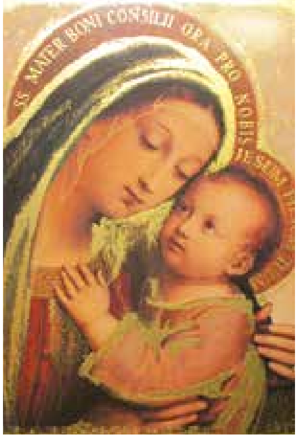

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Kappella tal-Kulleġġ Santu Wistin – Pietà

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Knisja tal-Bon Kunsill – Paceville

Il-ħeġġa għall-kostruzzjoni ta' Papa Martinu involva wkoll lill-belt twelidu, fejn spiss kien ikun residenti mas-segwitu tiegħu. F'dan il-kuntest, l-Agostinjani ta' Ġenezzano iddeċidew li jirrinovaw b'mod radikali, il-knisja mogħtija lilhom mill-familja Colonna bosta snin qabel, fl-1356. Benefatturi tal-Agostinjani kienu qabelxejn dawk ta' Colonna, flimkien man-nies ta' Ġenezzano, il-prokuratur lajk tal-patrijiet Ġwanni ta' Noċera, u fuq kollox il-mara twajba Pietruċċa, li wara li romlot, issieħbet fit-Terz'Ordni Agostinjan u tat bosta ġid għar-rikostruzzjoni tal-knisja l-ġdida ta' Santa Marija. Eżempju sabiħ ta' kollaborazzjoni stretta, li minn dejjem, immarka r-rapporti bejn il-komunitajiet reliġjużi u lajċi li, b'mod differenti, għexu l-ispiritwalità ta' Santu Wistin.

Fuq Pietruċċa - li fl-Ordni Agostinjan hija meqjuma bħala beata, minkejja li l-kult tagħha baqa' qatt ma ġie definittivament approvat mill-Knisja - jitkellem sintetikament l-umanista raffinat Agostinjan u Pirjol Ġenerali tal-Ordni, Ambroġ Massari minn Cori fid-*Defensorum Ordinis Fratrum Heremitaram sancti Augustini*, ippubblikat f'Ruma fl-1481.

Mill-Coriolano - kif inhuwa msejjaħ Massari fin-nomenklatura insiru nafu li Pietruċċa, ispirata

mill-Mulej, biegħet il-ġid kollu tagħha biex tibni l-knisja u l-kunvent ta' Ġenezzano, imma peress li kienet mara, ma rnexxilhiex twettaq ix-xogħlijiet involuti u minħabba f'hekk sfat iżżufjettata min-nies ta' Ġenezzano: "*et cum eius facultates ad ecclesiam complendam non sufficerent uenit in derisum toti populo*".

Il-kunvent ta' Ġenezzano jissemma għall-ewwel darba fl-atti tat-tmien kapitlu provinċjali li sar f'Cori f'Mejju tal-1283. F'dik l-okkażjoni ġie deċiż li s-sena ta' wara, il-kapitlu kellu jiltaqa' "*in loco nostro de Genatiano*" (Capitula Antiqua Provinciae Romanae O.N.', *Analecta Augustiniana II* [1907-1908], pp. 247, 248).

Pietruċċa ma qatgħetx qalbha, u ikkonfortata mis-sema, iddikjarat li qabel tmut, kellha tara l-knisja mitmuma b'mertu ta' intervent mirakoluż tal-Madonna u ta' Santu Wistin. U hekk ġara tassew! Qabel ma mietet - kif kienet ħabbret - il-Beata Pietruċċa assistiet għall-intervent mirakoluż tant mistenni:

"*Sed mirabilis prophetiae adimpletio*: [...] *quaedam ymago beatae virginis in pariete dictae ecclesiae miraculose apparuit*".

Twettqet għaldaqstant il-profezija tagħha u fuq wieħed mill-ħitan tal-knisja, dehret mirakolożament, xbieha tal-Madonna! Kienu hekk kbar l-għaġeb u l-kommozzjoni li Ġenezzano tant laqgħet fiha pellegrini, li bl-għotjiet tagħhom, il-Patrijiet seħħilhom iwettqu x-xogħol tal-knisja u l-bini mill-ġdid tal-kunvent il-qadim. Pietruċċa mietet b'fama ta' qdusija u ndifnet fil-kappella tal-Madonna; wara rikonjizzjoni kanonika fis-seklu dsatax, il-fdal tagħha kien ittrasportat u mqiegħed fil-ħajt ta' wara l-faċċata tal-bażilka attwali ta' Ġenezzano.

Fil-kitba ta' Ambroġ minn Cori u f'dokumenti oħra kontemporanji jew li nkitbu ftit wara, isemmi l-avveniment mirakoluż f'termini ta' skoperta u wkoll ta' dehra, iżda ma nsibu l-ebda referenza għat-traslazzjoni mirakoluża tax-xbieha ta' Scutari, fl-Albanija lejn Ġenezzano; din it-tradizzjoni bdiet tissemmgħa għall-ewwel darba fil-bidu tas-seklu sittax, b'rabta mal-periklu tal-espansjoni Torka fil-Mediterran u tal-influss migratorju lejn l-Italja tal-Insara mill-Greċja, l-Albanija u d-Dalmazja.

M'għandniex spazju nistgħux inniżżlu l-ġrajja kollha tat-tradizzjonijiet imnissla u żviluppati madwar ix-xbieha hekk ħelwa u meqjuma tal-Madonna. Iżda hemm rabta stretta skoperta mill-istoriċi tal-arti bejn ix-xbieha tas-Santwarju Marjan u l-affreski tas-sekli erbatax tal-Knisja ċkejkna tas-Salib Imqaddes f'Ġenezzano li kienet tappartjeni wkoll lill-Agostinjani, mogħtija lilhom definittivament mill-Papa Martinu V.

Minħabba l-"korrispondenza perfetta ta' karattri mhux biss formali u kuluristiċi, imma wkoll ta' dekorazzjonijiet partikolari li jagħmlu evidenti din l-affinità", l-istoriċi tal-arti jsostnu li l-aħħar pittur tal-affreski tal-Knisja tas-Salib Imqaddes jista' jkun l-istess li pitter ix-xbieha tal-Madonna. Jekk huwa minnu li x-xbieha hija kontemporanja ta' l-affreski, wieħed jista' jaħseb li f'temp t'erbgħin sena din tpittret mill-ġdid wara li ġiet mgħottija - aktarx kawża tal-pesta, kif kienet prassi li jinksew il-ħitan tal-knejjes biex jippreservawhom - u hekk, ġiet skoperta mill-ġdid, kif jissuġġerixxu r-referenzi għax-xbieha fid-dokumentazzjoni antika, meta jitkellmu dwar ix-xbieha *beate marie nova inventa* (l-Imqaddsa Marija misjuba mil-ġdid). Ix-xbieha qaddisa aktarx li tpittret fl-epoka ta' Martinu V fuq il-bażi ta' mudell aktar qadim li jista' jkun kien dak tal-*Mater Boni Consilii*, li għaliha ilha ddedikata l-knisja tal-inqas sa mis-seklu għaxra, qabel allura l-wasla tal-Agostinjani fl-1356.

Nistgħu nipotizzaw li x-xbieha tal-Madonna "għebet" fil-perjodu li matulu saru x-xogħlijiet ta' restawr fuq il-knisja ta' Santa Marija, mibdija grazzi għall-ġenerożità ta' Pietruċċa u x'aktarx imwaqqfa kawża ta' nuqqas ta' fondi u raġunijiet storiċi oħra, u l-perjodu li nstabet mill-ġdid għall-ħabta tas-snin tal-avveniment mirakoluż. Fil-25 t'April 1467, meta x-xbieha *dehret*, ċioè feġġet mill-ġdid għad-dawl, kien mument tassew tal-għaġeb. Ambroġ Massari jikteb li biex jarawha waslu pellegrini minn madwar l-Italja kollha: *ad quam visendam tota Italia commota est*!

B'rabta mal-iskoperta tagħha infatti, kienu ivverifikati serje ta' fatti mirakolużi li jispjegaw espressjonijiet użati bħal *divinitus apparuit*, minqux fuq il-baldakkin tal-irħam fil-kappella tal-Madonna, u *miraculose apparuit*, mit-test

ta' Ambroġ minn Cori. Qabel ma reġgħet ħadet mill-ġdid l-isem l-aktar antik tagħha, ix-xbieha għamlet żmien tissejjaħ *Madonna tal-Ġenna*.

Ir-raġuni ta' tant stagħġib insibu xhieda tagħha fil-*Kodiċi tal-Mirakli*, ġabra ta' tagħrif b'rabta ma' ġrajjiet li jitkellmu dwar **161 miraklu** li seħħew bejn is-27 t'April u l-14 t'Awwissu tal-1467. Il-kodiċi, mitluf matul is-soppressjoni tal-kunvent fl-era Napoleonika (1810 - 1812 ċa.), ġie ikkonservat f'*Ristretto*, ċioè f'kompendju tal-1748, ippubblikat minn P. Anġlu Marija de Orgio fl-*Istoriche notizie della prodigiosa apparizione dell'immagine di Maria santissima del Buon Consiglio*. Il-*Kodiċi tal-Mirakli* ġie wkoll studjat b'reqqa u deskritt f'żewġ relazzjonijiet tal-1779 mill-istoriċi u paleografi tal-Arkivju Sigriet tal-Vatikan, Gejtan u Kallistu Marini.

B'rabta mal-fatti tal-1467, anki l-Papa Pawlu II Barbo (1464 - 1471), bagħat f'Ġenezzano biex jikseb aktar tagħrif dwar il-fatti mirakolużi, żewġ isqfijiet bħala legati tiegħu, Gaucerio ta' Forcalquier, isqof ta' Gap fi Franza u Nikola ta' Crucibus, isqof ta' Lesina fid-Dalmazja.

Is-sena ta' wara, fl-1468, il-Pirjol Ġenerali tal-Agostinjani, ħatar bħala vigarju speċjali tiegħu għall-kunvent ta' Santa Marija ta' Ġenezzano lill-imsemmi Ambroġ minn Cori.

Għall-għarfien tal-ewwel snin tal-ħajja tal-post il-ġdid ta' kult Marjan, fittixna fl-atti notarili u fid-dokumenti ta' provenjenza lokali, imma wkoll f'dokumenti esterni u lil hinn mill-ambitu Agostinjan, bħad-*Djarju Nepesino*, tas-snin 1459-1468, li għandu tagħrif prezzjuż dwar pellegrinaġġi lejn Ġenezzano minn Tuscia u mill-Lazio ta' fuq, minn Segni li ħelset mill-pesta, mill-art tan-nofsinhar tax-xmara Liri, minn Ruma u saħansitra minn artijiet barranin. Bosta bdew isiru jafu dwar il-fatti ta' Ġenezzano u jfittxu li jżuru s-santwarju u lura lejn id-dar, kienu jġorru magħhom id-devozzjoni għall-Madonna tal-Parir it-Tajjeb u x-xbieha tagħha. Fis-seklu ħmistax kellek diġà l-użu ta' ħwejjeġ devozzjonali u xbihat, santi ippubblikati bl-ewwel magni tal-istampar. Id-devozzjoni użat sa mill-bidu l-istrument il-ġdid tal-istampa!

Bħala konklużjoni ta' dan it-tagħrif, inġibu silta mill-Prologu, jew aħjar mit-talba tal-imsemmi *Codex bombacinus*, li fit-Taljan tas-seklu erbatax, apparti li huwa ta' interess għall-istoriċi b'mod ġenerali, jagħtina l-opportunità nagħrfu l-effett ta' dak li ġara fl-1467.

Salve Regina de Cieli. Eccote la copia et il copiato delli miraculi oprati per le tue prece nelli Devoti della tua Sacralissima Ymagine aparsa nella Chiesa de Sancta Maria de Genazano, Oratorio, et luoco de Frati Eremitani de Sancto Augustino nell'Anno del Signore 1467, a dì 25 de aprile operati, et scripti dico per mano et testimonij in tre mesi, et 17, dì del soprascritto anno, cioè del dì XXVII de Aprile fino al dì XIIII de Agosto. Essendo quelli in più pezzi sparti li ho riducti in uno, copiandoli de parola in parola non come era mio debito, ma come ho possuto: Me te confesso, et te ne domando venia della negligentia quale ho usata che molto più breve saria potuto essere in cupiarli, che io non sono stato; pure come sono cusì mal rescripti piacciate acceptarli insieme cò il mio ad te drizzato, et devoto cuore desideroso cò il tuo adjutorio avanti la mia morte revedere un'altra volta la tua miracolosa et sacralissima Ymagine colli occhij corporali come adesso la contemplo co li occhij mentali: Intanto genuflexo avanti ad quella grido ad alta voce, ora pro me maxime nunc et in hora mortis meae.

P. ROCCO RONZANI - AGOSTINJAN
MAQLUB GĦALL-MALTI MINN: EMAN BONNICI

P. Rocco Ronzani, Agostinjan tal-Provinċja Taljana, huwa minn Ġenezzano, attwalment il-Pirjol tal-komunità ta' Viterbo, professur fl-Augustinianum, membru tal-Istitut Storiku Agostinjan u konsulent teologu tal-Kongregazzjoni tal-Kawżi tal-Qaddisin.

Madonna tal-Parir it-Tajjeb: Knisja Parrokjali ta' Santu Wistin – Valletta

L-ARLOĠĠ FL-ANTIK

Kos hux kemm jinbidel iż-żmien! Kollox jibdel miegħu, ideat, prinċipji, ħsibijiet u l-perspettiva wkoll. Qatt ħsibt fuq it-tifsira tal-lejl...il-lejl ta' dari huwa differenti mil-lejl tal-lum...mhux biss għax il-ħajja tibqa' għaddejja b'mod iżjed solidu minn qabel imma għall-bosta raġunijiet.

Il-ħsejjes tal-qniepen fil-kampnari tal-knejjes imxerrda f'Malta u Għawdex kienu jfakkru lill-poplu li l-lejl qorob. Kien hemm min jieħu r-ruħ għax dak kien ifisser li wasal ħin il-mistrieħ. Kien ikun hemm min jieħu qatgħa għax kien sempliċi jibża' mid-dlam. Tinsewx, fi żmien li qed nitkellem dwaru (seklu 16/17) ma kellhomx mobile. Anqas nitfa dawl. Biss biss infakkar fl-episodju tal-karnival tal-1823, mietu 'l fuq minn mitt tifel minħabba d-dlam. Anqas noħolmuha din illum. Kullimkien dwal, tabelli jixegħlu u bil-faċilità f'idejk ta' torċ (mobile) li tixgħel fejn u xħin trid. Dan kultant ma napprezzawhx u ma nevalwawhx. Meta beda d-dawl elettriku, kien hawn ferħ indeskrivibbli fid-dinja, qisha ġiet skoperta dinja oħra fejn wieħed jista' jmur jgħix u jieħu nifs. Tista' taħseb, fin-Naxxar fl-1927 għamlu raġġiera lill-istatwa tal-Bambina għaliex kienet novità u ġiet Malta kollha tara x'kien dan il-fenomenu. L-istess raġġiera għadha hemm sal-lum u hemm ħsibijiet li tinbidel għal dik oriġinali għax forsi ma tmurx mal-istil. Mhux se nidħol f'dan l-argument imma ridt nuri kemm jinbidel il-ħsieb maż-żmien. Dak iż-żmien (i.e. 1927) ħadd ma qal li r-raġġiera ma tmurx mal-istil Barokk tal-istatwa. L-aqwa li hemm id-dawl elettriku. Kos hux!

Il-qniepen tal-knejjes kienu jagħtu orarju l-ħin kollu lir-raħħala. Kien hemm min kien jieqaf jgħid l-Angelus, jaħseb għall-ikel jew jibdel ix-xogħol li jkun qed jagħmel minħabba t-tokki. Il-tokki tal-Ave Maria (li kienu jindaqqu darbtejn filgħaxija) kienu jfakkru li riesaq il-lejl. Theresia Bonnici (mara ta' dak iż-żmien) tikkonferma li mat-tokki tat-tieni daqq tal-Ave Maria kienet tuża dawl tal-lampa 'con lume in mano' biex tittawwal l-akkwata fejn kienet toqgħod. Id-dawl kien skars; xemgħat kienu popolari imma jiswew il-flus. Kienu kumdità. Minħabba dan, filgħaxijiet l-attivitajiet kienu ristretti li jsiru.

Kien hawn Sqalli Andrea Brunetti li ried imur għax-xorb flimkien ma' Giovanni Azzopardi Malti u sieħbu Horatio Mercieca. Il-Gvern malli kien jinduna li xi ħadd qed jitħajjar iħuf billejl kien iżid ir-restrizzjonijiet. Maż-żmien anke daħlet il-curfew taħt il-ħakma Ingliża li allaħares kont tinqabad barra wara ċertu ħin għax ħoll xagħrek u ġib iż-żejt'. Qanpiena partikolari li kienet tissejjaħ 'La Ruffiana' kienet iddoqq bejn id-9pm u l-10pm. Il-curfew kien jinbidel mal-istaġun ukoll.

Mill-banda l-oħra, jekk ikun xi ħadd bħali, ma kienx jieħu gost li l-lejl skont dak iż-żmien kien jispiċċa fl-4 ta' filgħodu għax dak il-ħin kienu jdoqqu l-qniepen li beda l-jum. Kmieni jbakkru; kien jissejjaħ il-'Pater Noster'. Kulħadd kien jagħtih ferħ ta' ġenn jekk jibqa' xi ftit rieqed, mentri llum hemm min jagħmel sa nofsinhar rieqed. Jinbidlu veru ż-żminijiet. Min kien joħroġ il-bhejjem, min imur l-għalqa; kulħadd fuq xogħlu.

Fis-satra tal-lejl kont tisma' l-marid jokrob bl-uġigħ. Tinsiex l-apparat mediku ma kienx avvanzat. Xi raġel iħabbat mal-bieb biex tiftaħlu martu għax ikun xorob xi xarba sew, xi tnejn jgħannu u jkantaw u elf ħaġa oħra. Ma tagħtihomx tort li l-lejl kellu konnotazzjoni ta' waħx. Illum jiġri x'jiġri kważi anke jekk tisma' xi ħadd jokrob, nazzarda ngħid li kważi anqas jingħata kas.

Kien hemm ukoll il-biża' mid-dimonju. Kien ikun hemm min ibeżża' bi skop, ħalli ħadd ma joħroġ barra u jkun jista' jagħmel l-attività li jrid, tkun xi tkun. Kien hemm ukoll għal min il-lejl fisser libertà; mill-familja jew mir-raġel/mara tiegħu/tagħha. Kien ikun il-mument tal-ħbieb; jew biex ilesti xi xogħol jew biex jintlagħbu l-karti. Fil-fatt, ċertu wieħed Palmer fl-istudji tiegħu qal li l-lejl kien iservi bħal meta jinżlu l-purtieri fuq is-separju biex tispiċċa d-dominanza u jibda ħin it-teatru.

Dan kollu huwa parti minn studju ddettaljat li jsir minn żmien għal żmien fl-arkivji Maltin. Ħafna minn din l-informazzjoni nstabet fl-arkivju tas-Santu Spirtu fil-Birgu. Dawn id-dettalji joħorġu wkoll fil-ġurnal imħejji apposta mill-arkivji nazzjonali ta' Malta. Noel Buttigieg huwa storiku b'interess partikulari fil-kultura u l-istorja Mediterranja speċjalment ukoll dik relatata mal-ikel. Mill-aspett tiegħi, jaffaxxinani ħafna l-kuntest tal-bidla fil-ħsieb tul iż-żmien. Ippruvajt fil-qosor ngħaqqad dan ma' aspett reliġjuż ukoll; id-daqq tal-qniepen li kienu jħabbru l-bidla fil-ħin tal-ġurnata.

CLIFFORD GALEA

MILL-KUNVENT SAN NIKOLA TA' TOLENTINO – ĦAL TARXIEN

L-GĦAQDA VOLONTARJA EXTEND

Iċ-Ċentru tal-Agostinjani ta' Ħal Tarxien fetaħ il-bibien tiegħu għall-għaqda volontarja *Extend*. Hija għaqda li tilqa' fi ħdanha għadd ta' voluntiera, li flimkien jaħdmu biex jagħtu servizz soċjoedukattiv. Permezz tas-servizzi mogħtija jibbenefikaw kemm tfal, kif ukoll żgħażagħ. *Extend* hija magħmula minn fergħat differenti. Taħt il-kappa tagħha, fil-preżent wieħed isib tliet proġetti marbuta mal-qasam soċjoedukattiv.

Il-proġett *Pass Pass*, li daħal fit-tielet sena tiegħu, ilaqqa' lill-voluntiera ma' tfal li jkollhom bżonn għajnuna akkademika. Il-voluntiera, li ħafna minnhom jaħdmu fil-qasam edukattiv, jgħinu lill-istudenti tal-primarja jitilgħu l-passi meħtieġa, bil-pass tagħhom stess, fil-qari u fil-kitba tal-Malti u tal-Ingliż. Kull tifel u kull tifla għandhom bżonnijiet partikolari, differenti minn ta' tifel jew tifla oħra. Jintużaw metodi varji ta' tagħlim, li jgħinu lit-tfal iduqu s-sbuħija tal-edukazzjoni.

Filwaqt li l-proġett *Pass Pass* isir tul ix-xhur marbuta mas-sena skolastika, il-proġett *Sajf mal-ħbieb* huwa marbut, kif jirrifletti ismu stess, max-xhur sħan tas-sajf. F'dan il-proġett, it-tfal jieħdu sehem f'attivitajiet varji soċjoedukattivi. Fost l-attivitajiet li jieħdu sehem fihom dawn it-tfal, wieħed ma jistax ma jsemmix il-logħob, il-krafts u t-tisjir. Il-provi ta' xi kanzunetta 'l hemm u 'l hawn ma jonqsux.

Il-proġett *Tarġa Tarġa* qiegħed fl-ewwel stadji tiegħu. Grupp ta' voluntiera qegħdin jinsġu proġett li mistenni jilqa' fih żgħażagħ ta' bejn is-sittax u s-sbatax-il sena. Iż-żgħażagħ se jingħataw iċ-ċans jattendu għal numru ta' laqgħat imfassla għalihom. Tul dawn il-laqgħat, iż-żgħażagħ ikollhom l-opportunità jiltaqgħu ma' żgħażagħ oħra u jieħdu sehem f'attivitajiet varji li jagħtuhom daqqa t'id fil-binja tal-karattru tagħhom.

Mingħajr sehem il-voluntiera, *Extend* ma tistax twettaq il-mixja tagħha. Kull għajnuna hija apprezzata. Jekk tixtieq tikseb iktar informazzjoni dwar din l-għaqda, tista' tikteb fuq gabpullicino@gmail.com.

GABRIEL PULLICINO

LEJN IL-BI-ĊENTINARJU

14 TA' SETTEMBRU 2017

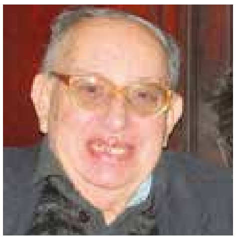

It-twaqqif tal-Provinċja – 14 ta' Settembru 1817

Kellha tkun il-ħeġġa bla waqfien tal-patrijiet biex il-kunventi tagħna tal-Belt, Rabat u Għawdex setgħu fl-aħħar jinqatgħu u jinfirdu darba għal dejjem minn dawk ta' Sqallija u hekk titwieled Provinċja ġdida taħt il-protezzjoni ta' San Mark Evanġelista.

Kif nafu, kienu darbtejn it-tentattivi magħmula mill-patrijiet tagħna għal dan il-ħsieb u fiż-żewġ każi, fallew. B'tama qawwija u b'rieda tal-azzar, huma kienu jaqbdu ma' kull ċirkustanza li setgħet twassalhom għall-ħsieb tagħhom. Fl-ewwel tentattiv, fis-sena 1790 rajna l-patrijiet jinqdew bil-Bulla tal-Papa Benedittu XIV; fil-bidu tas-seklu dsatax, inqdew bil-wasla tal-Ingliżi fil-Gżejjer tagħna; din id-darba bit-trattat famuż ta' paċi bejn Franza u l-Awstrija.

Kien it-30 ta' Mejju 1814, meta wara ħafna laqgħat u diskussjonijiet dwar min kellu jmexxi lill-Gżejjer Maltin – it-trattat ta' paċi ta' Amiens ma tax il-frott mixtieq – Franza u l-Awstrija laħqu ftehim bejniethom li kellu jorbot għal dejjem lil kull min ħaseb li kellu xi drittijiet fuq il-Gżejjer ta' Malta. Fl-artiklu tmienja (8) ta' dan it-trattat ġie stabbilit li l-Gżejjer ta' Malta, Għawdex u Kemmuna kellhom ikunu minn dik il-ġurnata stess taħt l-awtorità u s-sovranità tal-Maestà Tagħha Brittanika. Dan it-trattat kien iffirmat fil-jum imsemmi mhux biss minn Franza u l-Awstrija iżda wkoll mit-tliet potenzi kbar tal-Ewropa ta' dak iż-żmien: Ingilterra, Russja u Prussja.

Ġa kienu għaddew tliet snin u kollox kien juri li dak il-Ftehim ġdid bejn il-potenzi prinċipali tal-Ewropa kien sod u qed jiġi osservat minn kulħadd. Dakinhar, il-patrijiet dehrilhom li reġà kien wasal il-mument addattat biex jagħmlu l-qabża tant mixtieqa. Dawn kienu wkoll imbuttati mill-fatt li għalkemm l-Ingliżi fis-sena 1802 qalu li ma ridux jindaħlu aktar fil-ħwejjeġ ekklesjastiċi, il-fatti juru xort'oħra. Minn mindu rifsu l-Gżejjer tagħna, l-Ingliżi ma ħallew ebda Provinċjal minn Sqallija jiġi Malta biex jagħmel il-Viżta Kanonika tal-Kunventi. U dan ukoll għen ħafna fid-deċiżjoni tal-patrijiet biex mill-ġdid jitolbu lill-Papa biex Malta ssir Provinċja awtonoma u separata minn dik ta' Sqallija.

Ittra tal-Patrijiet Lill-Q.T. Il-Papa Piju VII
(mill-Arkivju tal-Kunvent tar-Rabat, Reġistru an. 1755, paġ. 100)

Missier l-aktar Qaddis,
Il-Pirjoli u r-Reliġjużi Agostinjani fil-Gżejjer ta' Malta u Għawdex kienu magħqudin mal-Provinċja ta' Sqallija fiż-żmien meta dawn il-Gżejjer kienu taħt il-ħakma ta' Spanja, kif ukoll kienu fi żmien il-Gran Mastri. Issa li dawn il-Gżejjer għaddew f'idejn l-Ingliżi, il-Provinċjali ta' Sqallija mhux qed jiġu mħollija jżuru u jħarsu l-kunventi ta' Malta u Għawdex. Kienet ukoll miċħuda t-talba tal-Vigarju Ġenerali tal-Agostinjani biex jibgħat f'Malta Viżitatur Ġenerali minn Sqallija. Għal għoxrin sena sħaħ, f'dawn il-kunventi qatt ma saret il-Viżta Kanonika u hekk naqset id-dixxiplina reliġjuża u ħżienet l-amministrazzjoni.

Għalhekk, l-istess Reliġjużi jitolbu lill-Qdusija Tiegħu il-grazzja li jinfirdu mill-Provinċja ta' Sqallija u jiffurmaw Provinċja ġdida. Ta' min isemmi li fis-sena 1790, diġà s-Superjur Ġenerali Agostinjan Stiefnu Bellesini kien waqqaf din il-Provinċja bit-titlu ta' San Mark.

Ferħ kbir ħakem lir-Reliġjużi tagħna meta saru jafu bit-tweġiba pożittiva tal-Qdusija tiegħu, il-Papa. Din ġiet imwassla lill-Kurja Ġeneralizja tal-Ordni mill-Kardinal P. F. Galeffi. Kienet tweġiba qasira iżda mimlija tama għal futur ta' ħidma bla waqfien għall-Knisja ta' Kristu.

It-talba tagħkom hi milqugħa bil-fakultajiet kollha meħtieġa u f'waqthom: illum 14 ta' Settembru 1817

P. ĠULJU BONNICI • AGOSTINJAN
MIĠBURA MINN DOKUMENTI FL-ARKIVJI TAL-PROVINĊJA

INĠARRFU L-ĦITAN...

"***Kristu hu s-sliem tagħna, hu li minn tnejn għamel poplu wieħed, billi ġarraf il-ħajt li kien jifridna - il-mibegħda ta' bejnietna ...ried b'hekk joħloq bih innifsu bniedem wieħed, il-bniedem ġdid, billi jagħmilhom paċi bejniethom u jħabbibhom it-tnejn ma' Alla f'ġisem wieħed permezz tas-salib li bih qered il-mibegħda ta' bejniethom***" (Ef 2, 14-16). Jiena naħseb li l-ewwel xbieha ta' ħajt jitwaqqa' li tiġi quddiem għajnejna hi dik tal-*ħajt ta' Berlin*; ħajt li fired fi tnejn il-poplu wieħed Tedesk mill-1961 sal-1989. Nafu wkoll bil-ġrajja ta' għadd ta' ħitan li ttellgħu tul ġrajjet il-bniedem. F'moħħ S. Pawl fl-Ittra lill-Insara tal-belt Griega-Rumana ta' Efesu, il-ħajt hu żgur dak li kien jifred il-bitħa tat-tempju tal-Lhud, hemm fejn il-Ġentili jew il-pagani, dawk «bla twemmin» f'għajnejn il-Lhud, il-*gojim*, kienu jitħallew jidħlu, mill-imkien li fih kienu jitħallew jidħlu biss il-Lhud fidili għall-Liġi. Kien hemm il-piena tal-mewt għal min kien jinqabad jirfes l-imkien ta' madwar is-santwarju. Fid-diskors ta' nhar il-21 ta' Diċembru lill-Kurja Rumana għall-Milied tas-sena 2009, il-Q.T. il-Papa *Emeritu* Benedittu XVI, fisser kemm xtaq li aħna li nemmnu nibqgħu jkollna għal qalbna, u nisimgħu tajjeb, lil dawk li jqisu ruħhom anjostiċi jew ateji, li ma jemmnu f'ebda Alla jew spirtu. Dawn m'għandniex naraw kif nagħmlu sabiex iħossu ruħhom bħal qishom l-għan tal-ħidma tagħna sabiex «nikkonvertuhom», jew indawrulhom moħħhom, u naqilbuhom għal magħna! Il-fatt li bħala għan ta' ħsiebhom għandhom iċ-ċaħda ta' Alla, ifisser li huma wkoll mela għandhom 'l Alla, b'xi mod, bħala għan f'ħidmiethom. Dan il-ħsieb dwar ir-rabta ta' bejn il-kultura u t-twemmin, il-Papa Benedittu kien fissru fit-tul nhar it-12 ta' Settembru tas-sena 2008 fis-Sala tal-Kulleġġ tal-Bernardini f'Pariġi lil madwar 700 persuna mid-dinja tal-ħassieba fi Franza.

F'dak id-diskors, Benedittu XVI fisser dan il-ħsieb t'hawn fuq bi xbieha misluta mill-filosofija ta' Platun (filosfu pagan mill-iprem li għex bejn l-427 sa 347q.K.), u li nqeda biha Wistin ta' Ippona meta ried jagħti lill-irħieb tiegħu l-għaliex tad-diqa mhix ċkejkna li kien iħoss ġewwa fih meta kien jisma' l-kant hekk fqir. Huwa fissrilhom li kant fqir mużikalment kien xbieha ta' taħwid li jwassal għal spazju ta' «*dissimilitudni*», ir-«*regio dissimilitudinis*». F'din il-qagħda kien ħassu hu nnifsu qabel il-konverżjoni tiegħu (ara *Stqarrijiet* 7,10,16): Ħassu dak il-bniedem, maħluq xbieha ta'Alla, li waqa' fil-qagħda ta' mbiegħed minn Alla, ġewwa mkien fejn tilef dan ix-xebh, bgħid minn Alla, f'żona li fiha ma baqax jirrifletti lil Alla, u hekk mhux biss spiċċa ma jixbhux, iżda spiċċa stramb ukoll għalih innifsu, bħala bniedem li kien. Xi ħaġa hekk ukoll fehem il-Mulej bir-rakkont tal-*Iben il-Ħali* li spiċċa ħalla d-dinjità li kien igawdi f'dar Missieru, telaq għal għonq it-triq, berbaq ġidu kollu, u sa spiċċa ma jiddejjaqx jitrejjaq bl-istess għalf li hu nnifsu kien jitma' l-qżieqeż bih, u spiċċa bħal qisu wieħed minnhom!

Is-sisien tas-sejħa Nisranija lil dawk lil hinn minnha, fid-dawl ta' tiftix, u ta' mistoqsijiet li kull bniedem jagħmel lilu nnifsu, wieħed jista' jagħrafhom aħjar fid-dawl ta' kliem l-Appostlu tal-Ġnus ġewwa l-Areopagu ta' Ateni. L-Areopagu ma kienx xi akkademja universitarja fejn kienu jiltaqgħu xi għadd ta' mħuħ mill-ifjen sabiex jitħaddtu dwar suġġetti għoljin, iżda kien imkien li fih il-Qorti tal-Ġustizzja, kompetenti fi kwistjonijiet ta' twemmin, u li kienet mistennija teħodha kontra d-dħul ta' twemmin ieħor minn dak Lhudi. Dak kien li ġie mixli bih Pawlu hemmhekk: «*donnu messaġġier ta' xi allat stranġiera*" (Atti 17,18). Għal dan Pawlu wieġeb: «*Jien u għaddej u nħares lejn ix-xbihat qaddisa tal-qima tagħkom, intbaħt ukoll b'artal b'din il-kitba fuqu, Lil Alla Mhux Magħruf*». Għalhekk, dak li intom tqimuh bla ma tagħrfuh, inħabbarhulkom jien» (17:23). Pawlu ma kienx qed iħabbrilhom allat mhux magħrufa. Huwa kien qed iħabbrilhom lil Dak li huma kienu għadhom ma għarfuhx s'issa, iżda, fl-istess ħin, kienu għarfuh; Dak li kienu qed ifittxu, u li fl-aħħar riedu jagħrfuh, iżda li kellu jibqa' għalihom mhux magħruf u mhux mifhum! Fil-qiegħ nett tal-ħsieb u l-ħsus tal-bniedem, huwa jagħraf li jeħtieġ li jeżisti Alla, u li fil-bidu ta' kollox ma jistax ma jkun hemm xejn, iżda xi għamla ta' Għarfien,

Ħallieq, l-għaliex xejn ma ġie b'kumbinazzjoni, iżda b'att ta' rieda ħielsa. Minkejja li bħal qisu kulħadd jagħrfu dan kollu, Pawlu xorta waħda kiteb fl-*Ittra lir-Rumani* (1,21), li dan l-għarfien jibqa' skars: dan dejjem jekk ikun xi Alla li hu biss għamla ta' fantażija jew ħolqien tal-moħħ, għax dan ma jkun Alla xejn. Jekk dan ikun Alla li ma jurix ruħu, ma nistgħu qatt naslu għaliH. Din hi l-aħbar il-ġdida tal-Kristjaneżmu, li issa dan Alla wera ruħu Hu nnifsu. Issa nafu kif nistgħu naslu għandu wkoll. Dan ifisser li t-twemmin Nisrani mhux biss għamla ta' ħsieb tal-moħħ, iżda hu wkoll ħidma: Alla wera lilu nnifsu. Dan wettqu fil-Logos - il-ħsieb dejjiemi fi ġrajjietna. «*Verbum caro factum est*» (Ġw 1,14): iva, f'dak kollu li ġie magħmul (*factum*), hemm issa l-*Logos*, il-*Kelma*, fostna. Il-ħolqien (factum) huwa maħsub. Dejjem iżda jeħtieġ li għerf il-bniedem jitbaxxa sabiex jilqa' dan kollu: biss meta jitbaxxa jkun iwieġeb bħalma wieġeb Alla meta Hu wkoll niżel għad-daqs tagħna l-bnedmin fl-Inkarnazzjoni.

Illum jeħtieġ li nifhmu kemm blietna minkejja li m'għadhomx mimlija artali għal allat magħrufa jew mhux, għadu fatt li għal ħafna Alla sar l-iktar li mhux magħruf. Iżda bħalma kien minn dejjem, wara dan l-għadd kbir ta' xbihat ta' Alla, il-mistoqsija dwar dak Alla mhux magħruf tibqa', u l-preżenza ta' dak Alla li ma jidhirx, imqar illum, għadu, bla ħsejjes, ifixkel l-irqad ta' għadd ta' bnedmin. "*Quaerere Deum*" – li tfittex lil Alla u li, bħal Wistin ta' Ippona, tħallih isibek, għadu kliem jgħodd sal-ġurnata mqaddsa tal-lum. Illum ukoll hu meħtieġ taħdit bejn dawk li jemmnu ma' dawk li għalihom it-twemmin ma jagħmilx sens iktar, ma' dawk li għadhom iħossu li jekk kemm-il darba jidħlu f'dan il-qasam ta' tiftix ikollhom iċedu għal għerfhom, għal dehenhom, u dan ikun it-tmiem tal-bniedem ħieles.

P. SALVINU CARUANA AGOSTINJAN

NITOLBU GĦALL-VOKAZZJONIJIET AGOSTINJANI

Alla Missierna.
Agħmel li **s-sejħa tal-leħen tiegħek**
tasal għand ħafna
li jkunu lesti li
jgħixu magħqudin miegħek.

Ipprepara l-qlub tagħhom
bil-kelma tiegħek
b'mod li jkunu lesti
li jevanġelizzaw lil kulħadd
u li **jieħdu ħsieb** il-ħsad kbir tiegħek.

Mulej, agħmel li
dawk kollha li huma msejħin
għall-ħajja Agostinjana,
jisimgħu l-leħen tiegħek
u li **jagħmlu** r-rieda tiegħek.

FAĊĊATA TAL-KNISJA SAN MARK – RABAT MALTA

"IL-ĦOLMA LI SEĦĦET"

Madwar disa' snin ilu, il-Patrijiet Agostinjani tar-Rabat, kienu joħolmu li xi darba jirrestawraw il-faċċata tal-kunvent, magħrufa aħjar bħala l-Portico, kif ukoll il-Knisja San Mark, tant popolari mar-Rabtin tal-inħawi. Din il-ħolma, għalkemm ilha tberren fl-imħuħ ta' diversi pirjoli, bdiet issir realtà fl-2008, taħt il-Pirjol Patri Josef. Warajh segwew il-proġett, il-pirjoli, Patri Leslie, Patri Rafel u issa Patri David, il-pirjol preżenti. Il-ħolma tagħhom kienet li jerġgħu jirripristinaw il-kumpless kollu, li kien disinjat mill-Arkitett Andrea Belli (1703-1772). Dan hu l-istess arkitett li iddisinja l-Auberge de Castille fil-Belt Valletta, fost ġawhar ieħor fl-istil Barokk. Hu ddisinja l-Kunvent tal-Agostinjani madwar l-1740.

Hsarat fil-faċċata tal-knisja

Fis-sena 2009 nbeda s-*survey* iddettaljat tal-kunvent kollu, fuq kull sular, il-kantina u l-bjut, inkluż il-Knisja u xi binjiet oħra ta' madwar il-kunvent, li bosta minnhom huma mikrija lil terzi. Peress li kien ilhom ma jsiru sett pjanti ddettaljati tal-kumpless kollu, dan is-survey wassal biex jitlestew il-pjanti tal-binja sħiħa, aġġornati b'xi alterazzjonijiet interni li saru tul iż-żmien, li qatt ma kienu gew irrekordjati fuq pjanta. Dawn juru l-Kunvent u l-Knisja eżistenti, kif inhuma llum.

L-Ewwel Fażi: Faċċata tal-Kunvent, il-Portico

Wara li saret l-ewwel applikazzjoni mal-MEPA fis-sena 2008, għar-restawr tal-Portico biss, ftit wara li nħareġ il-permess, infetħu sejħiet għall-offerti b'*tender* għal kuntratturi li jagħmlu xogħol ta' restawr fil-ġebel.

Wara l-aġġudikazzjoni ntgħażel il-kuntrattur '*Recoop*' (kooperattiva) u x-xogħol beda fl-2010 u tlesta fi ftit xhur. Ta' min wieħed isemmi li għalkemm dan tlesta u diġà beda jitgawda mill-parruċċani, xorta waħda l-patrijiet Agostinjani ma kinux kuntenti li jieqfu nofs triq, għax il-ħolma kompluta kienet għadha ma seħħitx – dik li tiġi irrestawrata l-Knisja propja, li tifforma parti integrali mill-binja sħiħa tal-Kunvent San Mark.

It-Tieni Fażi: Faċċata tal-Knisja San Mark

Bil-perseveranza u b'fiduċja sħiħa li din il-ħolma għad isseħħ, il-patrijiet ma waqqfux milli jiġbru fondi għal dan il-proġett glorjuż, li jagħmel ġieħ mhux biss lill-patrijiet iżda wkoll lill-wirt arkitettoniku taż-żona, billi dan il-kunvent u l-Knisja miegħu, huwa binja ikonika għar-Rabat. Il-Knisja tinsab f'salib it-toroq bejn Triq Santu Wistin u Vjal Santu Wistin, li minn din tal-aħħar twassal għall-Belt storika tal-Imdina. (Ta' min isemmi hawn illi għalkemm għal ħafna Rabtin u probabbli ħafna Maltin, din il-knisja hija magħrufa aħjar bħala ta' Santu Wistin (billi jmexxuha l-patrijiet Agostinjani, li l-patrun tagħhom huwa Santu Wistin, però fir-realtà l-isem titulari tagħha huwa San Mark).

Il-*firm* tal-periti 'mc2', ġew inkarigati biex jieħdu ħsieb il-proġett tar-restawr, taħt l-inkarigu tal-Perit David Mifsud Parker, bl-*expertise* tiegħu fir-restawr. L–applikazzjaoni mal-MEPA (illum il-PA), iddaħħlet f'Marzu tal-2016, wara preparazzjoni tad-dokumentazzjoni (damage mapping) u survey *drawings* tal-faċċata ppreparati mill-Perit Vince Buhagiar fis-snin ta' qabel. Wara diskussjonijiet fit-tul mal-uffiċjali

Id-dawl ġdid mal-faċċata tal-knisja

tal-'Heritage Unit' fi ħdan il-MEPA, il-permess inħareġ f'Ġunju 2016.

Ir-restawr tal-faċċata tal-Knisja nbeda bl-istess proċedura bħal Portico, id-daħla tal-Kunvent propju, fejn wara li ddaħħlet l-applikazzjoni mal-MEPA (illum il-PA), tmexxa l-proċess sakemm ħareġ il-permess u nfetħet is-sejħa għat-*tenders*. Minn lista twila ta' kuntratturi ntgħażlet il-kumpanija *'Recoop'* għat-tieni darba. (Din hija kooperattiva ta' nies b'ħiliet u professjonisti lokali li tispeċjalizza fir-restawr ta' bini, pittura u diversi forom ta' arti oħra).

Proċess tar-Restawr innifsu

Dan il-proċess jikkonsisti f'elenku tad-diversi stadji li kellhom jiġu iddettaljati f'dak li ngħidulu 'Method Statement' (proċess tar-restawr) u li ġie irreġistrat fil-file mal-MEPA(PA). Dawn tal-aħħar jiċċekkjaw li aħna qed nimxu mal-metodu li iddettajjna ahna stess. Dan normalment jiġi ippreparat mill-Perit inkarigat, b'konsultazzjoni mal-kuntrattur imqabbad. Fi ftit kliem dawn il-proċeduri huma dawn (i) tindif tal-faċċata bl-ilma u tneħħija tal-imsiemer, wires u grampuni li kienu twaħħlu tul iż-żminijiet; (ii) tneħħija ta' ġebel perikoluż u mmermer u bdil tiegħu; (iii) tiswija ta' xi qsim u konsenturi b'taħlita ta' kolla u tajn apposta; (iii) ftuħ tal-fili u tikħil mill-ġdid b'taħlita apposta skont is-sena u l-arti tar-restawr; (iv) wara li jitlesta dan u jitħalla jinxef sew, (v) jiġi xkatlat (il-fil biss) u jerġgħu jduruh għal xi irtokki li jkun baqa'. Barra dawn, saru wkoll xogħlijiet oħra bħal *injection* ta' *epoxy resins* u *plastic repair* f'xi fissuri u ħsara fil-fond fil-ġebla.

Fl-aħħar jerġa' jsir ħasil tal-faċċata bl-ilma biex jiġi żvelat jekk għadx hemm xi difetti oħra qabel tinkixef. Dan kollu jiġi dokumentat b'sensiela ta' ritratti professjonali u noti meħuda mill-professjonisti, li juru kull stadju tar-restawr kif sar, għar-rekords, għan-nies (patrijiet) ta' warajna, li forsi jkollhom bżonn jagħmlu xi opra oħra ta' restawr fil-futur. Saret ukoll installazzjoni ġdida tad-dawl fuq il-faċċata b'konsultazzjoni ma' terzi.

Proċeduri Protettivi

Ta' min jgħid ukoll illi dan ix-xogħol, minħabba l-għoli tiegħu jrid isir minn fuq *scaffolding* armat apposta. (u dan itella' l-prezz mhux ħażin). Hemm l-obbligu legali li dan ix-xogħol kollu jrid jitgħatta, kif inhu mitlub mill-MEPA(PA), skont Avviż Legali maħruġ riċenti biex jiġu evitati trabijiet u inkonvenjenzi fl-inħawi. Kull xogħol ta' restawr illum il-ġurnata jrid isir wara tila apposta minsuġa mal-*iscaffolding*, li tipproteġi lin-nies li jgħaddu qrib il-faċċata. Din ukoll tipproteġi xi ftit lill-ħaddiema mill-elementi.

Ix-xogħlijiet tar-restawr inbeda f'Diċembru tal-2016, taħt is-superviżjoni tal-Perit David Mifsud Parker, minn 'mcc2'. Min-naħa tal-MEPA (PA), intbagħtu nies tekniċi mill-Heritage Unit, fuq bażi regolari, biex jispezzjonaw u jaraw li x-xogħlijiet kienu qed isiru skont il-'Method Statement' iddikjarat mill-Periti.

Status illum, Marzu 2017

Bhalissa x-xogħol tlesta, u hekk ġiet żvelata mill-ġdid il-faċċata 'ġdida' tal-Knisja San Mark, ta' Andrea Belli, għat-tgawdija ta' kulħadd.... u b'hekk nistgħu ngħidu li l-ħolma seħħet tassew!

VINCE BUHAGIAR
MEMBRU
AGOSTINIAN CLOISTER FOUNDATION

Il-faċċata tal-knisja San Mark b'"wiċċ" ġdid

MOGĦDIJIET TA' QDUSIJA PASS PASS MAL-KALENDARJU LITURĠIKU AGOSTINJAN

23 ta' April: Beata Elena Valentini ta' Udine, lajka agostinjana

Il-Beata Elena hija eżempju ħaj ta' kif l-ispiritwalità Agostinjana nfirxet fost il-lajċi matul iż-żminijiet, lajċi li ħadu din il-vokazzjoni nisranija u Agostinjana tagħhom b'serjetà liema bħalha, b'tali mod li llum huma meqjusa bħala eżempju ta' qdusija għall-oħrajn. Il-Beata Elena għexet forma ta' spiritwalità evanġelika b'mod radikali, frott anke tal-kuntest reliġjuż u soċjali ta' żmienha. Bosta għażliet li wettqet illum jafu jnaffruna, imma meta jittieħdu skont il-kuntest li fihom għexet u fid-dawl tal-forom ta' spiritwalità dominanti fi żmienha, nistgħu naraw fihom il-valuri perenni, cioè dawk it-tip ta' valuri tal-Vanġelju li jgħoddu għal kull żmien u għal kulħadd.

Elena twieldet fil-kuntest ta' familja benestanti f'Udine, belt magħrufa għall- ġmiel kulturali li ħafna minnu għadu jitgawda sal-lum. Twieldet lejn l-aħħar tas-seklu XIV, seklu li ra fih ħafna tibdil epokali; seklu li fih naraw iż-żerriegħa tal-epoka moderna, li hija l-bażi tal-epoka kontemporanja li ngħixu fiha aħna llum. Ta' madwar 18-il sena ngħatat bi żwieġ lil ċertu nobbli Antonio Cavalcanti. Jidher li kellha żwieġ normali u dan kien għaliha żmien ta' ċertu livell ta' ħajja li tiegħu, aktar tard, xtaqet tpatti għan-nuqqasijiet li setgħet għamlet. Infatti, wara l-mewt ta' żewġha fl-1414, u wara li rat li s-sitt uliedha setgħu jfendu għal rashom u setgħu jkomplu jikbru billi jgħixu mill-ġid tal-familja, Elena irrinunzjat għal dak l-istil ta' ħajja li kienet tagħtiha tant kumdità, u ħadnet lil Ġesù Kristu fuq il-għuda tas-salib.

Il-Beata Elena Valentini ta' Udine

Din il-bidla seħħet bil-qawwa tal-kelma qawwija waqt prietka tal-patri Agostinjan, predikatur ta' fama, Anġlu ta' San Severino, *vir magna sanctitatis* (+1444), imsejjaħ fil-belt ta' Udine sabiex jagħmel numru ta' prietki. Permezz tal-kelma u l-eżempju qaddis ta' dan ir-reliġjuż Elena resqet lejn l-Ordni Agostinjan u iddeċidiet li tħaddan il-forma ta' ħajja li kienu jħaddnu l-membri tat-Tielet Ordni Agostinjan: talb, penitenza, servizz lejn il-proxxmu. Fl-1446 Elena għamlet il-professjoni tagħha bħala lajka Agostinjana, jiġifieri saret tagħmel parti minn dawk il-lajċi li kienu jixtiequ jaqsmu mal-patrijiet u s-sorijiet l-ispiritwalità tar-Regola ta' Santu Wistin filwaqt li jibqgħu jgħixu fis-soċjetà. Dawn il-lajċi Agostinjani, jew kif kienu magħrufa, terzjarji, kienu bħal fergħa li nibtet mill-Ordnijiet Mendikanti (Franġiskani, Dumnikani, Agostinjani, Karmelitani).

Elena ħadet din il-vokazzjoni tagħha b'impenn kbir, waqt li għarfet li l-fatt li bħala lajka Agostinjana setgħet tagħmel ħafna ġid għaliha nnifisha u għall-oħrajn. Għażlet is-servizz tal-offerta tagħha nnifisha f'ħajja ta' penitenza u tgħakkis. Għall-ewwel snin kienet tgħix ma' oħtha, li wkoll kienet terzjarja, imma anke meta sfat weħidha, qatt ma marret lura mill-fedeltà lejn is-sejħa li tkun lajka Agostinjana. L-għażliet penitenzjali kienu radikali, frott il-kuntest spiritwali (hekk imsejħa movimenti penitenzjali) taż-żmien: kienet tgħix fuq ħobż u ilma, waqt li irriduċiet il-bżonnijiet tagħha għall-iktar essenzjal possibbli, torqod fuq ftit tiben… Bħala tpattija għall-istil ta' ħajja komda li kienet tgħix qabel għażlet li tissieħeb aktar ma'

Kristu billi miegħu taqsam it-tbatijiet b'mod kostanti. Dan kienet tagħmlu billi fiż-żarbun tqiegħed tlieta u tletin żrara ċkejkna, b'tifkira tas-snin li matulhom Kristu terraq f'din id-dinja. Bħal kull persuna oħra, anke Elena, minkejja l-fatt li tgħannqet ma' Kristu, għaddiet minn mumenti ta' kriżi. F'dawn il-mumenti, minflok iċċedi kienet titlob aktar qawwa u żżid fid-doża tal-penitenzi. Għal aktar minn tnax-il sena, bil-permess tal-Provinċjal tal-Agostinjani, għamlet vot tas-silenzju, li kienet tissospendi biss fi żmien il-Milied meta kienet tiltaqa' ma' wliedha u l-familji tagħhom. Frott ta' din il-ħajja iebsa kienet il-konsolazzjoni li kienet tirċievi mis-sema f'mumenti qawwija ta' kontemplazzjoni tal-misteri tal-fidwa u tal-imħabba ta' Alla. Għal din l-imħabba hija stinkat, hekk li x-xewqa waħdanija tagħha kienet li tingħaqad ma' Alla-Imħabba għal dejjem. Din ix-xewqa seħħet fit-23 ta' april 1458. Il-kult lejha taċ-ċittadini ta' Udine u ż-żoni tal-madwar kibret tali mod li mill-ewwel bdiet tissejjaħ "beata" mill-poplu. Dan il-kult popolari ġie approvat mill-Papa Piju IX fl-1848. Il-fdalijiet tal-Beata Elena huma esposti għall-qima tal-poplu fil-knisja ta' S. Luċija f'Udine.

Il-ħajja tal-Beata Elena, li fid-dettalji tagħha nistgħu nqisuha li hija 'l bogħod mis-sensibilità ta' żminijietna, imma li fil-valuri li tipproponilna hija ħafna qrib tagħna: it-tfittxija tal-kuntentizza u l-mistrieħ tal-qalb f'Alla; l-għażla għall-essenzjal tal-ħajja, ħielsa mit-toqol ta' mundanità żejda; l-attenzjoni waħdanija għal Alla hekk kif jimmanifesta ruħu lilna fil-persuni ta' madwarna, eċċ. Mara ta' qawwa spiritwali liema bħalha għarfet li l-vokazzjoni ta' ħajjitha setgħet issib il-milja tagħha billi issir lajka Agostinjana, hekk li l-impenn għall-ħajja nisranija aktar perfetta seta' jkun xprunat u mwieżen bl-ispiritwalità Agostinjana.

26 ta' April: Il-Verġni Imqaddsa Marija, Omm tal-Parir it-Tajjeb

Il-ġieħ li qed nagħtu llum lill-Verġni Marija taħt it-titlu ta' Omm tal-Parir it-Tajjeb, jgħinna nagħrfu lil Kristu bħala dak li jmexxina. Dan it-titlu, imxerred mill-Ordni Agostinjan madwar id-dinja kollha, għandu l-għeruq tiegħu fir-raħal ċkejken ta' Ġenazzano (qrib Ruma). Nhar il-25 ta' April tas-sena 1467, intlemħet fuq ħajt tal-knisja tal-Agostinjani xbieha antika

L-affresk tal-Madonna f'Ġenazzano

tal-Madonna tħaddan b'tant imħabba lil binha Ġesù. Dan l-affresk mill-ewwel ġibed għadd ta' pellegrini u bdew jinqalgħu l-grazzji. Sal-lum il-ħarsa ta' Marija għadha timla l-qlub ta' dawk kollha li jersqu lejha b'fiduċja li minn għandha ser jaqilgħu d-Dawl, Kristu l-Mulej, il-Kunsillier tal-għaġeb.

Nersqu lejha bil-fiduċja kollha għax hi tiggwidana kull darba li tlissen f'qalbna: "Agħmlu dak li jgħidilkom hu".

11 ta' Mejju: Beatu Gregorju Celli, reliġjuż

Il-ħajja tal-Beatu Gregorju hija taħlita ta' verità storika u leġġenda. Dan għaliex ma waslux sa għandna dokumenti ta' żmienu u l-bijografiji dwaru huma pjuttost tardivi. Hekk għandna l-kundizzjonijiet adatti sabiex fl-aġjografija (jiġifieri l-kitbiet fuq il-ħajja tal-qaddis) insibu din it-taħlita interessanti li fiha, aktar ma jgħaddi żmien, aktar isir diffiċli tagħraf il-veru mill-istħajjil. Wieħed irid jiftakar li l-aġjografija medjevali ma għandhiex bħala għan li tgħid il-verità, skont il-kriterji tagħna tal-lum, imma pjuttost li tippreżenta mudell ta' qdusija.

Li huwa żgur hu l-fatt li dan il-beatu jgħaqqad flimkien żewġ epoki importanti tal-istorja, jiġifieri l-hekk imsejħa *preistorja Agostinjana* u l-istorja vera u proprja tal-Ordni minn wara t-twaqqif tiegħu fl-1244. Il-beatu Gregorju

seta' jgħaqqad dawn iż-żewġ żminijiet distinti minħabba l-ħajja twila li għex, billi jidher li miet wara li qabeż sewwa l-mitt sena.

Twieled għall-ħabta tal-1225 fil-belt ta' Verrucchio, qrib il-belt portwali ta' Rimini, fejn probabilment trabba f'familja pjuttost komda, dan għaliex l-għejun bijografiċi jsemmu li l-ġenituri tiegħu xtaquh isir avukat, fuq il-passi ta' missieru. F'raħal twelidu kien hemm kunvent tal-Ġamboniti, jiġifieri, ta' dawk ir-reliġjużi imwaqqfin mill-beatu Ġwanni Bono u li fl-1256 kellhom jingħaqdu mal-Ordni tal-Eremiti ta' Santu Wistin ta' Tuscia sabiex jiffurmaw – flimkien ma' għadd ta' kongregazzjonijiet oħrajn – l-Ordni tal-Eremiti ta' Santu Wistin. Il-beatu Gregorju għex din l-esperjenza ta' formazzjoni tal-Ordni Agostinjan: daħal mal-Ġamboniti imma miet fl-Ordni ta' S. Wistin.

Għex l-ewwel żmien ta' ħajtu fil-kongregazzjoni tal-Ġamboniti, għal xi żmien anke fl-istess komunità fejn kien jgħix il-fundatur tagħhom f'Cesena. Qabel għamel il-professjoni ħalla ġidu kollu għall-kunvent ta' Verruchio. Gregorju kien reliġjuż li ħa bis-serjetà l-formazzjoni tiegħu, u dan il-fatt għen sabiex jingħażel mis-Superjur Ġenerali tal-Ġamboniti sabiex Gregorju jaħdem kontra l-ereżija tal-Katari, tant mifruxa f'dik

Il-Beato Gregorio Celli

iż-żona tal-Italja. Hekk għadda parti kbira ta' ħajtu, jipprietka bil-kelma u bl-eżempju, tant li kien jiġbed lejh – mingħajr ma jrid – l-ammirazzjoni u l-ġieħ tal-popolazzjoni. Diġà anzjan, fis-sena tal-ewwel Ġublew tal-Istorja tal-Knisja, jiġifieri dak tal-1300, huwa mar Ruma bħala pellegrin fuq l-oqbra tal-appostli Pietru u Pawlu. Kellu okkażjoni li jiltaqa' mal-Ġeneral tal-Agostinjani, il-Beatu Wistin minn Tarano u miegħu qasam il-ħolma li, issa li temm il-ħidma tal-predikazzjoni, jirtira f'xi post iżolat bħala eremita. Il-Ġeneral tah il-permess meħtieġ hekk li Gregorju reġa' lura għall-vokazzjoni ewlenija tiegħu, dik li jkun f'komunità ta' eremiti Agostinjani fejn l-ewwel missjoni tagħhom tkun il-ħajja ta' ġabra, talb u kontemplazzjoni. Ta' aktar minn mitt sena ħalla din id-dinja fis-sena 1343. Dwar il-mewt tiegħu l-istorja titħallat aktar mal-istħajjil, tant li jingħad li l-ġisem tiegħu ttieħed fuq dahar ta' ħmara minn qrib Rieti għal Verrucchio, raħal twelidu, fejn hemm iltlaqa' bid-daqq festiv tal-qniepen u l-għaġeb tan-nies, li b'qima difnuh taħt l-altar tal-Knisja. Jingħad li anke l-ħmara li fuqha għamel il-vjaġġ stħaqqilha difna speċjali, b'rikonoxximent għal dan l-aġir tagħha.

Minkejja li jidher li kien ibbeatifikat fl-1357, minħabba li kienu ntilfu d-dokumenti li jagħtu xhieda għal dan, fl-1757 reġa' sar il-proċess għall-konferma tal-kult tiegħu *ab immemorabili*. Klement XIV irrikonoxxa l-kult tiegħu fl-1769. Il-fdalijiet tiegħu għadhom sal-lum fil-knisja ta' Santu Wistin f'Verrucchio.

L-ewlenin qaddisin tal-Ordni Agostinjan huma mezz sabiex l-Agostinjani ta' kull żmien isibu l-għeruq tal-vokazzjoni tagħhom. Il-Beatu Gregorju huwa eżempju ċar ta' dan, billi f'dak li nafu dwar il-ħajja tiegħu, naraw magħqudin ħaġa waħda x-xewqa qawwija ta' ħajja kontemplattiva mal-azzjoni u l-predikazzjoni f'qadi tal-poplu ta' Alla.

4 ta' Ġunju: Beatu Ġakbu ta' Viterbo, isqof

Huma pjuttost skarsi l-ħjiel ta' tagħrif dwar it-tfulija tal-Beatu Ġakbu. Għalkemm xi bijografi kitbu li kien jagħmel parti minn familja importanti f'Viterbo, dik tal-Capocci, ma jidhirx li dan huwa sostenibbli mid-dokumentazzjoni l-aktar antika. Twieled għall-ħabta tas-sena 1255, fil-belt storika ta' Viterbo, daqs 80 km

fit-tramuntana ta' Ruma. F'Viterbo sa mill-medjuevu kien hemm kunvent importanti tal-Agostinjani iddedikat lis-SS.ma Trinità, b'komunità pjuttost numeruża impenjata fl-istudju u fl-evanġelizzazzjoni. Għall-ħabta tas-sena 1270, żgur imħajjar mill-eżempju tajjeb ta' diversi reliġjużi, Ġakbu ngħaqad ma' dik il-komunità, fejn irċieva l-ewwel formazzjoni u l-libsa Agostinjana. Aktar tard intbagħat ikompli l-istudju fl-aktar sede prestiġjuża fl-Ewropa ta' dak iż-żmien, l-Università ta' Pariġi. Hemm għadda ħames snin u bi frott għall-istudju li wettaq irċieva t-titlu ta' Lettur fl-1283, filwaqt li beda l-karriera tat-tagħlim tat-teoloġija f'diversi kunventi tal-Provinċja Rumana.

Sentejn wara reġa' ntbagħat Pariġi biex ikompli l-istudji teoloġiċi sakemm ħa t-titlu ta' Majjistru fis-Sagra Teoloġija fl-1293. Il-Pirjol Ġenerali, il-magħruf Eġidju Romano, ex-kattedratiku tal-Università ta' Pariġi (1285) ra f'Ġakbu d-doti meħtieġa għall-kariga importanti ħafna fl-Ordni li fuqha kienet tħoll u torbot il-kwalità ta' għadd ġmielu ta' Agostinjani żgħażagħ: infatti għażel lil Ġakbu sabiex imexxi d-dar tal-istudji Agostinjani f'Pariġi stess. Kien f'dan iż-żmien li kiteb diversi opri u trattati teoloġiċi, li sfortunatament ma waslux sa żmienna. Ma nafux eżattament kemm dam jaqdi dan is-servizz fil-kapitali tar-renju Franċiż, billi l-istudjużi mhux ilkoll jaqblu. Li hu żgur huwa li reġa' lura fil-Provinċja tiegħu fl-1300. Il-Pirjol Ġenerali Wistin minn Tarano bagħtu jgħallem fid-Dar tal-Istudji tal-Ordni f'Napli, iżda ma damx wisq jaqdi din il-kariga importanti għaliex il-Papa Bonifaċju VIII għażlu bħala isqof ta' Napli.

Din il-kariga ta' ragħaj spiritwali ta' belt tant importanti, dak iż-żmien immexxija mill-Anġjuvini, għamlet minn Ġakbu figura ta' piż morali u intellettwali enormi, tant li kien kunsillier ta' Karlu II ta' Angiò u ta' ibnu Robertu. Kien fi żmien l-episkopat ta' Ġakbu li nbdiet ir-rikostruzzjoni tal-kattidral ta' Napli. Minkejja dawn l-impenji, ma naqsux trattati teoloġiċi marbutin ma' dan iż-żmien ta' ħajtu, l-aktar importanti t-trattat dwar it-tmexxija nistranija (*De regimine christiano*), l-opra l-aktar importanti u l-ewwel trattat sistematiku dwar il-Knisja (ekkleżjoloġija). Dan inkiteb fil-kuntest tat-taqbida li kien hemm bejn il-Papa Bonifaċju VIII u l-imperatur tas-"Sacro Romano Impero" Filippu s-Sabiħ. Ġakbu kien sostenitur akkanit tal-poter assolut u universali tal-Papa. L-influwenza li dan it-trattat kellu fis-sekli XIV u XV kienet kbira. Lil Ġakbu ta' Viterbo ngħatawlu diversi titli, uħud f'ħajtu oħrajn wara mewtu: *doctor inventivus*, *doctor gratiosus*, u l-aktar *doctor speculativus* u *doctor singularissimus.*

Il-Beato Giacomo ta' Viterbo

Wara ħajja ta' ħidma iddedikata għar-riċerka u t-tagħlim u għas-servizz tal-Knisja, l-eżistenza fuq din l-art ta' Ġakbu ta' Viterbo ntemmet probabilment lejn tmiem is-sena 1307. Fl-aħħar mill-aħħar ix-xewqa kbira tiegħu kienet li jingħaqad ma' Dak li tant fittex u sab fl-istudji tiegħu! Il-kult lejn il-persuna tiegħu u lejn il-ħajja qaddisa li għex infirex mal-Ordni kollu, f'Napli fejn kien isqof u f'Viterbo fejn twieled. Bosta huma x-xhieda ikonografiċi ta' din il-fama ta' qdusija. Minkejja kollox, il-kult *ab immemorabili tempore* kien ikkonfermat biss fl-1911.

Għall-membri tal-Ordni Agostinjan il-Beatu Ġakbu jibqa' eżempju dejjiemi ta' kif il-ħidma akkademika tista' u għandha tkun għas-servizz tal-Evanġelju, b'tali mod li ssir tassew ħidma pastorali. L-eżempju ta' ħajja għanja intellettwalment, imma fuq kollox umli fl-ispirtu li jagħtina l-Beatu Ġakbu twassal f'dawk li jammirawh ix-xewqa li jfittxu dejjem aħjar lil Alla, mhux biss bil-fidi, imma wkoll bil-mezzi tar-raġuni.

PATRI JOSEF SCIBERRAS
POSTULATUR TAL-ORDNI AGOSTINJAN

IL-KARDINAL PROSPERO GRECH – AGOSTINJAN "JINTERESSANI LI JIENA AGOSTINJAN U SAĊERDOT MILLI KARDINAL"

Il-Kardinal Prosperu f'jum l-ewwel tqarbina

Il-Kardinal Prosperu flimkien ma' ommu

Waqt li fil-bidu ta' din is-sena kont Ruma minħabba laqgħat tas-Segretarji Provinċjali tal-Ordni, ħsibt li niltaqa' mal-Kardinal Grech biex permezz ta' intervista miegħu jaqsam magħna daqsxejn minn ħajtu stess. Il-Kardinal Prospero bħalissa jinsab fil-kunvent tagħna l-Agostinjani f'Ruma, eżattament wara l-kolonnat ta' San Pietru fil-Vatikan. Ilu jgħix f'dan l-istess kunvent għal snin twal u li kien hawnhekk meta l-Papa Benedittu XVI, wara l-Angelus tal-Ħadd tas-6 ta' Jannar 2012 ħabbru li kien ser ikun wieħed mit-22 magħżula għall-Kulleġġ tal-Kardinali. Il-Kardinal Grech twieled fis-sena 1925 u daħal fl-Ordni Agostinjan fl-1943 u ġie Ordnat Saċerdot fil-25 ta' Marzu 1950

Il-familja – l-imħabba lejn l-istudju u l-ambjent reliġjuż

Id-diskussjoni tagħna bdiet fuq il-familja li fiha sa mill-bidu nett ħalliet influwenza kbira fil-ħajja tal-Kardinal Prospero: "aħna, flimkien mal-ġenituri tiegħi għexna l-Birgu sal-gwerra, il-gwerra mal-Italja. Kien hawnhekk li l-familja tiegħi kienet kriet dar f'H'Attard. Hawnhekk konna morna flimkien: il-ġenituri flimkien ma' ħut il-mamà u żewġ zijiet: Moses Gatt u Robert Gatt. Kien hawnhekk li l-papà tiegħi ġie mibgħut Lixandra ma' tad-*Dockyard* fejn hawnhekk dam ħames snin. Kien minħabba f'hekk, fin-nuqqas tal-papà tiegħi sibt għajnuna kbira, f'dak li għandu x'jaqsam mal-istudju, miz-zijiet Moses u Robert sakemm wasalt biex nagħmel il-matrikola. Kien b'mod speċjali z-ziju Moses li kien *Trejdunjonista*, għinni biex naqra ħafna". Dan iz-ziju darba kien offrielu ktieb u fejn qallu li jekk jaqrah kollu kien ser jagħtih *six pence*. Jirrakkonta l-Kardinal Prospero li: "Jien mhux biss qrajtu kollu imma kważi tgħallimtu bl-amment!". Din l-esperjenza għenet lill- Kardinal Prospero biex jaqra u jaqra kemm jiflaħ. Flimkien mal-kuġini tiegħu kiber ukoll f'dan l-ambjent ta' studju. Kienu dawn il-persuni li għenuh biex jifforma l-karattru tiegħu u b'mod speċjali fl-imħabba tiegħu lejn l-istudju u dak tal-qari. Kien żmien tal-addolexxenza tiegħu u li għaldaqstant frott ta' dan l-ambjent ta' studju

u ta' diversi konverżazzjonijiet fuq livelli soċjali u dawk politiċi, jistqarr li f'dan iż-żmien: "is-siġra jew tikber sew jew titgħawweġ!" F'dan l-ambjent sab ukoll formazzjoni qawwija reliġjuża: "kull nhar ta' Ġimgħa għall-qrar, il-Ħadd għall-quddies u jekk tista' tisma' l-quddies u titqarben kuljum, aħjar." Fil-Birgu jiftakar li meta kien ikun hemm il-vjatku, kienet iddoqq il-qanpiena tal-knisja, kulħadd kien jiġri lejn il-knisja biex jagħtuhom il-fanali ħalli lkoll kienu jmorru f'purċissjoni lejn fejn ikun hemm il-marid: "il-Kappillan jew il-Qassis jidħol waħdu fid-dar biex jamministra s-sagrament filwaqt li kulħadd jistenna barra... jiena kbirt f'dan l-ambjent".

L-ewwel vokazzjoni

Waqt li kien qiegħed jilgħab il-biljard fl-Azzjoni Kattolika għaddielu f'moħħu dan il-ħsieb: "jekk jiena rrid insalva, irrid insir Qassis". Dan ġieh f'moħħu meta kien għad għandu ħdax-il sena. Wara li kompla l-istudji tiegħu, daħal l-Università fejn għal sena għamel il-Mediċina. Matul dan iż-żmien, kien ukoll fl-Army fejn tlett ijiem kien ikun l-Università u t-tlett ijiem l-oħra kien jintbagħat fuq il-*Batterija*. Kien hawnhekk jiftakar li: "darba, meta kont qiegħed f'passiġġata, reġgħet ġietni dik l-idea/sejħa". B'permezz tal-għajnuna tal-kuġin tiegħu, P. David Gatt, Agostinjan, ġie ppreżentat lill-Provinċjal ta' dak iż-żmien: P. Evodju Bonniċi. Jiftakar f'din l-ewwel laqgħa fejn il-Provinċjal qallu li ser ikollu jiknes il-kamra hu stess u bħala ikel hemm il-*bulubif*: "niknes il-kamra mdorri nagħmlu ta' kuljum id-dar ta' ommi u rigward l-ikel, jiena l-*bulubif* inħobbu ħafna". Kien biżżejjed għal Patri Evodju biex jitbissem. Kien hawnhekk ukoll fejn talbu biex jaqra mill-brevjar waħda mil-lezzjonijiet twal tal-Uffiċju tal-Qari. Wara hawnhekk mar mill-ewwel għan-Novizzjat fil-kunvent tagħna l-Agostinjani f'Għawdex. Kien f'dan iż-żmien, jiftakar il-Kardinal Prospero, li: "il-mamà ġietha tajba, filwaqt li jiena kont il-kunvent hija setgħet tmur ħdejn missieri f'Lixandra... kellha moħħha kwiet li jiena kont qiegħed xi mkien".

Il-Kardinal Prosperu suldat

In-Novizzjat

Jitkellem fuq is-Surmast, P. Wiġ Cachia li kien bniedem twajjeb. Kien hawnhekk, fin-Novizzjat ħass ġibda kbira lejn is-Salmi jew aħjar kif qal hu stess: "innamrajt mas-Salmi". Kien b'permezz tal-ktieb tal-Patri Tonna Barthet, ktieb fuq is-Salmi spjegati skont Santu Wistin, fejn il-Kardinal Prospero impika miegħu nnifsu li kuljum jagħmel *paraphrase* ta' Salm wieħed: fi kliemu kien jikteb dak li fehem fuq is-Salm li kien qara. Dan l-istudju fuq is-Salmi kien tant għal qalbu, meta s-Surmast kien jagħtih xi penitenza kien jitolbu biex f'dik il-ġurnata ma jagħmilx l-istudju fuq s-Salmi. Dawn il-*paraphrases* tas-Salmi kollha, il-lum jinsabu legati f'pitazz fejn qiegħed fl-arkivju tal-Ordni ġewwa Ruma u li huwa miktub b'idejh stess. Kien f'din is-sena tan-Novizzjat, kull ġimgħa kien imur P. Tonna Barthet biex ikellimhom fuq Santu Wistin: "kien hu li kien ħabbibna ma' Santu Wistin għaliex huwa, fis-snin erbgħin, flimkien ma' xi reliġjużi Agostinjani Taljani bdew jiddivulgaw lil Santu Wistin". Kien P. Barthet li għażel biex jikteb fuq *De Vita Cristiana*, din l-opra li kitibha bil-Latin u li ġiet ippubblikata b'diversi lingwi. Huwa f'dan il-ktieb fejn issib sintesi tal-Axxetika Agostinjana. Kienu dawn il-laqgħat ta' formazzjoni fin-Novizzjat li baqgħu immarkati sew fil-moħħ u l-qalb tal-Kardinal Prospero Grech: imħabba lejn l-Iskrittura u lejn il-kitbiet ta' Santu Wistin. Dan kollu seħħ meta hawn Malta kienet għadha għaddejja l-gwerra.

Il-Filosofija u t-Teoloġija

Wara li spiċċa n-Novizzjat, il-Kardinal Prospero ġie mibgħut fil-Kunvent ta' San Mark, ir-Rabat Malta fejn hawnhekk għamel il-Filosofija. Wara sentejn Filosofija u fejn il-gwerra kienet spiċċat għal kollox, fis-sena 1946, ġie mibgħut Ruma fil-Kulleġġ Santa Monika biex ikompli l-istudji tiegħu, din id-darba fit-Teoloġija u wara fil-Gregorjana fejn għamel il-Liċenzjat fit-Teoloġija. Kien hawnhekk ukoll fejn għamel it-Teżi għad-Dottorat. Matul dan iż-żmien għamel ukoll tliet snin oħra fl-Istitut Bibliku sakemm huwa ħa l-Liċenzja fil-Kotba Mqaddsa.

Dan l-interess lejn il-Bibbja ġej minn ħafna qabel, meta kien għadu ċkejken: "meta konna f'Ħ'Attard, iz-ziju li kien joqgħod magħna kien jitlobni biex naqra l-Bibbja kuljum, u dan kont nagħmlu fil-preżenza tiegħu".

Minn Ruma għal Malta, minn Malta għall-Ingilterra u wara Malta mill-ġdid

Wara li spiċċa minn dawn l-istudji, il-Kardinal Prospero irritorna Malta fejn għal matul sentejn kien jgħallem fit-Training College tas-Sorijiet. Kien matul dan iż-żmien fejn irnexxielu jirċievi *scholarship* fil-*British Council's Scolarship* f'*Oxford*. Studja hawnhekk l-Ebrajk kif ukoll l-Education. Meta kien ser jispiċċa dan l-*ischolarship*, il-Professur Aquilina daħal f'kuntatt mal-Kardinal Grech fejn talbu biex jitkellem mal-Professur *Arberry* f'*Cambridge*, dan li kien Professur tal-Għarbi u tal-Persjan u li kien qiegħed ifittex lil xi ħadd biex jgħinu fil-Malti. F'*Cambrige* kellu jagħmel sena oħra fejn flimkien mal-Professur Arberry kitbu żewġ kotba: Antoloġija tal-Letteratura Maltija u l-ieħor, Dun Karm, *Poet of Malta* li f'dan tal-aħħar, il-Kardinal Prospero għamel introduzzjoni twila sewwa jitkellem fuq il-lingwa Maltija. Dan il-ktieb, li nkiteb fl-1958 u li kien ġie ppubblikat fl-1961, kien fil-ħsieb biex jingħata bħala rigal lil Dun Karm fl-għeluq id-90 sena tiegħu. Dan ma seħħx għaliex xahar qabel ma dan il-ktieb ġie ippubblikat, Dun Karm kien miet.

Lura Malta, jiltaqa' mal-Professur Saydon li kien jgħallem l-Iskrittura fl-Università u li kien ser jispiċċa, jitlob lill-Kardinal Prospero biex ikompli l-istudju tiegħu, din id-darba bit-Teżi fl-Iskrittura. Kien hawnhekk, fl-1961, jirritorna mill-ġdid Ruma biex jaħdem fuq it-Teżi tiegħu.

Segretarju fil-Vatikan

Sitt xhur wara li kien Ruma, ġie msejjaħ fil-Vatikan fejn il-Kardinal Vallier kien qiegħed ifittex segretarju tiegħu. F'din il-ħidma bħala segretarju, kellu ż-żmien ukoll biex jikteb, jgħid il-Kardinal Prospero.

Patri Agostino Trapé

Mal-għażla tal-Ġeneral il-ġdid, Patri Agostino Trapé, fl-1962, il-Kardinal Prospero ġie msejjaħ biex ikompli l-ħidma tiegħu fil-Kulleġġ ta' Santa Monika f'Ruma, din id-darba bħala *Presidai* tal-Istudji tat-Teoloġija. Ir-relazzjoni ta' bejn Patri Trapé u dik tal-Kardinal Prospero kienet qawwija: "missieri u ħija fl-istess waqt… kien dak li influwenzani ħafna… miegħu kont nista' niftaħ qalbi kompletament". Kien f'dan iż-żmien, Patri Trapé u l-Kardinal Prospero ħarġu bl-idea tal-Fondazzjoni tal-Istitut Patristiku Agostinjan, l-ewwel u l-uniku Istitut li kien u li għadu jeżisti. Jistqarr li biex twaqqaf dan l-Istitut kien hemm ħafna intoppi, bsaten fir-roti l-aktar minn Agostinjani stess: ħafna qtigħ ta' qalb. Dan l-Istitut tal-Patroloġija twaqqaf fis-sena 1970 u li kellu bħala l-ewwel Presidai tiegħu lill-Kardinal Prospero. It-tfixkil kien hemm ukoll minn Istituti oħrajn. Għaldaqstant, kien f'dan iż-żmien biex filwaqt li l-Biblicum jispeċjalizza fl-Iskrittura u l-Gregorjana f'dik li hija Teoloġija, l-Istitut tagħna l-Agostinjana jispeċjalizza f'dik li hija Patroloġija.

Fil-Kongregazzjoni tal-Qaddisin

Il-Kardinal Prospero, għal matul sena ħadem f'din il-Kongregazzjoni u minħabba d-Dritt Kanoniku ma seta' jifhem xejn! Kien minħabba f'hekk fejn talab biex ikollu xogħol differenti.

Wara l-Konċilju Vatikan II

Waħda mix-xewqat tal-Konċilju kienet fuq ir-renovazzjoni tal-istudju fit-Teoloġija. Hawnhekk, il-Kardinal Prospero kellu sehem qawwi fil-kumitat li kien twaqqaf ta' wara l-Konċilju f'dik hekk imsejħa *Sapientia Christiana*.

Professur Ruma

Il-Kardinal Prospero kien jgħallem fl-*Agostinianum*, fil-*Lateran* u kif ukoll fil-*Biblicum*. F'dan tal-aħħar għamel 32 sena jgħallem. Fil-*Lateran* għamel 22 sena F'dan iż-żmien ukoll għamel studji bejn il-Ġdid Testment u s-Santi Padri, studju intensiv taż-żmien is-Seklu II u dak tat-III.

Papiet li magħhom iltaqa' u ħadem

It-tifkira tal-Kardinal Prospero fuq il-Papiet, tmur lura mill-Papa Piju XII.

Il-Papa Pawlu VI: "waqt il-Konklavi, sagħtejn qabel ma sar Papa, kont jien li qarartu… sikwit kont niltaqa' miegħu minħabba li kont naħdem fis-Sagristija tal-Vatikan". Ġwanni Pawlu I: "konna qisna żewġ aħwa". Kull darba

li l-Kardinal Luċjani kien imur Ruma kien joqgħod Santa Monika għandna l-Agostinjani. Meta dan intgħażel Papa, Prospero kien ġie mitlub mis-Segretarju tiegħu li kien ser jirritorna lejn Venezja għal kollox, biex ikun hu s-Segretarju l-ġdid tal-Papa Ġwanni Pawlu I. Filwaqt li l-Kardinal Prospero talab biex ikollu ftit taż-żmien biex jaħseb fuq din l-istedina, il-Papa Ġwanni Pawlu I kien laħaq miet.

Ir-relazzjoni ta' Razinger mal-Kardinal Prospero

Il-Papa Benedittu XVI. Flimkien ma' Razinger għamel 22 sena jaħdem miegħu fil-Kongregazzjoni tal-Fidi. Bħal Papa Ġwanni Pawlu I, il-Papa Benedittu XVI ħalla marka qawwija fuqu. Kull darba li kien jiltaqa' miegħu kien jistaqsih kemm għandu żmien (dak iż-żmien, il-Kardinal Prospero kellu 86 sena): "darba, jistqarr il-Kardinal Prospero, is-segretarja tal-Papa Benedittu XVI qaltlu li l-Papa kien staqsieha fuqu rigward fejn qiegħed, x'qed nagħmel". Kien hawnhekk li l-Kardinal Prospero għaddielu minn rasu għalfejn dawn il-mistoqsijiet kollha: "meta għaddieli s-suspett li jista' jagħmilni Kardinal, tkexkixt. U dan għaliex, għedt lili nnifsi li ser nitlef issa l-libertà tiegħi… u hekk ġara!" Kien fl-20 ta' Diċembru 2011 meta s-Segretarju tal-Istat tal-Vatikan, il-Kardinal Bertone, ċempillu biex jgħaddilu l-aħbar tal-għażla tiegħu bħala Kardinal: "jekk ma naċċettax, jew joqtluni l-Agostinjani jew il-Maltin" ħaseb bejnu u bejn ruħu. Meta qal lill-Kardinal Bertone li jaċċetta, l-istess Kardinal qal lill-Kardinal Prospero: *Senti Prospero, ma adesso non deve andare piu in vespa…* jirrakkonta l-Kardinal Prospero bid-daħq għaliex kull fejn kien imur kont dejjem tarah għaddej b'din il-lambretta. Hawnhekk, biex jiċċajta wieġeb: "ħares, jekk għandi nagħżel il-vespa mill-kardinalat, nagħżel il-vespa!"

L-Arċisqof Emeritu Pawlu Cremona, l-Kardinal Prosperu u l-Papa Franġisku

Il-Kardinal Prospero fil-Konklavi

Meta l-Papa Benedittu XVI talab ir-riżenja tiegħu minn Papa, il-Kardinal Bertone ċempel lill-Kardinal Prospero biex jitkellem miegħu. Kien hawnhekk fejn talbu biex jagħmel it-taħdita tal-bidu tal-Konklavi: id-diskors ta' orjentament: "interessanti, stqarr il-Kardinal Prospero, ma nistax nivvota għall-Papa imma kont nista' ngħidilhom kif jistgħu jivvutaw!" Wara li l-Kardinal Bergolio laħaq Papa, il-Kardinal Prospero kien iltaqa' miegħu fil-Parroċċa ta' Sant'Anna fil-Vatikan u fejn kien qallu: "Inti kont għamiltilna diskors tajjeb ħafna, imma, ara ftit x'ħareġ minnu!"… jipponta għal sidru "ara ftit x'ħareġ minnu!" Hawnhekk, il-Kardinal Prospero, bl-istil tiegħu umoristiku wieġbu: "mhux kulħadd huwa infallibbli bħalek, żbalji jiena nagħmel!". Hawnhekk it-tnejn infexxew jidħqu flimkien, jistqarr il-Kardinal Prospero. Darba oħra, meta l-Papa Franġisku mar iqaddes fil-Knisja ta' Santo Agostino, matul il-Kapitlu Ġenerali f'Ruma, wara l-quddiesa, il-Papa Franġisku jgħid lill-Kardinal Prospero: "nispera li ma għamiltx xi żball". It-tweġiba tal-Kardinal Prospero: "isma', jekk tibqa' sejjer hekk tgħidli qalbi li ser tispiċċa is-Santo Ufficio!" Mument ieħor ta' ċajt u fejn il-Papa Franġisku u l-Kardinal Prospero jidħqu flimkien.

Il-Kardinal Prospero, bniedem ta' 92 sena b'messaġġ għalina llum

"Il-ħajja Nisranija għandha l-*ups and downs* tagħha. Wara l-Konċilju Vatikan II, il-Knisja kienet għaddejja wkoll minn taqlib. Naturalment, esperjenzi li lili qasmuli ruħi. Biss, il-prinċipju tiegħi dejjem kien wieħed: ħalli d-dinja tgħid imma inti ibqa' miexi! Naturalment, kien hemm mumenti fejn żbaljajt. Bid-don tat-talb u dak tal-perseveranza stajt nimxi 'l quddiem… l-unika ħaġa huwa t-talb."

Il-Kardinal Prospero sar Kardinal u li skontu, minħabba din l-għażla kellu jitlef il-libertà tiegħu, biss, il-fatt li baqa' jgħix fl-istess kamra u fl-istess kunvent, dan id-don tal-libertà baqa' fih: "għalija iżjed jinteressani li jiena Agostinjan u Saċerdot milli Kardinal… il-fatt li għadni hawnhekk fil-kunvent, nista' ngħix flimkien mal-oħrajn!"

MILL-KUNVENT
MADONNA TAL-PARIR IT-TAJJEB – PACEVILLE

Matul ix-xahar ta' Frar, fil-knisja tqassam matul il-quddies kollu ta' matul tmiem il-ġimgħa l-Ktieb ta' Fra Grazzja Gauci, "Il-Bniedem Tajjeb u Twajjeb ma' Kulħadd u Qaddej Fidil tal-Evanġelju". Dan il-ktieb tqassam ukoll lil tant gruppi li jiġu minn irħula oħra biex jiċċelebraw l-Ewkaristija fil-knisja tagħna. B'din il-ħidma l-ħajja ta' Fra Grazzja ssir aktar magħrufa f'Malta.

Nhar l-Erbgħa l-1 ta' Marzu, Ras ir-Randan, fil-quddies kollu sar it-tqegħid tal-irmied fuq ir-ras ta' kull persuna. Kien mument sabiħ li tara aktar nies mis-soltu fil-knisja. Xi ħaġa ta' min jinnota hija l-ħafna barranin li ġew ukoll għal din il-funzjoni fil-quddiesa ta' filgħaxija.

Din is-sena kien mistieden Fr. John Berry, biex imexxi l-Eżerċizzi tar-Randan. Fr Berry ħa t-tema "Fejn int?" (Ġenesi 3;9) Din hija l-ewwel mistoqsija li jagħmel Alla lill-bniedem fil-Ġnien tal-Għeden. Kienet ġimgħa qawwija ħafna. Il-Mulej tana permezz ta' Fr Berry kelma qawwija fuqiex naħsbu. Xhieda ta' dan kienet il-preżenza ta' ħafna nies li attendew matul il-ġimgħa kollha.

Il-komunità tagħna waqfet ukoll għal nofstanhar irtir biex aħna wkoll bħala komunità reliġjuża niddedikaw aktar ħin biex nitolbu u nirriflettu dwar dan iż-żmien ta' ħniena.

Fil-31 ta' Marżu, filgħaxija għamilna ċelebrazzjoni differenti bi preparazzjoni għall-festa kbira tal-Għid.

Bdejna bil-Via Sagra, quddiesa u wara siegħa adorazzjoni. Waqt l-adorazzjoni kien hemm saċerdoti fil-knisja biex jiċċelebraw is-sagrament ta' rikonċiljazzjoni. ħafna kienu dawk li ħadu sehem għal din iċ-ċelebrazzjoni tar-Randan.

Programm Ġimgħa Mqaddsa
Il-Hadd - Daħla Solenni tal-Mulej f'Ġerusalemm.

F'kull quddiesa tberik tal-frieghi taż-żebbuġ

Hamis Ix-Xirka - Fis-7.00pm, quddiesa Solenni tal-Ikla tal-Mulej u Hasil tar-Riġlejn.

Mill-10-11pm siegħa Adorazzjoni komunitarja.

Il-Ġimgħa l-Kbira - Il-Knisja tkun miftuħa bejn is-7.30am u 12.00

Fit-3.00pm Tifkira Solenni tal-Passjoni tal-Mulej. Liturġija tal-Kelma, l-Adorazzjoni tas-Salib Imqaddes u t-Tqarbin.

Is-Sibt - Is-Sahra tal-Lejl Qaddis tal-Qawmien tal-Mulej mill-Imwiet.

Fit-8.00pm nibdew din iċ-ċelebrazzjoni.

Il-Ħadd - L-Għid Il-Kbir

Quddies - 7.30 u 9.00am bil-Malti u fil-11.30 am bl-Ingliż

PATRI MARIO ABELA – AGOSTINJAN

MILL-KELMA TAL-PAPA FRANĠISKU

Lir-Reliġjużi

Ninsabu quddiem "emoraġija" li qed iddgħajjef il-ħajja ikkonsagrata u l-istess ħajja tal-Knisja. Nitħassbu meta naraw min iħalli l-ħajja ikkonsagrata. Hu minnu li xi wħud jagħmlu dan b'att ta' koerenza, għax, wara dixxerniment serju, jagħrfu li qatt ma kellhom il-vokazzjoni; imma oħrajn mal-medda taż-żmien jonqsu mill-fedeltà, ħafna drabi ftit tas-snin biss wara l-professjoni perpetwa. X'inhu jiġri?

Aspett li rridu nieħdu ħsiebu b'mod partikulari hu l-*ħajja fraterna fil-komunità*. Din irridu nsaħħuha bit-talb komunitarju, bil-qari tal-Kelma fi spirtu ta' talb, fis-sehem attiv fis-Sagramenti tal-Ewkaristija u r-Rikonċiljazzjoni, fid-djalogu bejn l-aħwa u fil-komunikazzjoni sinċiera bejn il-membri tagħha, fil-korrezzjoni fraterna, fil-ħniena lejn l-aħwa li jidinbu, fil-qsim tar-responsabbiltajiet. Dan kollu msieħeb minn xhieda qawwija u hienja tal-ħajja sempliċi qrib tal-foqra u ta' missjoni li tipprivileġġja l-periferiji eżistenzjali. Mit-tiġdid tal-ħajja fraterna fil-komunità jiddependi ħafna r-riżultat tal-pastorali vokazzjonali, li nkunu nistgħu ngħidu "ejjew u taraw" (ara Ġw 1:39), u l-perseveranza tal-aħwa żgħażagħ u inqas żgħażagħ. Għax meta xi ħadd minn ħutna ma jsibx l-għajnuna għall-ħajja ikkonsagrata tiegħu fi ħdan il-komunità, ħa joħroġ ifittixha barra, bil-konsegwenzi kollha li dan jista' jġib (ara *Il-ħajja fraterna fil-komunità*, 2 ta' Frar 1994, 32).

Ħafna drabi l-infedeltajiet il-kbar jibdew minn devjazzjonijiet jew distrazzjonijiet żgħar. Anki f'dan il-każ importanti nagħmlu tagħna l-istedina ta' San Pawl: "Waslet is-siegħa li intom tqumu min-ngħas" (Rum 13:11).

Diffiċli nibqgħu fidili jekk nimxu waħidna, jew nimxu bil-gwida ta' aħwa li mhumiex kapaċi jisimgħu b'attenzjoni u sabar, jew li m'għandhomx biżżejjed esperjenza tal-ħajja ikkonsagrata. Għandna bżonn ta' aħwa esperti fit-toroq ta' Alla, biex jistgħu jagħmlu dak li għamel Ġesù mad-dixxipli ta' Għemmaws: jimxu magħhom fit-triq tal-ħajja u fil-mument li fih iħossuhom mifxula, u jerġgħu jkebbsu fihom il-fidi u t-tama permezz tal-Kelma u tal-Ewkaristija (ara Lq 24:13-35). Mhux vokazzjoni waħda jew tnejn intilfu minħabba n-nuqqas ta' akkumpanjaturi validi. Aħna l-ikkonsagrati kollha, żgħażagħ u inqas żgħażagħ, neħtieġu għajnuna xierqa għall-mument uman, spiritwali u vokazzjonali li qed ngħixu.

Diskors tal-Papa Franġisku lill-Parteċipanti fis-Sessjoni Plenarja tal-Kongregazzjoni għall-Istituti ta' Ħajja Ikkonsagrata u s-Soċjetajiet ta' Ħajja Appostolika – 28/01/2017

Lill-Miżżewġin

Hi l-koppja miżżewġa x-xbieha ta' Alla: ir-raġel u l-mara; mhux ir-raġel waħdu, mhux il-mara waħidha, imma t-tnejn li huma flimkien. Din hi x-xbieha ta' Alla: l-imħabba, il-patt ta' Alla magħna jidher f'dak il-patt li jsir bejn raġel u mara. U din hi ħaġa wisq sabiħa! Aħna maħluqin biex inħobbu, bħal mera ta' Alla u ta' mħabbtu. U fir-rabta konjugali, ir-raġel u l-mara jwettqu din is-sejħa fis-sinjal tar-reċiproċità u tal-komunjoni ta' ħajja sħiħa u għal dejjem.

Nafu tajjeb kemm diffikultajiet u provi jħabbtu wiċċhom magħhom il-miżżewġin… L-importanti hu li jżommu ħajja r-rabta tagħhom ma' Alla, li hi fil-bażi tar-rabta taż-żwieġ. U r-rabta vera dejjem hi mal-Mulej. Meta l-familja titlob flimkien, din ir-rabta tinżamm sħiħa. Meta r-raġel jitlob għal martu u l-mara għal żewġha, dik ir-rabta tissaħħaħ; wieħed jitlob għall-ieħor. Hu minnu li fil-ħajja taż-żwieġ hemm tant diffikultajiet, tant; issa x-xogħol, issa l-flus ma jservux, issa t-tfal bil-problemi. Tant diffikultajiet. U tant drabi

r-raġel u l-mara jsiru xi ftit nervużi u jitlewmu bejniethom. Jitlewmu, hekk hu, fiż-żwieġ dejjem ikun hemm it-tilwim, xi drabi jfajru wkoll il-platti. Imma dan m'għandux isewdilna qalbna, għax din hi l-qagħda umana. U s-sigriet hu li l-imħabba hi aqwa minn dak il-waqt li fih nitlewmu, u għalhekk jien lill-miżżewġin nagħtihom dejjem dan il-parir: tagħlqux il-ġurnata li fiha tlewwimtu bejnietkom mingħajr ma tagħmlu paċi. Dejjem! U biex tagħmlu paċi m'hemmx bżonn iċċemplu lill-Ġnus Magħquda biex jiġu huma d-dar ħalli tagħmlu paċi. Biżżejjed ġest ċkejken, żegħila, tislima! U nkomplu għada! U għada nibdew mill-ġdid. U din hi l-ħajja, hekk irridu mmexxuha 'l quddiem, nimxu 'l quddiem bil-kuraġġ li rridu ngħixuha flimkien. U din hi ħaġa kbira, hi sabiħa! Hi ħaġa sabiħa wisq il-ħajja taż-żwieġ u rridu dejjem inħarsuha, inħarsu l-ulied.

Diskors tal-Papa Franġisku f'Udjenza Ġenerali fi Pjazza San Pietru – 2/02/2014

SEGRETARJAT MISSJONIJIET AGOSTINJANI

Il-grupp taż-żgħażagħ li sejrin fil-Missjoni Agostinjana fil-Możambik, l-Afrika kellhom *live-in* fid-dar tas-sajf tagħna f'San Pawl il-Baħar mill-10-12 ta' Frar. Dan il-live-in huwa bi preparazzjoni għal din il-ħidma li sejrin inwettqu fis-sajf li ġej. Matul dawn il-jiem kellna mumenti ta' talb, quddies, eżerċizzji biex insiru nafu aktar lil xulxin u ippjanajna xi attivitajiet oħra.

Bħal snin l-oħra din is-sena wkoll il-grupp taż-żgħażagħ sejjer ibigħ il-figolli f'diversi knejjes Agostinjani u f'diversi parroċċi. Bil-flus li jidħlu nkunu nistgħu ngħinu aktar lil ħutna foqra.

Kull nhar ta' Sibt dawn iż-żgħażagħ jiltaqgħu miegħi biex jitgħallmu l-lingwa Portugiza. Kulħadd qed jagħmel dak li jista' biex ikun imħejji tajjeb għal din il-missjoni fil-Możambik.

**PATRI MARIO ABELA
AGOSTINJAN**

THE DESCENT INTO CHAOS

The painting is a direct reference to the book of Isaiah chapter 63, which opens with the statement:-

"Who is he coming from Edom,
from Bozrah in crimson garments,
so magnificently dressed,
marching so full of strength? –
It is I, whose word is saving justice, whose
power is to save." Is 63: 1

However it depicts a suffering Christ who stands alone in His act to save humanity, as the same reading states:-

For I have decided on a day of vengeance, my
year of retribution has come.
I looked: there was no one to help me; I was
appalled but could find no supporter!
Then my own arm came to my rescue and my
own fury supported me. Is 63: 4

In the painting the magnificent dress mentioned in the former reading is transformed into in a cloak of ridicule, in which Christ was robed during his passion both by Herod and the Roman soldiers. It is through his passion that Christ shows His vengeance and through the same passion he is given the power to save. For this reason the painting becomes a depiction of the Suffering Christ, which echoes the same book of Isaiah in the 'third song of the servant of Yahweh' which reads:-

"Yet ours were the sufferings he was bearing, ours the sorrows he was carrying, while we thought of him as someone being punished and struck with affliction by God;

5 whereas he was being wounded for our rebellions, crushed because of our guilt; on him lies a punishment that brings us peace, and through his wounds we were healed." Is.53:- 4-5

The face of the Christ is a suffering face, yet serene and determined because he knows that through his suffering, all of humanity will find salvation as planned by the Father.

Painting *The Decent into Chaos* – John Martin Borg

"The Lord Yahweh comes to my help, this is why insult has not touched me,
this is why I have set my face like flint and know that I shall not be put to shame" Is.50 : 7

The manner of execution of the painting is a combination of figurative and abstract. The upper section depicts the head and upper torso of the Christ the rest of the painting is an abstract rendering divided into three separate sections. The upper part is a statement of the events taking place. It is dominated by dark and dull greenish strokes with prominent sections painted in black, which together evoke the darkness of the event being represented. He, who is the Life and Light, is being led to his destruction. The underlying is light yellow, which represents Hope. It is worthy of note that the yellow colour breaks through the overlying dark strokes. This reflects the

artist's philosophy that no matter how dark the situation, this darkness will be ultimately defeated. The yellow band of light that passes behind the head of Christ, helps to further emphasize that Hope, which has been given to us through the intervention of Christ in giving himself up for our salvation, can never be crushed.

The central abstract segment is dominated by a colour change from the very dark greenish colour on the right-hand side to the brighter warm colours on the left-hand side. The dark greenish colour, which is a representation of all our iniquities, appears to violently collide into the body of Christ, only to emerge from the other side as a variety of warm colours. The artist uses this radical change in colour and tonality to illustrate the fact that Christ has absorbed in his own body all our iniquities and in return has offered his unfailing love and forgiveness to all humanity.

"For our sake God made the sinless one a victim for sin, so that in him we might become the uprightness of God." 2Cor. 5: 21.

This helps the viewer to contemplate upon the fact that it was only God who could intervene to annul our guilt and he has done it by taking upon himself our human nature in which he condemned our iniquities.

"*What the Law could not do because of the weakness of human nature, God did, by sending his own Son in the same human nature as any sinner to be a sacrifice for sin, and condemning sin in that human nature." Rm 8:3.*

The lower section of the painting is dominated by a chaotic abstract rendition that creates the 'cloak of ridicule' in which Christ was robed. The chaotic rendering is important as it becomes a symbol of sin, hence the title of the painting: - "The Descent into Chaos" Christ, who is Divine, gives up his own Glory and descends down to earth to enter into our chaotic life and assimilates Himself with our sin, only to abolish it. In so doing He gives humanity Hope in finding mercy in his forgiving love, so also the chance to gain redemption. It is important to keep in mind that this very act of mercy has already taken place and all that is left for us to do, is to accept this free gift in acknowledging the power of God's forgiveness.

The colours that dominate this section are black, which represents all forms of iniquity clashing with the Red, the colour of God, this indicates the terrible struggle between good and evil that is taking place during this extraordinary event.

"Death and life confronted one another in an awesome struggle.

*The Lord of life died; and living he reigns." (*Easter Hymn)

Warm green dominates in the lower left-hand side of the robe and echoes Christ's statement during the passion:-

"For if this is what is done to green wood, what will be done when the wood is dry?" Lu23 ; 21

More than being devotional, the painting challenges the viewer to contemplate God's love and redemption, and the extraordinary manner in which such redemption was acquired for us.

The painting is a powerful reflection of the wonderful gift of Hope – hope that challenges and overcomes the darkest of moments.

JOHN MARTIN BORG

John Martin Borg with Cardinal Ravasi – 2017

L-ISPIRTU S-SANTU, DON TA' ALLA U ALLA-IMĦABBA

Waħda mill-opri li għaliha Santu Wistin baqa' famuż huwa t-trattat fuq t-Trinità. Din l-opra li ħaditlu madwar 17-il sena biex isawwarha hija riflessjoni teoloġika li Santu Wistin għamel fuq il-misteru ta' Alla Wieħed fi Tliet Persuni. Mhux biss xtaq jiġbor f'sintesi t-tagħlim tal-Knisja dwar dan il-misteru, iżda wkoll jibni perspettiva teoloġija dwar l-Ispirtu s-Santu. Min hu l-Ispirtu S-Santu, x'post għandu fit-Trinità u fuq kollox x'inhi l-funzjoni speċifika tiegħu? L-opra twieldet bħala riflessjoni u meditazzjoni personali u għall-ewwel Santu Wistin ma kienx bi ħsiebu jippubblikaha. Iżda xi ħadd seraqlu l-kopja ta' dak li kien ġa kiteb u għalhekk ħassu kważi obbligat itemm l-opra u jippubblikaha. Min jaqra din l-opra diffiċli – Santu Wistin innifsu jammetti li f'dak li kiteb hemm passaġġi li hu stess ma jifhimx x'ried jgħid – ma jistax ma jibqax impressjonat.

It-tagħlim ta' Santu Wistin dwar il-persuna u l-funzjoni tal-Ispirtu S-Santu ma jinstabx biss fit-trattat fuq it-Trinità. Għandna wkoll xi prietki li kien għamel fil-festa tal-Pentekoste u s'intendi s-sensiela tal-Prietki u l-Omeliji tiegħu. F'dan l-artiklu ħa nillimita ruħi għal żewġ riflessjonijiet teoloġiċi li Santu Wistin jiżviluppa fit-trattat *De Trinitate*, opra fi 15-il ktieb. L-ewwel idea bażika dwar l-Ispirtu s-Santu hija li Dan huwa d-Don, jiġifieri l-Għotja li l-Missier jagħmel tiegħu nnifsu fit-tnissil ta' Ibnu, it-tieni Persuna tat-Trinità: «Mhux mingħajr raġuni li f'din it-Trinità l-Iben ta'Alla jissejjaħ unikament Il-Verb ta' Alla, u l-Ispirtu s-Santu jissejjaħ Don ta' Alla, u l-Missier Prinċipju li jnissel lill-Iben u li minnu (mill-Missier) ġej prinċipalemnt l-Ispirtu s-Santu. Ngħid «prinċipalment» għax l-Ispirtu s-Santu ġej ukoll mill-Iben» (XV, XVII, 27). Li l-Ispirtu s-Santu ġej mill-Missier Santu Wistin jippruvah mit-test tal-Vanġelu ta' San Ġwann: «meta jiġi l-Protettur li ħa nibagħtilkom [huwa Kristu li qed jitkellem fl-aħħar Ċena] mingħand il-Missier, billi huwa l-ispirtu tal-verità li ġej mill-Missier, jagħti xhieda tiegħi» (Ġw 15, 26); biex jaffirma li l-Ispirtu s-Santu ġej ukoll mingħand l-Iben Santu Wistin jinqeda bl-ittra ta' San Pawl lir-Rumani fejn Pawlu jgħid lir-Rumani: «Intom m'intomx tgħixu fil-ġisem imma fl-ispirtu ladarba l-ispirtu ta' Alla jgħammar fikom. Min ma għandux l-Ispirtu ta' Kristu, dan mhuwiex tiegħu [jiġifieri ta' Kristu]» (Rm 8, 9).

Waħda mill-konklużjonijiet li jiġbed Santu Wistin minn dan hija li l-Ispirtu s-Santu bħala d-Don ta' Alla huwa «komunjoni li ma titfissirx tal-Missier u tal-Iben» (V, XI, 11). Komunjoni tfisser ukoll komunikazzjoni. Komunjoni tfisser ukoll għaqda. L-Ispirtu s-Santu huwa għalhekk id-Don tal-għotja tal-Missier fit-tnissil ta' Ibnu li joħloq bejn il-Missier u l-Iben komunjoni, komunikazzjoni u għaqda. U dawn il-kwalitajiet huma kwalitajiet ontoloġiċi, jiġifieri jippartjenu għall-kawn (*the being, l'essere*) tal-Ispirtu s-Santu bħala Persuna tat-Trinità u fl-istess ħin tar-relazzjoni bejn il-Missier u l-Iben. X'konklużjoni nistgħu niġbdu minn din ir-riflessjoni Agostinjana li forsi tidher li mhijiex ħlief diskors astratt? Il-konklużjoni hija waħda: l-Ispirtu s-Santu huwa Don u prinċipju ta' komunjoni, komunikazzjoni u ta' għaqda. Fil-polemika mal-Pelaġjani, Santu Wistin jitkellem mis-salvazzjoni bħala grazzja, u jgħidilna li din hija don li Alla jagħtina. B'dan ried jifhem li Alla mhux obbligat li jsalvana, ukoll jekk aħna ngħixu tajjeb. Alla jsalvana għax irid Hu. Il-grazzja hija don li Alla jagħtina fil-libertà tiegħu. Il-merti tagħna qatt ma jistgħu jesiġu minn Alla l-ġenna.

Diżgrazzjament kien hemm min fehem ħażin dan it-tagħlim ta' Santu Wistin. Hekk ġralhom Luteru, Kalvinu u Zwinglu. San Ġakbu jgħidilna li l-fidi mingħajr għemejjel tajba ma tiswa xejn u San Pawl jassigurana li Alla mhux kapriċċjuż u jaf jiżen l-għemil tal-bniedem u jippremja t-tajjeb u jikkastiga l-ħażin. Huwa jagħti l-Ispirtu Tiegħu, li huwa l-istess Don tal-Missier fit-tnissil ta' Ibnu, biex aħna nwettqu r-rieda Tiegħu, ngħixu tajjeb u wara din il-ħajja mmorru ngħixu Miegħu għal dejjem fil-ħajja eterna li hija l-istess ħajja divina. Dan huwa l-proġett ta' Alla għalina l-bnedmin u Santu

Wistin jesprimih fil-frażi famuża fil-bidu tal-Istqarrijiet (*Confessiones*) : «għamiltna għalik Mulej u qalbna ma ssibx il-mistrieħ tagħha sakemm ma tistrieħx fiK» (Conf 1, 1,1). Waħda mir-raġunijiet fundamentali li għalihom Alla jagħtina l-Ispirtu s-Santu hija eżattament sabiex inkunu nistgħu nwettqu dan il-proġett divin għalina.

Biss irridu nikkonvinċu ruħna li l-Ispirtu s-Santu jingħata lilna, u għalhekk huwa don u mhux neċessità, biex ikun il-prinċipju ta' komunjoni, komunikazzjoni u għaqda tal-istess ħajja tagħna u tar-relazzjonijiet tagħna ma' Alla nnifsu, mal-bnedmin u mal-istess ħolqien. Min għandu l-Ispirtu s-Santu fih ma jistax jgħix magħluq fih innifsu. Għal Santu Wistin, min għandu l-Ispirtu s-Santu huwa bniedem miftuħ, bniedem ta' komunjoni, ta' komunikazzjoni u ta' għaqda. Fil-ġlieda tiegħu mad-Donatisti Santu Wistin jagħmilha ċara li dawn ma għandhomx id-don tal-Ispirtu s-Santu għax kienu qegħdin ifarrku l-għaqda u l-universalità tal-Knisja. (Prietka 269 u 271). Mhux biss. L-Ispirtu s-Santu jingħata lilna biex lilna jibdilna u jagħmel minna don u għotja u prinċipju ta' komunjoni, komunikazzjoni u għaqda għall-oħrajn. Kemm konflitti u ġlied nevitaw li kieku aħna li rċevejna l-Ispirtu s-Santu fil-magħmudija, fil-griżma u nibqgħu nirċevuh kull darba li nieħdu sehem fil-liturġija, b'mod partikulari fiċ-ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija (il-quddiesa), nagħtu ftit aktar kas tal-preżenza tal-Ispirtu s-Santu fil-persuna, fl-ħajja u fir-relazzjonijiet tagħna! X'paċi akbar ikollna li kieku tassew inħallu lill-Ispirtu s-Santu jaħdem fina!

Għal Santu Wistin li l-Ispirtu s-Santu huwa Don ta' Alla u komunjoni bejn il-Missier u l-Iben ifisser li l-Ispirtu s-Santu huwa Alla-Imħabba. Dan hu l-isem propju tat-Tielet Persuna tas-SS. Trinità. Huwa fil-ktieb 15 tat-trattat fuq it-Trinità li Santu Wistin jasal għal din il-konklużjoni. San Ġwann fl-ewwel ittra tiegħu jikteb li Alla huwa Imħabba (*Deus caritas est)* *(* 1Ġw 4,8). Fil-vers 9 tal-istess kapitlu tal-ittra l-Evanġelista jistqarr li Alla wera imħabbtu lejna billi bagħat lil «ibnu waħdieni fid-dinja biex aħna jkollna l-ħajja permezz tiegħu» (v.9). F'dawn il-versi Ġwanni jippreżentalna lil Kristu bħala Dak li ġie mibgħut biex jurina kemm Alla ħabbna. Il-preokkupazzjoni ta' San Ġwann mhijiex biss li juri li Alla huwa mħabba imma wkoll li d-dixxipli ta' Kristu jridu jgħixu din l-imħabba fir-relazzjonijiet ta' bejniethom. U biex jagħmlu dan, jeħtieġu li jkollhom lil Alla fihom (4, 12). Għall-mistoqsija li wieħed jista' jagħmel : « kif nafu li Alla jgħammar fina u aħna fih?» l-Evanġelista jwieġeb : « nagħrfu li aħna ngħammru f'Alla u Hu fina għax tana mill-Ispirtu Tiegħu» (4,13).

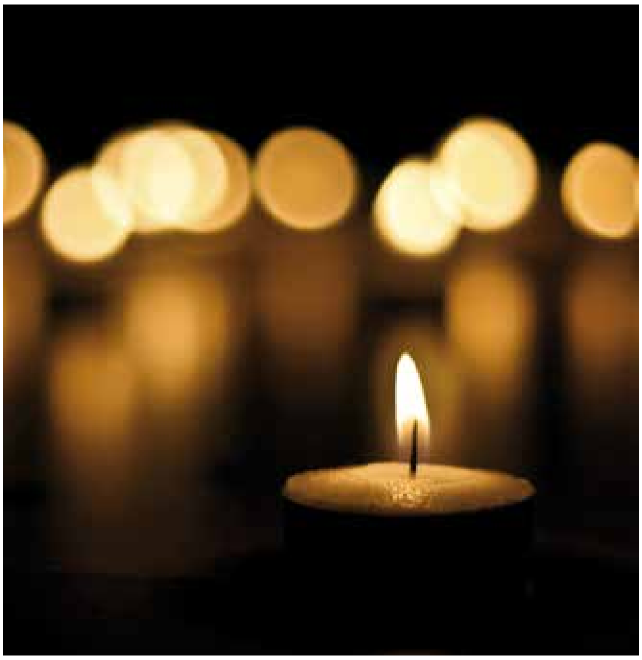

Il-kummentarju ta' Santu Wistin ta' dawn il-vrus huwa mill-aktar ċar : «*Għalhekk l-Ispirtu s-Santu li minnu Alla tana jagħmel li aħna ngħammru f'Alla u HU fina: u dan huwa dak li tagħmel l-imħabba. Għalhekk Huwa (l-Ispirtu s-Santu) Hu Alla-imħabba. ... Għalhekk l-Ispirtu s-Santu li hu Alla li ġej minn Alla, jingħata lill-bniedem, ikebbsu (lill-bniedem) fil-imħabba ta' Alla u tal-proxxmu, għax Huwa (l-Ispirtu s-Santu) Ohu l-imħabba. Il-bniedem ma jistax iħobb lil Alla jekk mhux permezz ta' Alla. Minħabba f'dan jgħid San Ġwann: aħna nistgħu nħobbu lil Alla għax hu kien l-ewwel li ħabbna (1 Ġw 4, 10). Ukoll jgħid l-Appostlu Pawlu: l-imħabba ta' Alla ġiet imxerrda fi qlubna permezz tal-Ispirtu s-Santu li ġie mogħti lilna (Rm 5, 5)*»(XV, XVI, 31).

Il-kapitli 18 u 19 tal- ktieb 15 ta' *De Trinitate* mhux biss huma eseġesi biblika tad-definizzjoni tal-Ispirtu s-Santu bħala Don ta' Alla-Imħabba imma wkoll innu lill-Ispirtu s-Santu bħala Alla-imħabba. Hekk jikteb Santu Wistin fil-bidu tal-kapitlu 18 : «*Ma hemm l-ebda don aqwa (fit-text*

latin excellentius) minn dan id-don ta' Alla. Hu li jifred l-ulied tas-saltna ta' dejjem minn dawk tat-telfien etern. Doni oħra jingħataw permezz tal-Ispirtu s-Santu, imma mingħajr l-imħabba ma jiswew xejn. Hadd ma jista' jgħaddi mix-xellug għal-lemin [Santu Wistin qiegħed jitkellem mit-tajbin li jinsabu fin-naħa tal-leminija u l-ħżiena li jinsabu fin-naħa xellugija] jekk kemm-il darba l-Ispirtu s-Santu ma jġagħlux iħobb lil Alla u lill-proxxmu. Lanqas jissejjaħ l-Ispirtu s-Santu Don jekk mhux minħabba l-imħabba. ... U għalhekk minn ma għandux l-Ispirtu s-Santu wkoll jekk jitkellem bi kliem il-bniedem u tal-anġli huwa bronż li jdamdam u qanpiena li ddoqq. ..... X'don hekk kbir hija l-imħabba li mingħajrha l-ikbar doni ma jwasslu lil ħadd għall-ħajja eterna! ....L-imħabba li ġejja minn Alla u hija Alla, hija l-istess Spirtu s-Santu li permezz tiegħu tinxtered fi qlubna l-imħabba ta' Alla li permezz tagħha tgħammar fina l-Trinità kollha kemm hi. Minħabba f'hekk l-Ispirtu s-Santu, li huwa Alla, jissejjaħ ukoll Don ta' Alla (Atti 8, 20). U x'jista' jkun dan id-Don jekk mhux l-imħabba li twassalna għand Alla u li mingħajrha l-ebda don ieħor ma jwassal għand Alla?» (XV, XVIII, 32).

Filwaqt li kont qiegħed nittraduċi dan il-passaġġ bdiet ġejja quddiemi l-frażi ta' Santu Wistin fil-bidu tal-*Istqarrijiet:* «imħabbti hija t-toqol tiegħi, minnu (minn dan it-toqol) ningarr kull fejn immur» (Conf. XIII, IX, 10). Għal Santu Wistin l-imħabba hija l-liġi tal-gravità tal-eżistenza u tal-għamil tal-bniedem. Oġġett tqil jaqa' fl-art filwaqt li wieħed ħafif jitla' 'l fuq. Qalb il-bniedem tmur fejn tiġbidha l-imħabba, tajba jew ħażina. Jekk qalbi tiġbidni lejn l-għadu tiegħi biex inħobbu, f'dan il-każ nasal biex naħfirlu, nagħdru u niskużah; jekk qalbi tiġbidni biex nobogħdu, ma nasalx jekk mhux biex nixtieqlu d-deni u nara kif neħles minnu. Ma hemmx triq tan-nofs.

Jekk hu minnu, bhalma jgħidilna Santu Wistin, li Alla għamilna għaliH u qalbna ssib il-vera paċi u hena tagħha biss fiH, dan ifisser li Alla huwa l-liġi tal-gravità tal-kawn u l-eżistenza tagħna. Ma nibżgħux inħallu lil Alla jkun it-toqol ta' ħajjitna għax Hu tana u jagħtina l-Ispirtu s-Santu biex iħaffilna t-toqol tal-piż tal-ħajja preżenti, jgħinna ngħixu l-imħabba awtentika li permezz tagħha nsibu l-vera paċi, nibnu relazzjonijiet ta' fraternità u ta' solidarjetà, relazzjonijiet li ma jitfarrkux mal-ewwel krixi li tgħaddi minn fuqna, u fuq kollox jikkontribwixxu għat-titjib tagħna nfusna, tal-Knisja u tas-soċjetà. L-Ispirtu s-Santu huwa dik il-qawwa interjuri li tgħinna ngħixu b'saqajna fl-art iżda bi qlubna merfugħa lejn is-sema. Din is-sema hija l-istess SS. Trinità li tgħammar fil-fond ta' qalbna permezz tal-Ispirtu s-Santu li ġie mogħti lilna.

PATRI LUĊJAN BORG AGOSTINJAN

PAINTINGS FROM THE LATE MEDIEVAL PERIOD IN THE MALTESE ISLANDS:

FOUR PRECIOUS PANEL PAINTINGS

The conservation and restoration project has finally commenced on four precious panel paintings which are located in the Augustinian Monastery in Rabat. These panel paintings represent the Virgin of Graces (*Maria Lactans*) and Saints Paul, Augustine and Catherine of Alexandria. The panel depicting Maria Lactans is slightly larger then the saints. Presumably these are the four remaining panels of what was once a large retable which had the Virgin Suckling the Child as its central panel. These paintings are amongst the most important artistic creations from the late medieval period found in the Maltese Islands.

A conservation intervention of this scale requires close coordination between various specialized professions. The conservation team consists of an art historian, painting and wood conservators and various conservation scientists who together are studying the material aspects of the panel paintings so as to fully understand the work in context.

A painting on wood is a complex structure. Wood is sensitive to temperature (T) and Relative Humidity (RH) changes in the environment. If the fluctuations are large then wood will undergo large physical changes thus having repercussions on the panels, paint and ground layers lying over the wooden surface. There could be warping of the wood support, detachments and cracks in the paint and preparation layers among others.

These paintings were depicted using tempera technique on a wooden support. Preliminary investigations showed that the artist laid down the original composition using a pointed instrument hence marking the delineation of the faces and the robes. The background and halos are mostly gilded with gold leaf and these were also incised with an elaborate decorative scheme.

Unfortunately these panels have been extensively restored over the centuries. The *Madonna Lactans*, St Paul and St Augustine panels have an auxiliary support at the back. Additional strips of wood were nailed onto the back of original support. This was done in a past restoration intervention to try and halt the warping of the original wooden support. The back of the panel of St Catherine was not backed with an additional support. Presumably, this was omitted as St Catherine was not displayed with the other panels at some point.

This side image shows the top original support and the added support on the back

The project has been divided into phases. In the first phase, only recently completed, scientific data was collected, analysed and interpreted. The actual treatment will start in Phase two once all scientific data has been interpreted.

The first investigations were carried out with the aid of special equipment such as ultra violet lamps (UV) which highlight over-paintings and additions, infra-red spectroscopy (IR) which will shed light on the artist's painting technique and the under drawing and the methodology he adopted to start the painting, raking light to see the impasto and different brushstrokes used, and X-ray. All information concerning the painting techniques, the past interventions and the state of conservation was recorded to indicate the nature and distribution of decay, including patterns of deterioration aiding the interpretation on decay phenomenon. These examinations were also documented photographically.

All investigations were carried out with the aim of understanding what has happened in the past and determine what may happen in the future. It is important to understand the painting technique adopted by the artist as in some cases it is the actual materials used by the painter or a fault in the original technique that accelerates deterioration. A major cause of concern is alterations due or as a consequence of past restoration treatments. That said, it is even more important to study the impact that the removal of these treatments and the effects they may have on the original materials. It is important to understand the deterioration factors which influence the condition of these added materials in order to prevent future degradation of any added materials used in the conservation of the paintings today.

Madonna Lactans: Incisions made by the artist marking folds in the robes

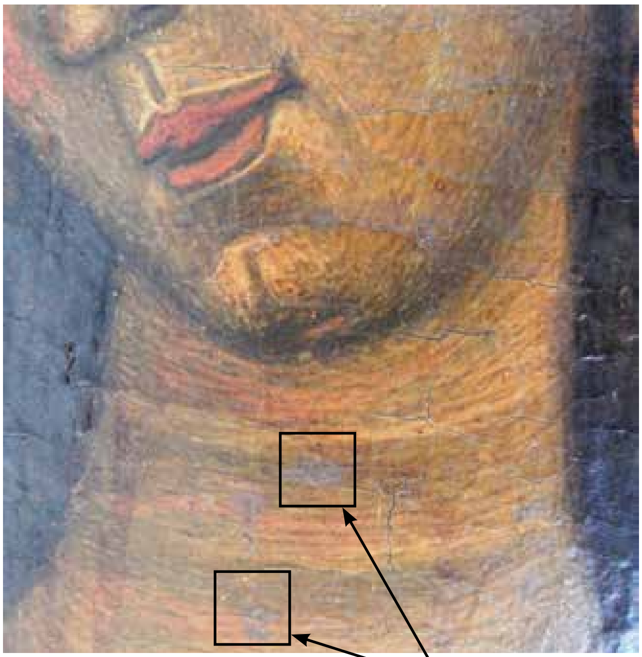

Infills of paint

Observation highlighted the painting technique used by the artist. One may observe the hatching & cross hatching (painting using lines) showing how the artist applied the paint, as well as infill's carried out in a past restoration treatment.

Observations in raking light allow a general impression of the paintings. Raking light, exposes topographical details mainly painting technique such as the texture of the paint surface, incisions and brushstrokes applied by the artist, and highlights. In addition, it locates areas of flaking of paint, detachments and cracks, the deformations and any bulges in the strata. Unfortunately these panels have been extensively restored over the centuries. There have been a number of additions, these have darkened, it is dull and has it yellowed significantly. This hinders the overall legibility of the painting and loses its overall three dimensionality and sharpness of image. The preparation and paint layers suffer from flaking and lifting of paint. The latter is very dangerous to the long-term well-being of the painting, since if not protected and consolidated these flakes will fall off and be lost forever. The wooden support suffers from warping of the wood, cracks in the different layers.

Madonna Lactans: details; raking light highlighting deterioration

Madonna Lactans: detail; raking light highlighting cracks and lifting of paint caused by the movement of the wood. This is dangerous to the long term well being of the painting, since if not protected and consolidated these flakes will fall off and forever irreplaceable.

In this study, wood identification was indispensable in order to study the physical properties and behaviour of the wooden support of the four panels. This also helps to

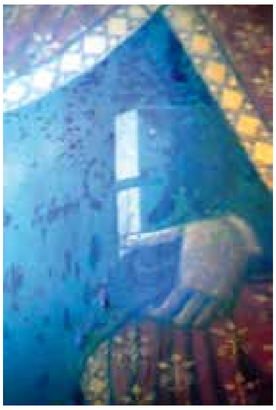

St Augustine as seen above is observed in UV light. This highlight the areas of infills and paint added in past restorations which show up as dark patches in this light.

St Catherine suffered an acute insect infestation in the past. On the left one can see the insect bore holes on the surface paint; and the right image shows the side of the panel. The wooden support is now frail due to this.

determine the methodology to apply during treatment especially when wood parts need to be added, eg v-grooves and inserts in losses once added wood should be of the same species, or similar physical properties to artefact. (similar density, durability, cell structure, shrinking/ expansion properties, also same warping properties)

From the anatomical observations made, the type of wood of the Madonna panel is *Picea sp.* (Spruce) and the three Saints' panels are painted on *Abies sp* (Fir).

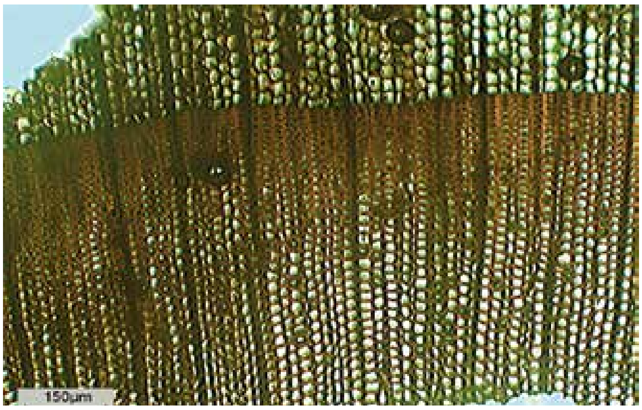

Transverse section of wood sample examined in the microscope

It is very important to understand the environment where ultimately the paintings will be displayed. Three data-loggers were used to record an annual cycle of T and RH to monitor the environment. Recordings were carried out in the room where the paintings are currently stored and undergoing conservation treatment. This is located on the first floor of the monastery. One was placed in the future museum space located at ground floor level. Currently this part of the building is being refurbished. An external logger was placed on the roof, 2 floors above ground floor level. These data were downloaded every 3 months.

Recordings showed that the RH in the room where the paintings are being treated and display area fluctuated and these changes followed the external RH curve. Throughout this monitoring there was a considerable higher mean of 6.05 % inside the display area than in the working room. This damper environment which could be the result of rising damp in the room. This is important information which will be used to understand better the environment of the room where the paintings will finally be displayed. From the observations made to date, the T and RH on the outside are affecting the interior of the lab and display area almost immediately.

Readings of ambient Temperature and wood moisture content were put into charts to predict the development of furniture beetle. For an infestation to take place there needs to be the presence of the insect. For fast development of insect degradation both charts need to indicate optimum levels. Till now optimum temperature was present during the

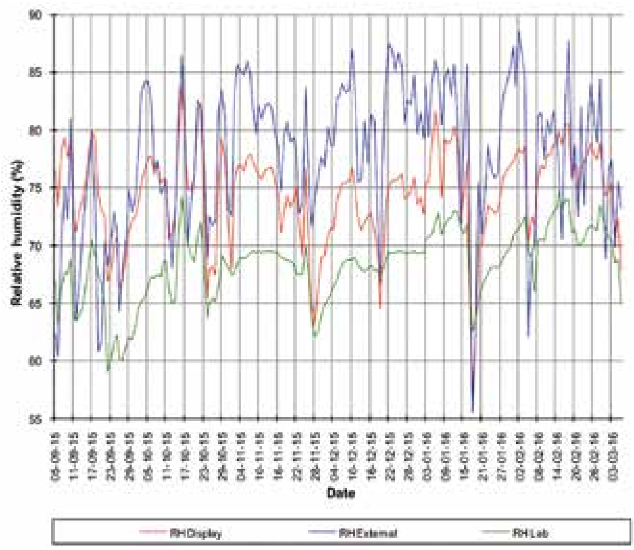

This is a graph typically obtained from monitoring

beginning of October till the beginning of November (2015). This will be once again taken into consideration when studying the best environment for the paintings when they will be hung and displayed.

Investigations were also made using CAT scans in a local hospital. This works just like an X-ray on a human - to see inside and to highlight what is not visible with the naked eye. Here we will note the construction and assembly of the support, any additions to the wood support, we will know where nails were used, and how the different pieces are attached. The results highlighted much information on

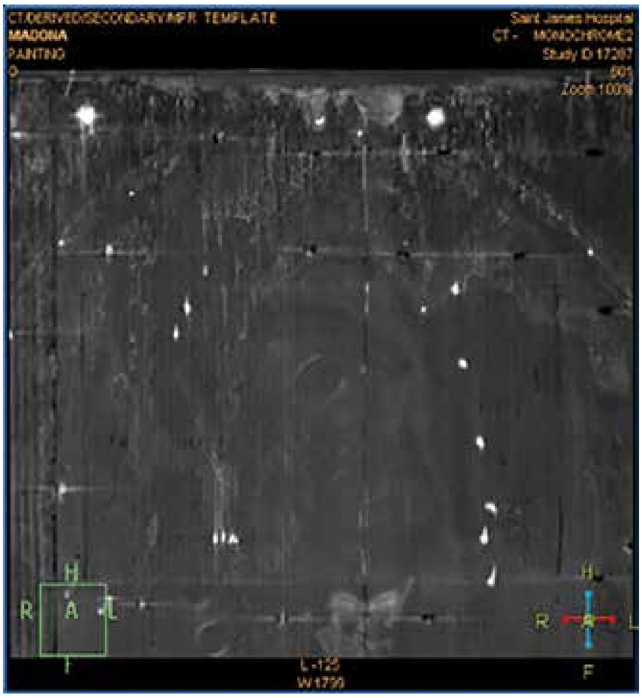

Scan of the Madonna Panel showing various features such as cracks, location of screws, nails

the physiognomy of the wooden supports, the manufacturing technique, later additions and also the state of conservation.

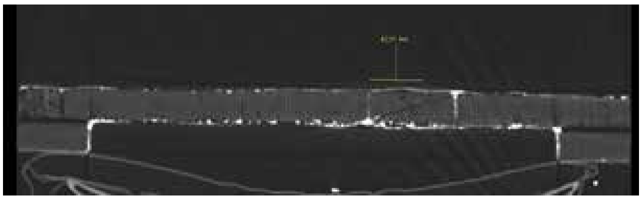

Area with probable detachment of paint layers. Nail or infilling close to the head of the Madonna

Screws attaching auxiliary support to the original panel

X-ray fluorescence scanning was another scientific investigation which was carried out to identify the elementary composition of the materials making up the painting. Scientists from Sicily came over to Malta with the equipment to carry out this innovative study. The results of these scans gave images which are currently being interpreted.

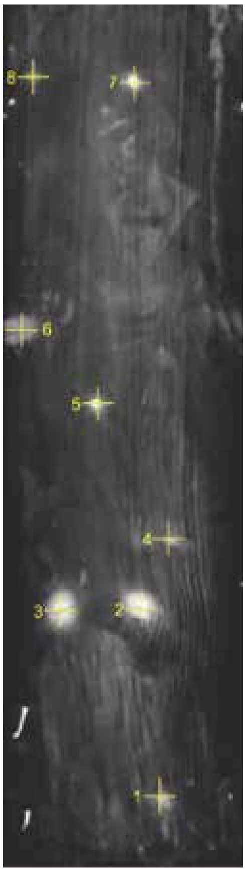

The Panel of St Catherine: scan indicating the presence of knots in the wood

The purple shading indicates the presence of zinc. Now this is supposedly an area if gilt hence should show the presence of gold metal, but the zinc shows that this area has much over-paint and restoration additions. The red areas highlight the presence of mercury. This indicated the pigment cinnabar.

The above image is a sample of paint and preparation layer taken from the Madonna's dress. The red drapery has been painted in multiple layers - here a bright layer containing particles of cinnabar (shiny

red) together with red lead (orange) were observed. Between the two bright layers a more translucent and darker red layer is present and this is likely a red lake layer.

By examining these very small samples under an optical microscope, it is possible to discern the materials used in the painting and the ways they were applied - at times in single layers or in three layers, as in the case of the bright red paint containing Cinnabar and red lead. These precious insights will help understand the X-ray fluorescence imaging carried out to visualize the distribution of materials and different restorations which have been applied in the past These micro-samples observed in cross-section are being examined the *Politecnico di Milano*

All the information and scientific data is being analysed and interpreted together, giving us much information and will be the basis for the choice on the best methodologies to be used for the conservation treatments. The next phase will include the cleaning and removal of additions, consolidation of the flaking and loose bits, integration of the losses amongst many others. The project is only being carried out due to the support of Fliemkien ghal Ambient Ahjar (FAA) who is constantly searching for sponsors for the project.

Maria Lactans: the different colours indicate the different pigments used. They also show areas where the paint and gilt are not original

ERIKA FALZON

KNISJA TA' SANTA RITA, SAN ĠILJAN

Qabel bdew il-ħmistax ta' Santa Rita fil-Kappella tagħna f'San Ġiljan inħass il-bżonn li jsir restawr fuq l-istatwa ta' Santa Rita li dan l-aħħar bdiet titlef il-kulur tagħha u bdiet iġġarrab xi ħsarat. Għal dan il-għan ġie mqabbad jindura l-istatwa is-Sur Vincent Scerri li huwa helper ta' din il-Kappella u huwa delettant kbir tal-istatwi. Issa din l-Istatwa ta' Santa Rita qiegħda tgawdi dehra ġdida għad-devoti ta' Santa Rita li jattendu l-Kappella tagħna. Il-Festa ta' Santa Rita f'din il-Kappella din s-sena sejra ssir s-Sibt, 27 ta' Mejju 2017.

PATRI JOE FARRUGIA
AGOSTINJAN

THE FOUR PANEL PAINTINGS AT SAINT MARK'S PRIORY RABAT, MALTA AND THE MASTER OF THE AGIRA POLYPTYCH[1]

The group of four panel paintings at Saint Augustine's Convent Rabat, Malta together form the remains of one of Malta's most treasured, and regretfully little documented, late Medieval works of art. These panel paintings are undoubtedly the most important which survive from a mendicant context. They have been described as depicting the *Virgin Suckling the Child with Ss Paul, Augustine and Catherine* and are represented below as photographed prior to treatment as part of the ongoing conservation-restoration project (photo credit - Dorita Portelli).

The four panels comprise a large *Virgin Suckling the Child* together with three smaller paintings each accommodating a separate saint. The inclusion of a panel believed to represent *S. Augustine* leads one to assume that the polyptych was an Augustinian commission. This may have been associated with the Medieval church in Rabat (destroyed in 1551 when records were regretfully also destroyed or lost – *vide* Cauchi and Mercieca, 2015, pp.31-54, 57-77) and may have come through Palermo, the context of the Augustinian mother house for the province. If associated with the Medieval church, this appears to be the only surviving late Medieval work. Saints identified by former scholars as *Ss Paul and Catherine* each occupy another panel, and their inclusion has been interpreted as a direct reference to Malta and thus to patronage within the context of late Medieval Malta (Buhagiar, 2005, p.161). Non-invasive scientific investigations carried out as part of the ongoing conservation-restoration project have however thrown in doubt this hypothesis since it is not certain as to whether the sword, one of the major attributes of S. Paul, is original. Furthermore, there are various references to S. Mark on this same panel, though these are also of dubious authenticity. Further studies are thus necessary try to ascertain which saint was originally depicted and when the various changes took place.

Vincenzo Bonello (1949, p.4) linked the Rabat panels (three rather than the surviving four) with a polyptych by an anonymous painter at the Bellomo Museum, Syracuse. Shortly after, Stefano Bottari (1954, p.17), while also making reference to similarities with Bellomo Museum

panels, establishes firm links with another polyptych with missing panels, found at the abbey church of Santa Maria Latina in Agira, Sicily illustrated below. This work depicts the *Virgin and Child with Ss Benedict and Calogero together with a donor*. The very close similarity between the two male saints that feature to the right of the panels representing the Madonna and Child in the Rabat and Agira polyptychs is very evident. It therefore points to the identification of saints by the context within which they are presented rather than by particular attributes. It also indicates the possible reuse of patterns by the anonymous painter of these panels.

Secondary sources attribute the panels to an early fifteenth-century date, a time when Augustinian presence in Malta is securely documented (Cauchi and Mercieca, 2015, pp.3-27). Their attribution is to a Sicilian International Gothic artistic milieu. The panels are particularly rich in tooled gold and gilded ornamentation, and possess a refinement that is characteristic of the time. While some sources point to a South Italian or Sicilian master, and indicated an indebtedness to the Siculo-Byzantinesque manner or the Sienese tradition (Buhagiar, 2005 and Vella, 2013), other recent studies which have come to light as a result of this art-historical research note Tuscan-Ligurian influences within a Sicilian context (Buttà, 2008, pp.64-71).

Buttà's research reveals that the Sicilian Master of the Agira polyptych largely undertook monastic commissions. He was active around the third to the fifth decades of the fifteenth century but was clearly working within a late fourteenth-century Ligurian-Tuscan Gothic tradition (focusing on Pisa/Genoa/Florence) which had reached Palermo through imported works. The artist was primarily interested in the devotional content of works, which was given priority over aesthetic considerations, and is essentially known through four works which have been significantly affected by the passage of time and former restoration interventions. The four works that Buttà refers to, apart from the Agira panels, are panels at the Bellomo Museum, Syracuse, another painting in Paternò which fortunately appears to have undergone less interventions (right – image reproduced from Buttà, 2008 p.66) and the Rabat works.

Though Buttà (2008, p.65) mentions the Rabat panels, she does not draw specific links with the Master's other works. However, there are noticeable stylistic links with the *S. Lucy*, of the

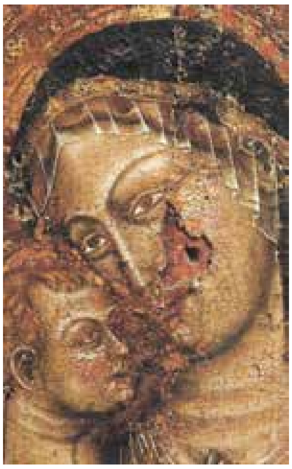

Galleria Regionale di Palazzo Bellomo, Syracuse, largely in relation to the tooling marks and the handling of the female saint's lower neck. Similarly, Buttà does not highlight the very significant links in relation to the *Madonna of Humility* of the Capuchins in Paternò as illustrated below (right) following the rotation of a detail of the Paternò painting through an angle of 180 degrees along the horizonal axis. This exercise shows that it is this work which preserves features of most direct relevance to the *Virgin Suckling the Child* panel of the Rabat polyptych (detail extreme left). Of particular interest are the very close handling of the Virgin's almond-shaped eyes, the puffy bags beneath her eyes, her eyebrows which join a remarkably straight nose, her cleft chin together with the parallel lines on her neck, and the particularly idiosyncratic Child's visible ear. Furthermore, the similarities in the overall shape and form of the Virgin's head are also uncanny. As was the case with the Ss. Augustine and Benedict, respectively of the Rabat and Agira polyptychs, here we have another example of the possible use of patterns.

It is therefore pertinent to conclude that the Master of the Agira polyptych had particular formulae for his works on both macro and micro levels, and most probably used patterns when drafting his works. Furthermore, the above stylistic analysis consolidates former associations of the Rabat panels with the polyptych housed at the abbey church of Santa Maria Latina in Agira, and highlights links with the *Madonna of Humility* of the Capuchins in Paternò, which links had hitherto not been given the prominence that they merit. It is hoped that further primary research will yield other interesting insights concerning the four panel paintings at Saint Augustine's Convent Rabat, Malta and the Master of the Agira polyptych.

MARTINA CARUANA

Select Bibliography

Borg, J., 2010, *An Artistic Analysis of the Augustinian Church and Convent, Rabat*, unpublished MA History of Art dissertation of the University of Malta.

Bottaro, S., 1954, *La Pittura del Quattrocento in Sicilia*, Messina: Casa Editrice G. D'Anna.

Buhagiar, M., 1987, *The Iconography of the Maltese Islands 1400-1900*, Valletta: Progress Press.

Buhagiar, M., 2005, *The Late Medieval Art and Architecture of the Maltese Islands*, Valletta: Fondazzjoni Patrimonju Malti.

Buttà, L., 2008, *La pittura tardogotica in Sicilia: Incontri mediterranei*, Palermo: Kalós.

Calleja, G., 1881, *Works of Art in the Churches of Malta and the Governor's Palace Valletta, Malta*, Valletta: L'Immacolata.

Calleja, J., 1992, *Giuseppe Calleja 1828-1915: The Man, The Teacher, The Artist*, Zabbar: Veritas Press.

Cauchi, M., & Mercieca, S., 2015, *Vetustior Glorior*, Qormi: Outlook Coop.

Galea, J. 1957, Storja tal-Knisja ta' San Mark u tal-Kunvent tal-Agostinjani tar-Rabat, Valletta: Progress Press.

[Trittico Santa Maria Latina], n.d., [image online] Available at: http://www.agira.org/Sintesi-storiche/agira-citta-darte.html [Accessed 12 March 2017].

Vella, C., 2013, *The Mediterranean Artistic Context of Late Medieval Malta 1091-1530*, Valletta: Midsea Books.

Reference

1 This short article covers one aspect of ongoing art-historical research tied to the current conservation-restoration project of the panel paintings being led by paintings conservator-restorer Erika Falzon with the support of Flimkien għal Ambjent Aħjar (FAA), Malta. *Vide* article by Erika Falzon in this publication.

NIEĦDU ĦSIEB TAGĦNA NFUSNA: ĠISIMNA MHUWIEX XI BIĊĊA RĦAMA JEW XI BIĊĊA INJAMA NIEXFA

Mhux l-ewwel darba li nkunu għaddejjin minn mumenti iebsin u nhossuna imtaqqlin. Hemm elf raġuni għalfejn inkunu wasalna f'dan l-istat. Is-soċjetà għandha tendenza li tħares lejn persuna f'dawn l-esperjenzi bħala morda u forsi wkoll mill-ewwel nagħmlulhom it-tikketta li m'għandhomx aktar jieħdu fuqhom responsabiltajiet oħra.

Kemm-il darba ma ssibx ma' min titkellem fuq dak kollu li tkun għaddej minnu, allura hemmhekk iva hemm ir-riskju li aktar ma tingħalaq fik innifsek, aktar ser ikun hemm il-possibiltà li tħossok qed timrad jew saħansitra timrad verament!

X'jista' jwassal għal dan iż-żmien diffiċli?

Ġisimna mhuwiex xi biċċa rħama jew xi biċċa injama niexfa: tirfes kemm tirfes fuqhom mhu ser jgħidulek xejn. Minħabba li ġisimna għandu l-limiti tiegħu, fil-mument meta jibda jegħja u bla ma ħadd jistaqsih xejn jibda jitkellem… saħansitra anke fil-ħolm stess niltaqgħu ma' ċertu ħolm li jurik biċ-ċar fejn l-"over capacity" ta' kemm tista' tiflaħ tkun sejra l-"baħar". Eżempju: tasal biex toħlom dieħel f'dar u kif tkun ġewwa tibda tara kollox jaqa' fuqek. Minkejja d-diversi ħidmiet li tkun qiegħed tagħmel, tibqa' sejjer bla ma tħoss ebda għeja… tibda tnaqqas anke mill-irqad normali tiegħek. Dan in-nuqqas ta' rqad jiffavorixxi bis-sħiħ biex il-moħħ ma jistrieħx mill-ħsibijiet li jkollok tħabbat wiċċek magħhom ta' kuljum. U ħin bla waqt, meta tibda tħoss li d-dinja ser taqa' fuqek, bħal dik il-karozza li jkollha l-ħġieġa ta' quddiem imtappna, issib ruħek imkaħħal ma' xi ħajt. Jew ukoll, bħal dak li jkun qiegħed isuq karozza, għajjien u ħin bla waqt isib ruħu rieqed litteralment fuq l-istering tal-karozza. Eżempji ċari ta' kif wieħed jasal meta ma jibqax jikkontrolla aktar lilu nnifsu u li ħin bla waqt isib ruħu kompletament imkisser. U llum, aktar ma ninsabu f'din il-ħajja li qegħdin ngħixu fiha, mgħaġġla u li fl-istess waqt irridu nlaħħqu ma' mitt elf ħaġa, qegħdin inħabbtu wiċċna kostantament ma' persuni li qegħdin jesperimentaw din ir-realtà tat-tbatija: it-tbatija ta' toqol kbir emozzjonali.

Karba – Andrew Inguanez

It-tbatija ta' wieħed li jgħix dawn il-mumenti

Persuna li tkun għaddejja minn din ir-realtà tat-tbatija, nistħajjilha bħal dik id-dar li l-pedamenti tagħha qegħdin jiġġarrfu u li għaldaqstant, hemm il-biża' li ser jikkrolla kollox. Jew bħal dak il-kompjuter li aktar kemm tgħabbih, aktar jibda jimxi bil-mod sakemm xi darba tiġi biex tiftħu bħas-soltu u ssib li kollox ikun iġġamjat. Il-biża' u d-dwejjaq f'dawn il-mumenti huma ż-żewġ sentimenti li jaħkmuna u li għaldaqstant, m'hemmx kontroll fuq l-emozzjonijiet, speċjalment dik tal-biki meta niġi biex nitkellem fuqi nnifsi.

Tbatijiet li wieħed f'dawn il-fażijiet ikollu jħabbat wiċċu magħhom:

- Għal kull ħaġa mill-ewwel ifeġġ il-paniku;
- Timxi qisek qed iġġorr mażżra ma' saqajk;
- Min jgħix miegħek, donnu jibża' jiġi jistaqsik kif inti, kif qed tħossok; għandekx bżonn ta' xi ħaġa… skiet perfett!

- It-tibdil tar-rutina tas-soltu… kollox jieqaf ħesrem u f'daqqa;
- In-nies fejn hemm il-massa u l-istorbju, iġennuk;
- Aptit ta' xejn… pjuttost li tibqa' fuq is-sodda rieqed ;
- Ġlieda qawwija miegħek innifsek biex tagħmel dak li huwa elementari : li filgħodu toħroġ mis-sodda, li ssegwi l-ħinijiet tas-soltu eċċ.;
- Li tingħalaq fik innifsek u dan għaliex ma jkun hemm ħadd min jistiednek biex titkellem miegħu.
- Il-mediċina, li hija ferm qawwija, iġiegħlek timxi bil-mod b'mod drastiku dak li s-soltu tagħmel.

Hija sfida qawwija biex inħarsu 'l quddiem f'dawn is-sitwazzjonijiet u nemmnu li nistgħu nirbħu dawn il-mumenti iebsin.

Xi ftit ideat kif ngħinu lilna nfusna biex ma naslux f'xifer l-irdum u biex inqumu fuq saqajna f'esperjenzi bhal dawn:

1. Nisimgħu lilna nfusna. Ħafna drabi jekk nosservaw ġisimna, moħħna u qalbna nibdew nindunaw li l-affarijiet mhux sejrin tajbin u xi forma ta' azzjoni differenti trid tittieħed.

2. Nammettu u naċċettaw li għaddejjin minn sitwazzjoni diffiċli. Li nagħmlu dan huwa sinjal ta' saħħa u mhux ta' dgħufija għax qed inkunu kapaċi nħarsu « fil-mera » u nkunu realistiċi u mhux nevitaw u ninnegaw ir-realtà.

3. Nagħrfu u nifhmu l-limitazzjonijiet tagħna. Li nippruvaw dejjem inkunu super men u super women ħafna drabi jwassal għall-eżawriment personali u nnaqqsu lil ta' madwarna l-opportunità li jieħdu r-responsabiltajiet tagħhom għax minflok inkunu qed ngħabbu lilna nfusna. Li xi kultant ngħidu le mhuwiex nuqqas iżda responsabilità lejna u lejn l-oħrajn.

4. Inħobbu u nirrispettaw lilna nfusna billi nieħdu ħsieb tagħna nfusna anke f'affarijiet żgħar eż : immur mixja jew nagħmel xi forma ta' eżerċizzju fiżiku regolari; inċempel lil u/jew niltaqa' ma' xi ħadd li nista' niftaħ qalbi miegħu/magħha ; inferraħ lili nnifsi b'xi rigal żgħir; niddedika ftit ħin għal xi hobby li nħobb u li jirrilassani ;

5. Nitgħallmu naraw it-tazza dejjem nofsha mimlija milli nofsha vojta. Il-perċezzjoni tal-ħajja bla ma nafu tikkundizzjonalna ħafna l-mod kif aħna ngħixu.

6. Niffukaw fuq li għandna u mhux fuq li m'għandniex. Insibu xi ħaġa waħda pożittiva kuljum fina jew f 'dak li għaddejna minnu.

7. Ninvolvu ruħna f'xi forma ta' attività/xogħol bi qligħ jew volontarju b'mod moderat. Dan huwa forma tajba ta' terapija għax tkun qed toħroġ mid-dar, tiltaqa' man-nies, taljena ftit ruħek u tħossok utli !

8. Nitolbu għajnuna/gwida professjonali eż tobba tal-familja, psikjatri, counsellors/psikologi/psikoterapisti, social workers eċċ skont il-każ.

Il-ħajja hija don u hija wkoll qasira. Ejja nagħmlu kuraġġ biex ngħinu lilna nfusna u lil ta' madwarna, ngħixuha bl-aħjar mod possibbli.

CAROLINE MALLIA
PSIKOTERAPISTA

PATRI RAPHAEL ABDILLA
AGOSTINJAN

Miksura – Andrew Inguanez

PATRI ADEODAT SCHEMBRI

Dakinhar tal-festa f'għeluq il-50 sena mill-Ordinazzjoni Saċerdotali ta' Patri Adeodat, fit-12 ta' Marzu, fl-istess knisja li kienet saret l-Ordinazzjoni u fl-istess jum tal-Ordinazzjoni, il-Kav Joe M Attard mill-Victoria Għawdex, qara din il-poeżija.

Għażiż Patri Adeodato
Mill-ġdid tinsab fost l-Għawdxin –
Snin twal ilu tlaqt minn fostna
Mill-ġdid riedek hawn Wistin!

U dalgħodu tinsab magħna
Għax qed tagħlaq il-Ħamsin –
Lil Ġesù Ostja int tniżżel
U trejjaq lill-midinbin!

Parti kbira minn dik ħajtek
Għaddejtha ġewwa l-Brażil,
Sptarijiet u knejjes tibni
F'bnazzi jew maltemp qalil!

U qabel ma wasalt fostna
Għaddejt xi żmien f'Ħal Tarxien;
Kont fejn kont jien m'għandix dubju
Żgur ma ħlejtx tiegħek iż-żmien.

U issa qed tkompli tagħti
Dehra sbejħa 'l dal-kunvent
Sabiex kull min imidd riġlu
Isib hawn l-isbaħ ambjent.

Illum inti ġejt biex tifraħ
Fost il-qraba u l-ħbieb
Miegħek ridna dal-ferħ naqsmu
U dlonk berraħtilna l-bieb.

Biex jifraħlek qiegħed nilmaħ
Kif ukoll lill-Eċċellenza
Li għalkemm f'raħlu hemm il-festa
Tiegħu hawn dlonk il-preżenza.

F'isem dawn kollha miġbura
Nawguralek aktar snin
Biex tissokta, taħdem, tħabrek
Fl-għalqa tal-Mulej Divin.

Meta tħossok xi ftit waħdek
Itfa' ħarstek fuq Wistin;
Hemm ukoll tal-Impossibbli,
Miegħek Monika kull ħin.

Jekk tħossok qed taqta' qalbek
Għandek lil tal-Bon Kunsill –
Din l-Omm tagħna li mis-Sema
Sa tferrħek, tagħmlek trankwill!

Issa hemm ukoll Fra Grazzja
Ta' fama tajba w qaddisa
Li dan l-aħħar għamiltulu
Festa ħelwa u dinjituża.

Ma' dawn kollha sa ssib lilna
Sabiex nagħtuk daqqa t'id
Dan nagħmluh bil-ferħ u l-għożża
B'rieda soda tal-ħadid.

Għażiż Pirjol taf x'qed naħseb?
Min jaf għadx jaħrab il-ħin
U mill-ġdid hawnhekk niltaqgħu
Biex ngħannilek tas-Sittin!

KAV JOE M ATTARD

DUTTUR TAL-KNISJA AGOSTINJAN?

L-EWWEL KAŻ FL-ISTORJA TAL-ORDNI AGOSTINJAN

Bejn il-21 u l-25 ta' Novembru 2016, matul il-laqgħa tal-Konferenza Episkopali Spanjola, fost id-diversi temi trattati, kien hemm id-diskussjoni u l-votazzjoni għal talba uffiċjali sabiex San Tumas ta' Villanova (1488-1555) jingħata t-titlu ta' Duttur tal-Knisja Universali, imressqa mill-Postulazzjoni Ġenerali Agostinjana, bl-appoġġ tal-Postulazzjonijiet Ġenerali tal-Ordni Agostinjani Rikolletti, l-Agostinjani Skalzi u s-sostenn sħiħ tal-Federazzjoni Agostinjana Spanjola (FAE, li tiġbor fiha l-bosta Ordinijiet u Kongregazzjonijiet ta' spirtu Agostinjan preżenti fl-art Iberika). Din it-talba uffiċjali għandha ġġedded l-isforzi li saru diġà min-nofs is-seklu dsatax sal-lum, u li s'issa kienu baqgħu ma taw l-ebda frott. Ir-raġuni li għaliha l-proċess biex San Tumas ta' Villanova jingħata t-titlu importanti ta' Duttur tal-Knisja ma' mexiex 'il quddiem hija n-nuqqas ta' edizzjoni kritika tal-kitbiet tiegħu; issa, wara sforz kbir magħmul mill-FAE u minn kummissjoni ta' studjużi Agostinjani, nistgħu ngawdu edizzjoni kritika sabiħa ippubblikata mill-BAC (*Biblioteca de Autores Cristianos*). Fl-arkivju storiku tal-Kongregazzjoni tar-Riti (illum il-Kongregazzjoni għall-Kawżi tal-Qaddisin), insibu ittri postulatorji mibgħuta minn isqfijiet diversi lura fis-snin sebgħin tas-seklu dsatax. Kif inhu magħruf, San Tumas gawda sa mill-bidu minn fama li kellu duttrina teoloġika eċċellenti. Dan jidher saħansitra fl-ikonografija tal-qaddis, li tippreżentah bħala qaddis għaref, kontemplattiv, mitfugħ fuq l-istudju tal-Kelma biex ikun jista' jxerridha fost il-poplu maħbub tiegħu ta' Valenzja, ta' liema belt kien maħtur arċisqof fl-1544.

Fl-imsemmija sessjoni plenarja tal-Konferenza Episkopali Spanjola, ġiet diskussa t-talba mressqa mit-tliet Postulazzjonijiet Ġenerali, li ġiet approvata mill-isqfijiet Spanjoli li eżaminaw il-motivazzjonijiet mirquma u deskritti f'dettall kbir fit-talba mressqa, u li qablu li jridu huma wkoll jappoġġjaw l-*iter* għall-għoti tat-titlu ta' Duttur tal-Knisja. Il-vot favorevoli tal-Konferenza Episkopali Spanjola wasal ftit ġimgħat ilu fi ħdan is-Santa Sede u attwalment jinsab fl-ewwel fażi ta' valutazzjoni min-naħa tal-Kongregazzjoni għall-Kawżi tal-Qaddisin, bħala l-organu kompetenti li jgħin lill-Papa jiġġudika u jiddeċiedi f'din il-materja.

Xi jfisser dan kollu? L-Ordni Agostinjan ra f'San Tumas mhux biss il-qaddis tal-foqra, imma wkoll qaddis li ta kontribut lill-Knisja b'mod universali b'diversi modi. Biżżejjed niftakru l-impenn tiegħu f'li jfittex jibgħat tant missjunjunarji Agostinjani fl-Amerika Latina jew fis-seminarju tiegħu mwaqqaf qabel saħansitra l-Konċilju ta' Trento li għadu miftuħ sal-ġurnata tal-lum. Mhux ta' b'xejn li fis-snin ħamsin tas-seklu l-ieħor kien iddikjarat patrun tal-istudju fi ħdan l-Ordni! Il-pass li issa qed jitwettaq, fi spirtu ta' kontinwazzjoni ma' dawk diġà mwettqa qabel, irid li din it-teoloġija tingħaraf uffiċjalment mill-Knisja bħala *eminens doctrina*.

Biex jingħata t-titlu ta' Duttur tal-Knisja, jeħtieġ li jitwettqu tliet rekwiżiti fundamentali:

1. *Qdusija tal-ħajja*: li f'dan il-każ tagħna ma hemm l-ebda dubji, għaliex Tumas ta' Villanova ġie kkanonizzat fl-1658;

2. *Duttrina eminenti*: ċioè, duttrina teoloġika 'il fuq min dik normali tal-epoka li fiha għex;

3. *Definizzjoni tal-Papa*, bħala l-persuna waħdanija li tista' tikkonferixxi t-titlu ta' Duttur tal-Knisja Universali lil xi persuna Kattolika.

Quddiem dawn l-iżviluppi, ta' min wieħed jagħmel numru ta' riflessjonijiet. Qabelxejn jeħtieġ jiġi ppreċiżat u apprezzat li, permezz tal-Postulazzjoni Ġenerali Agostinjana, it-tliet Ordnijiet - l-Agostinjani, l-Agostinjani Skalzi u r-Rekolletti - ingħaqdu għall-ewwel darba flimkien f'għan komuni għal proġett konkret. Barra hekk, l-Arċidjoċesi ta' Valenzja, fejn jinħass fervur kbir lejn il-qaddis, tat u qed tagħti l-appoġġ sħiħ tagħha għal din l-inizjattiva. Jeħtieġ niftakru li r-ragħaj tal-arċidjoċesi, il-Kardinal Cañizares, għandu

rapport mill-aktar strett ma' San Tumas, peress li għamel it-teżi dottorali fit-teoloġija dommatika propju fuq dan il-qaddis. Biex dan il-proġett ikun jista' jimxi 'il quddiem, ġie iffurmat grupp żgħir magħmul mit-tliet Postulaturi Ġenerali, mill-President tal-FAE, minn rappreżentat spanjol tal-Ordni Agostinjan, ieħor tar-Rekolletti u fl-aħħar nett, ieħor mill-Arċidjoċesi ta' Valenzja. Qegħdin jiġu organizzati wkoll numru ta' inizjattivi, fosthom kungressi, biex tiġi apprezzata aktar it-teoloġija ta' San Tumas. Fl-okkażjoni tas-Sena tal-Ħniena, ġiet imnedija wkoll pubblikazzjoni li fiha kienet ippreżentata t-tema tal-ħniena fil-kitba tal-qaddis.

Fejn jidħol imbagħad l-*iter* tal-proċess kanoniku, wara l-passi li ttieħdu diġà, dawk li jmiss huma:

1. L-ewwel vot min-naħa tal-Kongregazzjoni għall-Kawżi tal-Qaddisin li jservi bħala parir ġenerali għall-Papa.

2. Jintbagħtu sadanittant, ittri postulatorji lill-Papa, ċioè, it-talbiet ta' organiżmi ċivili, reliġjużi u akkademiċi li jridu jappoġġjaw din it-talba tagħna. Dawn huma ta' importanza kbira għaliex jixhdu xewqa diffuża li tmur lil hinn mill-Ordni Agostinjan.

3. Il-Kongregazzjoni għall-Kawżi tal-Qaddisin tippreżenta l-voti preliminari tagħha lill-Papa biex jinkiseb il-beneplaċitu tiegħu.

4. Miksub dan tal-aħħar, l-*opera omnia* ta' San Tumas tiġi mgħoddija lill-Kongregazzjoni għad-Duttrina tal-Fidi, fejn grupp ta' teologi jiddetermina teżistix jew le l-*eminens doctrina* fil-kitbiet tiegħu li waslu sa għandna bħala element prinċipali biex jiġi konferit it-titlu.

5. Ġaladarba t-teologi jaslu għall-konklużjoni affermattiva, il-Postulazzjoni Ġenerali, bl-għajnuna ta' kollaboraturi diversi, trid thejji, dik li tissejjaħ *Positio super ecclesiae doctoratu* fejn tali *eminens doctrina* tiġi esposta b'mod raġunat u iddettaljat.

6. Hekk kif il-*Positio* tasal fil-konklużjoni tagħha, il-Kongregazzjoni għall-Kawżi tal-Qaddisin tippreżenta l-każ mill-ġdid lill-Papa għall-ġudizzju definittiv tiegħu, bit-tama tagħna lkoll hija li jkun wieħed pożittiv. It-titlu ta' Duttur Universali tal-Knisja jingħata mbagħad permezz ta' bolla pontifiċja.

San Tumas ta' Villanova

Dan hu l-ewwel każ fl-istorja tal-Ordni Agostinjan li fih wieħed minn uliedu qed ikun ippreżentat għall-ġudizzju tal-Knisja biex ikun iddikjarat Duttur. Il-passi li saru dan l-aħħar diġà jgħaddu dawk kollha li saru fi żminijiet imgħoddija. Inħossu li tali rikonoxximent huwa utli ħafna għall-Knisja tal-lum. Aħna, l-istess bħal ħutna li ġew qabilna, nemmnu b'mod sħiħ li d-duttrina li San Tumas ippreżenta lill-poplu tiegħu, permezz ta' tant prietki u trattati, tħaddan valuri li jgħoddu għal kull seklu u kultura, u li fil-profondità tagħhom, jistgħu jgħinu lill-Insara biex jiffurmaw irwieħhom aħjar fl-*ischola amoris*.

Nistieden lill-ħuti kollha sabiex jafdaw din l-opra f'idejn il-Mulej u jgħinu l-isforzi u l-ħidmiet tagħna bit-talb tagħhom.

P. JOSEF SCIBERRAS
AGOSTINJAN
MAQLUB GĦAL MALTI MINN EMAN BONNICI

L-Arzella ta' Santu Wistin:
L-Arzella ta' Santu Wistin, Stejjer mill-Ġenna. Dan il-ktieb, maħdum minn Andrew Borg, mimli ġrajjiet mill-ħajja ta' Santu Wistin, bi preżentazzjoni mill-isbaħ għall- ewwel darba f'Malta mhux biss għat-tfal imma wkoll għal kull min qiegħed ifittex lil Alla. Pubblikazzjoni *Deer.* Il-prezz ta' dan il-ktieb ser ikun ta' €5 mill-ħwienet ewlenin.

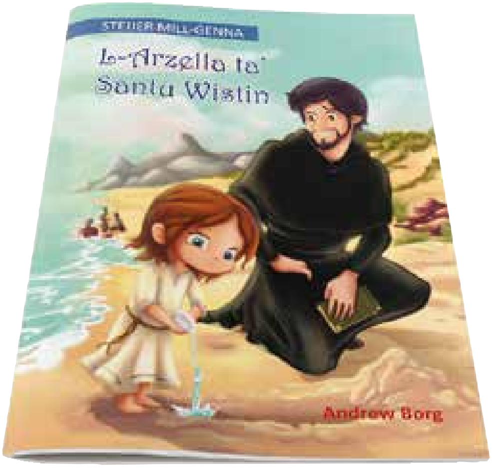

Fra Grazzja Gauci Agostinjan – Il-Bniedem Tajjeb u Twajjeb ma' Kulħadd Qaddej Fidil tal-Evanġelju – ta' Eman Bonnici (Pubblikazzjoni Best Print 2017)
Fit-8 ta' Frar 2017, għall-okkażjoni tal-ftuħ tal-proċess ta' ħajja eżemplari ta' Fra Grazzja Gauci, Agostinjan mill-Għarb, Eman Bonnici nieda bijografija ta' dan l-ajk, iżjed magħruf fost il-*pied noir*s u l-Alġerini f'Bona (illum Annaba), fejn qatta' 42 sena fil-missjoni tal-Provinċja Agostinjana Maltija fl-Alġerija, milli f'Għawdex.

Huwa ktieb li jifrex fuq mija u ħamsin paġna, imma miktub bi stil mexxej għall-aħħar, b'bosta siltiet li jmissu x-xhieda ta' persuni li kienu jafu lill-Fra Grazzja.

Wara kelmtejn tal-Provinċjal, P. Raymond Francalanza u daħla mill-Kardinal Loris Francesco Capovilla, l-awtur jifrex il-kitba tiegħu fuq *Fra Grazzja Gauci, Agostinjan, il-Bniedem Tajjeb u Twajjeb ma' Kulħadd, Qaddej Fidil tal-Evanġelju*, fuq żewġ partijiet ewlenin. Eman jiftaħ l-ewwel parti billi jkellimna fuq il-post fejn il-Fra qatta' l-parti l-kbira ta' ħajtu fl-Alġerija fl-Afrika ta' Fuq. It-tieni parti, li hija l-parti prinċipali, l-awtur ikellimna fuq il-ħajja diretta tiegħu fil-familja, fir-Raħal tal-Għarb u meta ħalla l-familja biex jibda jgħix il-ħajja tal-kunvent mal-Ordni Agostinjan.

Kif jgħidilna l-awtur stess, dan il-Fra kien kważi anonimu, ukoll għan-nies mir-raħal tal-Għarb fejn għex tfulitu u parti minn żgħożitu. Kien ukoll kważi injorat minn sħabu stess fil-ħajja reliġjuża, minħabba ż-żmien li qatta' barra. Għalhekk Eman kellu jfittex kważi fil-baħħ u fix-xejn biex mill-frak li seta' waqa' minn fuq il-mejda, jipprova jgħaqqad it-trufijiet ta' kobba, li għalkemm kienet teżisti, qatt ma tħabblet, biex it-trufijiet tagħha setgħu jingħaqdu u jkun jista' jibni l-bijografija tiegħu. Kif naraw, il-ktieb huwa mimli b'noti u riferenzi fejn jagħtuna tagħrif sostanzjali, ibbażat fuq il-verità u mhux ivvintat. U hawnhekk nagħti *proset* bil-kbir lill-awtur ta' dan ix-xogħol.

Ix-xrara li ġiegħlet lil Eman iqabbad ħuġġieġa kienet sempliċi kelma, li kien sema' minn patri jitkellem fuq patri ieħor li kien qaddis. Għax bħalma jgħid l-awtur, "faċli n-nies tasal għall-konklużjoni li xi ħadd f'kunvent kien qaddis, imma meta din tingħad ukoll minn ġewwa allura xi ħaġa jkun hemm veru." Din l-osservazzjoni turi kemm Eman huwa attent f'dak li jisma', jara, jaqra, u josserva fil-ħajja umana mingħajr ma jaħrablu xejn. Ċerta kritika li jagħmel fuq l-imġiba ta' ċerti patrijiet u l-mod kif ġabu ruħhom ma' Fra Grazzja għas-sempliċi raġuni għax kien sempliċi ajk, jagħti lill-kitba tiegħu sens ta' fiduċja u onestà fuq il-ħajja ta' dan il-Fra li ma għamel ebda ħoss kemm bit-

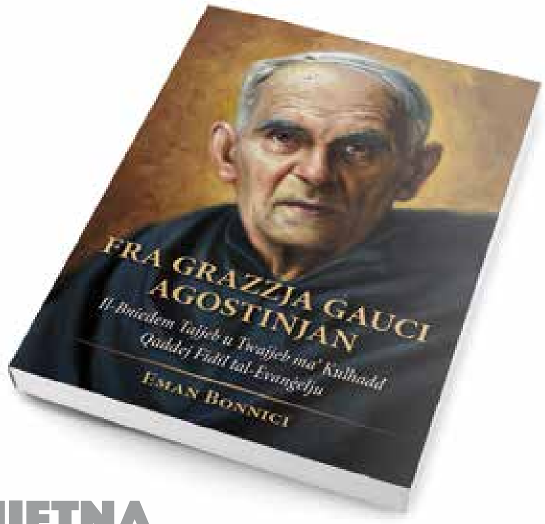

twelid tiegħu li seħħet fid-9 ta' Frar 1911, kemm bil-mewt tiegħu fid-Dar tal-Kleru fit-8 ta' Frar 2005, u iżjed u iżjed bil-ħajja tiegħu ta' ajk reliġjuż bix-xogħol fil-kċina, fit-tindif tal-kunvent u fis-sagristija.

L-istorja, jew aħjar il-bijografija ta' Fra Grazzja, Eman għaraf jagħtiha forma kompleta, billi daħħal ukoll sitwazzjonijiet soċjokulturali, speċjalment tal-Alġerija, biex jinkwadra aħjar il-ħajja tal-Fra fl-ambjent fejn kien qed jgħix. Irnexxielu joħroġ il-karattru ta' Fra Grazzja permezz tar-relazzjoni li kellu ma' persuni li għexu miegħu fil-komunità. U mhux inqas, il-ġabra ta' xhieda li Eman irnexxielu jiġbor mingħand in-nies, li għalkemm huma ta' opinjonijiet diversi, ilkoll jiltaqgħu fuq dak li jagħmel id-differenza fi Fra Grazzja.

Eman idaħħal element ewlieni ieħor fix-xogħol tiegħu: dak li ħass fih huwa u jistħarreġ fuq il-ħajja ta' Fra Grazzja. Dan huwa jagħmlu b'tant ħerqa li hemm mumenti li donnu l-awtur kien qed isegwi lill-Fra minn wara l-kwinti tal-ħajja tiegħu. Dan l-element jidher hekk qawwi speċjalment meta jsemmi l-umiljazzjoni li għadda minnha l-Fra. Donnu jridna nkunu konxji ta' dak li Fra Grazzja kien qed iġarrab fis-skiet. Imma dan jagħmlu wkoll fit-tbatija li sofra fil-mard li kellu u li dejjem baqa' irrassenjat. Eman jagħtina x'nifhmu, li wkoll minn wara l-kwinti kien hemm xi ħadd isus wara l-Fra. Għalhekk kien dejjem bid-daħka fuq fommu għax kien jaf li ma kienx abbandunat.

Ma rridx nesaġera, imma nasal biex ngħid fl-aħħar, li xogħol bħal dan li kiteb Eman, huwa djalogu mal-qarrej. Jekk l-awtur jitkellem dwar "ir-ras baxxuta", "il-fomm sieket", "ta' ftit kliem" tal-Fra meta kien jiltaqa' jew jitkellem man-nies, jirnexxielu bil-ħila tal-istil iqajjem il-konxju ta' min jaqra u biex ngħid hekk joħloq sfida bejn dak li l-Fra Grazzja għex fil-ħemda tas-skiet u l-qarrej li qed jgħix illum imdawwar b'tant storbju. Donnu jrid jibgħat lill-qarrej għal dak li d-dinja tal-lum qed tbiegħed minnu: is-skiet, fejn il-bniedem jista' jiltaqa' miegħu nnifsu u hemm ikun jista' jiltaqa' mal-Ieħor, jiġifieri l-"jien" u l-"int".

PATRI PETER PAUL CACHIA
AGOSTINJAN

Il-Familja tal-Iben il-Ħali
Il-parabbola mfissra għal żmienna

Minn Fr Augusto Carlos Pereira SCJ, maqlub għall-Malti minn P. Konstantinu Borg OSA. L-għan ewlieni ta' dan il-ktejjeb, mhux aktar minn 94 paġna, biex jgħin lill-qarrej ħalli jinżel fil-fond ta' din il-parabbola mfissra wkoll tant tajjeb għal żmienna. Diversi mistoqsijiet jinsabu f'dan il-ktieb biex kull min jaqrah jasal ukoll għal dixxerniment aħjar tal-messaġġ ta' din il-parabbola. Jinsab għall-bejgħ għall-prezz ta' €5.50.

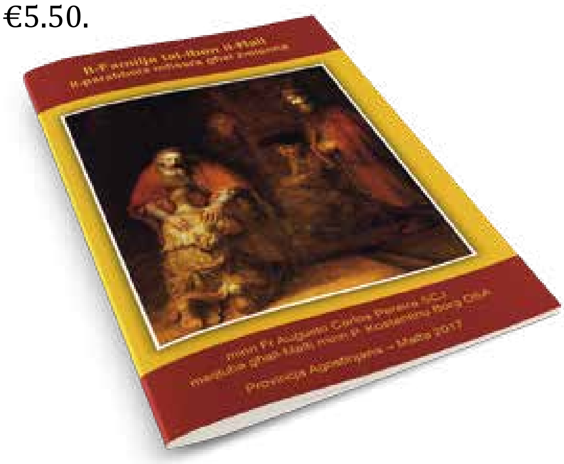

Daħla għar-Regula ta' Santu Wistin

Studjuż ta' għadd kbir ta' testi leġislattivi monastiċi, ċertu C. Lambot (1900-1968) kiteb hekk dwar ir-*Regula ta' S. Wistin*: "*Kull kodiċi monastiku jniedi l-prinċipji li fuqhom trid tissejjes ħajja ta' flimkien perfetta. Hadd qatt ma seħħlu jfisser dan il-prinċipju b'qawwa daqs ir-Regula ta' S. Wistin. Miktuba b'ċerta ħeffa ta' pinna, fiha huwa ma fehemx iniżżel id-dmirijiet kollha li titlob il-ħajja ta' flimkien. Hemm fiha l-qawwa tal-umiltà, tal-ubbidjenza, tas-skiet, u tat-talb liturġiku ta' flimkien. Fiha huwa ma daħalx fl-irqaqat kollha tad-dixxiplina fil-ħajja ta' kuljum ġewwa dar, imma iva dwar l-ilbies, il-ħarsien mitlub tagħhom, u dwar id-dieta, l-ikel. L-oriġinalità tagħha mingħajr ma turi l-qawwa u l-kobor tal-għerf ta' min fassalha, tinsab imsejsa fuq is-sisien ta' għaqda sħiħa tal-ispirtu, tal-qalb, u tal-għotja ta' kull wieħed fill-monasteru, tal-ekwilibriju mitlub, u milħuq bis-saħħa ta' mħabba sħiħa bejn l-irħieb bħala f'familja waħda reliġjuża. Jinsaħaq ukoll fuq kif jitwittew id-differenzi ta' karattru, ta' taħriġ, u ta' ħtiġijiet, li ssibhom f'kull fejn hemm miġemgħa ta' bnedmin, l-għotja tal-wieħed għall-ieħor li ssuqhom il-ħin kollu lil hinn minnhom infushom, u twaqqaf, fl-istess waqt, regolamenti miħtieġa. Dan kollu spiċċa*

kien it-timbru fuq dak kollu li naqraw fl-Ittra 211, jiġifieri, minn dak li nqala' bejn l-irħieb tal-monasteru ta' Ippona, u kif Wistin mar dritt b'kitbietu għal dik il-perfezzjoni tal-imħabba divina fl-imħabba tal-proxxmu" („*L'influence de S. Augustin sur la Règle de S. Benoit,*" *Revue Liturgique et Monastique* (numero special à l'occasion du XIV° centenaire de la fondation du Mont-Cassin 529-1929. (Belgium: Abbaye de Maredsous 1929): 327).

Hu fuq dawn is-sisien u prinċipji li fisser C. Lambot hawn fuq, li P. Salvinu ħejja t-test bil-Malti għar-*Regula* ta' Santu Wistin. Il-librett hu frott tat-taħdita li P. Salvinu ta dwar ir-*Regula* nhar it-22 ta' Frar 2017 fis-sala tal-Kulleġġ S. Wistin fil-Pjetà. Għal din it-taħdita ġew mistiedna r-Reliġjużi kollha li l-mixja tagħhom lejn il-qdusija hija mdawla mir-*Regula* ta' Santu Wistin. Għalkemm għandna verżjonijiet u studji oħrajn tar-*Regula* bil-Malti, u tajbin, iżda għaċ-ċelebrazzjonijiet tal-200 sena mit-twaqqif tal-Provinċja Agostinjana f'Malta (1817-2017), kien jixraq li tingħata daqqa t'għajn eqreb sabiex kitbet Wistin tinżamm dejjem iktar qrib u ddawwal il-mixja tagħna fiż-żmenijiet tal-lum. Il-preġju ta' dan il-kontribut ta' P. Salvinu għall-istudju ta' kitbet Wistin jinsab fil-faċċati ta' kitbiet dwar ir-*Regula*, jiġifieri l-biblijografija aġġornata dwarha.

ISTITUT AGOSTINJAN

L-Annual tal-Istitut Agostinjan

Din is-sena wkoll inħareġ l-*Annual* tal-*Istitut Agostinjan* għall-ħidma tas-sena akkademika 2015-2016. Din hija l-10 edizzjoni tal-Annual. Minbarra l-kelmtejn mid-Direttur, il-Prof. Salvinu Caruana OSA, hemm ukoll rassenja tal-ħidmiet kollha li seħħew fl-*Istitut Agostinjan*, il-*Kors Għal Kulħadd* – 2015-2016, u l-edizzjoni 19 tal-*Annual St Augustine Lecture – 2015* mogħti mill-ET Henri Teissier. Fih ukoll ritratti tal-gradwati għas-sena akkademika 2015-2016, kif ukoll tagħrif dwar il-*Live-In* li sar nhar l-1, it-2, u t-3 ta' Mejju 2016. Ir-Revdu Dr Jonathan Farrugia SThD (*Aug.*), kiteb dwar *San Girgor ta' Nissa: **żmienu – ħajtu** – kitbietu*, filwaqt illi l-Professur Anthony Dupont mill-*KU* Leuven, flimkien ma' Gregory W. LEE (Wheaton), kitbu dwar *Augustine's Two Cities Revisited Contemporary Approaches to* De Civitate Dei. Fl-aħħar nett, fih il-programm għas-sena akkademika 2016-2017 u rassenja tal-Professur A. Dupont tal-ktieb ta' Dr Michael J. S. Bruno, *Political Augustinianism: modern interpretations of Augustine's political thought*, Minneapolis: Fortress Press, 2014.

Il-Professur Dr Anthony Dupont

Nhar il-Ħamis, 23 ta' Frar 2017 wasal Malta l-Professur Dr Anthony Dupont mill-Fakultà tat-Teoloġija tal-*KU Leuven.* Il-professur Dupont ġie mistieden minn P. Salvinu Caruana OSA, Direttur tal-*Istitut Agostinjan* sabiex jagħti żewġ konferenzi dwar *Il-Belt ta' Alla* ta' Stu Wistin fis-sensiela ta' taħditiet tal-*Lectio Augustini.* Nhar l-Erbgħa, l-1 ta' Marzu 2017, il-Prof. Dupont ta *lecture* dwar *Il-Belt ta' Alla* u l-etika politika ta' Stu Wistin, lill-istudenti ta' P. Salvinu tal-kors tal-Baċellerat fil-Filosofija tad-Dipartiment tal-Filosofija fil-Fakultà tal-Arti tal-Università ta' Malta.

Il-Professur Dott. Theodor Dieter

P. Salvinu Caruana OSA ġie mistieden mid-Dipartiment tar-Reliġjon u Studji Teoloġiċi

tal-Università ta' *KU Leuven* sabiex jattendi għall-konferenza tal-Professur Dott. Theodor Dieter. Sa mill-1994, il-Professur Dieter huwa awtorità fil-qasam tad-djalogu ekumeniku bejn il-knejjes Protestanti u l-Knisja Kattolika. Huwa direttur tal-*Institute for Ecumenical Research.* Huwa studja u għallem il-filosofija u t-teoloġija ġewwa l-Universitajiet ta' Tübingen u ta' Heidelberg fil-Ġermanja. It-teżi tiegħu kienet dwar: "*The Philosophical Theses of Luther's Heidelberg Disputation and Their Proofs. A Critical Commentary*". Huwa kien ukoll id-direttur tal-*Institute for Christian Social Teaching (Institut für Christliche Gesellschaftslehre*) fl-Università ta' Tübingen u għallem l-etika tal-ekonomija. Huwa kiteb it-teżi sabiex sar professur dwar: "*The Young Luther and Aristotle*". Illum il-professur Dieter hu mitfugħ fuq l-istudju tal-ħajja u l-kitba ta' Martinu Luteru. Dieter huwa wkoll *pastor* tal-*Landeskirche* f'Württemberg fil-Ġermanja u hu miżżewweġ u għandu tlett itfal. It-taħdita ta' Dieter fil-*KU Leuven* kienet: *From Persecution to Reconciliation*, u saret nhar l-14 ta' Frar fis-7pm. L-għada, il-15 ta' Frar, il-Professur Dieter ingħata dottorat *honoris causa* mill-*KU Leuven*.

Martinu Luteru

Bħalissa P. Salvinu qiegħed jaħdem riċerka fuq diskors li ġie mistieden jagħti mill-Pro-Rettur tal-Università ta' Malta, il-Professur Joe Cacciottolo, nhar il-Erbgħa, 10 ta' Mejju 2017 dwar Martinu Luteru fl-*Aula Magna* tal-Università l-Qadima fil-Belt. Il-*lecture* sejjer ikun fis-6.30pm dwar «*Augustinus totus noster est* «. *Luther's Augustine on free will.*

PATRI SALVINU CARUANA
AGOSTINJAN

ĊELEBRAZZJONI TAL-KONTRIBUT TAL-AGOSTINJANI MALTIN F'DIVERSI PAJJIŻI

Nhar il-Ħamis, 16 ta' Frar saret laqgħa oħra għal-Lajċi Agostinjani. 'Il fuq minn 80 lajk u lajka nġabru fil-komunità ta' Paceville għal din il-laqgħa fejn fl-okkażjoni tal-200 sena mit-twaqqif tal-Provinċja Agostinjana Maltija, irringrazzjajna lil Alla u iċċelebrajna l-ġid kbir li sar u għadu jsir minn Agostinjani Maltin lil hinn minn xtutna. Il-laqgħa bdiet b'quddiesa konċelebrata mmexxija mill-Provinċjal P. Ray Francalanza, fil-Knisja tal- Bon Kunsill. Wara nżilna fl-Auditorium tal-WOW fejn kompliet il-laqgħa.

Kienu disgħa l-patrijiet li taw l-esperjenzi tagħhom:

P. Adeodat Schembri li tkellem dwar kif il-Provinċja dejjem ħasset il-bżonn li tagħti s-servizz tal-membri tagħha anke lil hinn minn xtutna.

P. Kostantin Borg li tkellem dwar il-qasam ewlieni li fih kkontribwew l-Agostinjani Maltin fil-Brażil f'aktar minn 50 sena.

P. Raphael Abdilla li bħala l-patri li għal żmien twil kien responsabbli mill-vokazzjonijiet u l-formazzjoni ta' kandidati ġodda għall-ħajja reliġjuża Agostinjana fil-Brażil, tkellem dwar il-fatt li llum hemm biżżejjed reliġjużi Agostinjani Brażiljani li waslu biex jiffurmaw Provinċja ġdida tagħhom. P. Rafel tkellem ukoll dwar iż-żmien li huwa għamel fl-Alġerija u x'inhuwa l-kontribut ta' komunità reliġjuża f'pajjiż Musulman.

P. David Cortis li tkellem dwar l-esperjenza missjunarja li meta kien djaknu għamel f'Kuba.

P. Pawl Muscat li tkellem dwar il-missjoni li l-Agostinjani Maltin kellhom fit-Tuneżija.

P. Alan Scerri li tkellem dwar il-komunità li l-Agostinjani kellhom għal ħafna snin f'Catania fi Sqallija.

P. Peter Paul li ta servizz fl-Alġerija, Brażil, Italja, tkellem dwar x' kien li tah il-kuraġġ biex jagħti s-servizz tiegħu f'dawn il-postijiet kollha kull meta ġie mitlub.

P. Mario Abela li tkellem dwar is- Segretarjat Tal-Missjonijiet Agostinjani, li l-għan tiegħu hu li jippromwovi l-missjonijiet Agostinjani, jiġbor fondi għalihom u jtella' grupp ta' żgħażagħ fis-sajf biex jaħdmu f'komunitajiet Agostinjani f'artijiet tal-Missjoni. Hu tkellem dwar x'jaħseb li kien l-impatt fuq iż-żgħażagħ li għamlu dawn l-esperjenzi.

Wara tkellem Il-Provinċjal P. Ray Francalanza li waqt li irringrazzja lill-Patrijiet li taw dawn l-esperjenzi għas-servizz tagħhom, u lil-lajċi li għoġobhom jattendu, qal li huwa nnota d-disponibiltà tal-patrijiet li jmorru fejn kienu

mitluba li jmorru. U qal li huwa importanti li l-lajċi li huma midħla tal-patrijiet, jgħinu id-disponibiltà tal-patri biex imur minn post għall-ieħor skont il-bżonn, billi jifhmu li dik hija parti mill-vokazzjoni reliġjuża li l-patri huwa msejjaħ għaliha.

Wara ssemmew il-patrijiet Agostinjani Maltin li llum għadhom qed jagħtu s-servizz tagħhom barra minn Malta:

L-Eminenza Tiegħu l-Kardinal Prospero Grech, li qed iservi lill-Knisja Universali.

P. Josef Sciberras, li qed iservi lill-Ordni Agostinjan bħala Postulatur tal-Qaddisin.

P. Martin Micallef, li huwa l-Ekonomu tal-Kulleġġ Internazzjonali ta' Santa Monika f'Ruma.

P. Luċjan Borg, li qed iservi fil-Komunità Agostinjana f'Kuba.

P. Paul Formosa, li qed iservi fil-Provinċja Brażiljana

P. Frans Calleja li qed iservi fil-Provinċja Taljana.

Fl-aħħar nett ġie mistieden P. Hilary Tagliaferro, Direttur tal-Millenium Chapel biex jitkellem dwar proġett ġdid li l-Millennium Chapel Foundation flimkien mal-Komunità Agostinjana f'Paceville qegħdin jaħsbu li jagħmlu. Dan huwa l-Meditation Garden.

Wara ħadna xi refreshments flimkien fejn il-lajċi u l-patrijiet kellhom iċ-ċans li jkomplu jaqsmu l-esperjenzi tagħhom flimkien.

F'isem il-Kummissjoni Provinċjali tal-Lajċi Agostinjani nixtieq nirringrazzja lil P. Mario Abela u l-komunità f'Paceville talli laqgħuna fosthom għal din il-laqgħa, u pprodewlna ukoll ir-refreshments.

Il-laqgħa tal-Lajċi Agostinjani li jmiss, ser tkun laqgħa mal-Pirjol Ġenerali tal-Ordni li ser ikun hawn Malta. Din il-laqgħa ser issir nhar l-Erbgħa, 17 ta' Mejju fis-Sala Tal-Kulleġġ Santu Wistin f'Tal-Pietà.

PATRI FRANCO GRECH
AGOSTINJAN
ASSISTENT RELIĠJUŻ – KUMMISSJONI PROVINĊJALI TAL-LAJĊI AGOSTINJANI

KULLEĠĠ SANTU WISTIN

Jannar

Fit-13,14,15 ta' Jannar, il-Kulleġġ organizza live-in għall-Year 8s fil-Lukanda Paradise Bay, il-Mellieħa. Live-in ieħor kien organizzat għall-istudenti tal-year 9s fis-27, 28 u 29 tal-istess xahar.

Carnival - Primarja

Bejn is-16 u l-20 ta' Jannar ġiet organizzata quddiesa fil-Kappella tal-Kulleġġ għal kull klassi. B'hekk l-istudenti ingħataw l-opportunità li jgħixu ċ-ċelebrazzjoni Ewkaristika fi grupp żgħir.

Eucharistic Day

Fit-18 ta' Jannar il-Year 10s attendew laqgħa organizzata mill-ACTS f'Gattard House.

Fil-25 ta' Jannar il-Kulleġġ organizza l-Jum Ewkaristiku fis-Settur Sekondarju. Il-Kulleġġ organizza assembly speċjali b'talb u kant u ngħatat il-barka lill-iskola kollha. Matul il-ġurnata kull klassi kellha l-opportunità li tilqa' l-Ewkaristija waqt sessjoni qasira oħra ta' talb. Diversi studenti żejnu l-klassi tagħhom b'xemgħat u fjuri biex jilqgħu b'mod sabiħ lil Ġesu.

Frar

Fit-8 ta' Frar 2017 l-għalliema tas-Settur Primarju kellhom is-CPD (Continuous Professional Development) u fid-9 ta' Frar 2017 kien imiss lill-għalliema tas-Settur Sekondarju biex jattendu għal din il-laqgħa. Dawn il-laqgħat isiru wara l-ħin.

Bejn it-13 u l-24 ta' Frar 2017 l-istudenti kellhom l-eżamijiet tal-Half-Yearly.

Fl-24 ta' Frar ġiet organizzata serata tal-karnival fis-sala tas-Settur Primarju, il-Marsa filwaqt li matul il-ħin tal-iskola ġie organizzat party u diversi attivitajiet oħra tal-karnival għall-istudenti tal-Primarja.

Eżerċizzi - Primarja

Fit-28 ta' Frar l-istudenti rebbieħa tas-Science Olympiad, kienu l-mistiedna speċjali fiċ-Ċentru tax-Xjenza, Explora. Fit-8 ta' Marzu imbagħad, f'attività li ttellgħet fil-Fakultà tax-Xjenza tal-Università ta' Malta, l-istess studenti ġew ippreżentati b'Internship li ser jieħdu sehem fih fis-sajf li ġej.

Eżerċizzi - Sekondarja

Footbal League

Marzu

Fl-1 ta' Marzu 2017 waqt l-assembly fis-Settur Sekondarju saret ċelebrazzjoni tat-Tqegħid tal-Irmied. Ċelebrazzjoni simili saret aktar tard matul il-ġurnata fis-Settur Primarju.

Fit-3 ta' Marzu 2017 ġiet organizzata Via Sagra għall-istudenti tas-Settur Primarju.

Fis-7 ta' Marzu ġew organizzati l-eżerċizzji spiritwali għall-istudenti tal-Primarja. Ġew organizzati eżerċizzji spiritwali għall-Year 1 u 2, oħrajn għall-Years 3 u 4 u oħrajn għall-Years 5 u 6. Grupp ta' studenti reliġjużi Kapuċċini mexxew dawn il-mumenti ta' riflessjoni.

Via Sagra - Primarja

Bejn it-8 u l-10 ta' Marzu ġew organizzati l-eżerċizzji spiritwali għall-istudenti tas-Settur Sekondarju u ċelebrazzjoni penitenzjali. Grupp ta' studenti reliġjużi Kapuċċini mexxew il-laqgħa għall-Years 7 u 8. Fr Luke Cutajar mexxa l-laqgħa għall-istudenti tal-Years 9, 10 u 11.

Bejn l-10 u t-12 ta' Marzu 2017 ġie organizzat il-live-in għall-istudenti tal-Year 10s.

Fis-17 ta' Marzu ġiet organizzata Parents' Day fis-Settur Primarju filwaqt li fl-20 ta' Marzu ġiet organizzata Parents' Day fis-Settur Sekondarju.

Fil-25 ta' Marzu l-Kulleġġ organizza Celebration Day. Dan il-jum jiġi organizzat fil-Campus tas-Settur Primarju u jiġbor fih diversi attivitajiet bis-sehem ta' numru kbir ta' Studenti u edukaturi miż-żewġ Setturi. Din iċ-

Ras ir-Randan - Sekondarja

Ċelebrazzjoni sservi anke bħala Open Day għal dawk li huma interessati li jiġu jaraw il-ħidma tagħna fil-Kulleġġ.

Fit-28 ta' Marzu ġiet organizzata l-Isports Day għall-Kulleġġ kollu fil-Marsa Sports Grounds, b'mumenti komuni għall-Kulleġġ sħiħ u mumenti oħrajn fejn l-istudenti nqasmu f'attivitajiet skont is-Settur.

PAUL ELLUL
GĦALLIEM

Winners of Science Olympiad

MILL-KUNVENT SAN MARK - RABAT

Il-Papa Franġisku f'waħda mill-omeliji tiegħu semma: "Kull persuna ikkonsagrata hija don lill-poplu ta' Alla li jinsab fit-triq. Hawn bżonn kbir għal dawn it-tip ta' preżenzi, li jsaħħu u jġeddu l-impenn għat-tixrid tal-Evanġelju, għall-edukazzjoni nisranija, għall-karità ma' dawk li huma l-aktar fil-bżonn, għat-talb kontemplattiv; l-impenn lejn il-formazzjoni umana, lejn il-formazzjoni spiritwali taż-żgħażagħ, tal-familji; l-impenn għall-ġustizzja u l-paċi fil-familja tal-bnedmin". Għalhekk dawn il-pinzellati li ġejjin huma wkoll f'dan ir-rigward

Wara l-festi tal-Milied kien imiss il-Festa ta' Sant'Anton Abbati li saret il-Hadd 15 ta' Jannar, b'konċelebrazzjoni mill-Provinċjal. Wara l-quddiesa, minkejja li kollox kien ippreparat u peress li kienet ix-xita, il-purċissjoni ma saritx imma t-tberik tal-annimali sar fil-kunvent. Hekk ukoll kien hemm ospitalità tal-annimali. Ukoll it-TVM ġabet l-aħbar li "l-annimali jitbierku għall-irdoss tal-kunvent Agostinjan".

F'Jannar ospitajna għal ftit jiem lill-Provinċjal tal-Karmelitani P. Sandro Vella OCarm, peress li kien għal ftit tal-jiem waħdu. Apparti lilu qegħdin ukoll nospitaw lil missier Fr Pierre. Huma ġesti sbieħ u ħerġin mill-qalb. Il-komunità tilqa' wkoll żgħażagħ għall-esperjenzi, kif għamlet f'dawn l-aħħar xhur.

Għall-grazzja t'Alla fl-aħħar ta' Frar tlesta r-restawr tal-faċċata tal-Knisja San Mark, xogħol li sar b'mod professjonali mir-Recoop f'77 ġurnata, bil-perit David Mifsud Parket. Hekk il-faċċata tal-Knisja ħadet lura l-glorja tagħha. Fl-istess ħin sar ukoll dawl ġdid (*architectural lighting*) għall-faċċata tal-Knisja San Mark minn Spot On u wkoll saret il-kalamita (MCE) fuq il-fontispizju. Fi proġetti bħal dawn u wkoll peress li kienu għaddejjin diversi attivitajiet u proġetti oħra kien hemm ukoll kordinazzjoni ta' 'l fuq minn 30 impjegat,

fejn il-preżenza tagħna tkun ukoll ta' xhieda għal dawk li niltaqgħu magħhom.

Tkompla d-diversi tisbiħ fil-kunvent, diversi manutenzjoni ta' post li dejjem jeħtieġlu l-manutenzjoni.

Il-Vjal ta' quddiem il-knisja San Mark

F'Marzu, ilqajna lill-Fakultà tat-Teoloġija tal-Università ta' Malta fl-okkażjoni tal-*Faculty Day* fejn kellhom seminar għall-istudenti preżenti u passati u wkoll għal-lecturers.

F'Marzu saru erbat ijiem ta' eżerċizzi spiritwali bit-tema *Praying with art and music*, L-ewwel tlett ijiem (27-29 ta' Marzu) saru minn Hilary Spiteri fejn permezz ta' tliet pitturi partikolari silett riflessjoni spiritwali għal żminijietna. Dawn saru fir-Refettorju l-Antik tal-Kunvent. Ir-raba' jum (30 ta' Marzu) sar permezz ta' kunċert mill-*Clarinet Ensemble* tal-*Johann Straus School of Music*, taħt id-direzzjoni ta' Godfrey Mifsud li sar fil-Knisja San Mark. Kien hemm qari ta' riflessjonijiet Agostinjani marbuta mar-Randan.

Tkompliet il-ħidma fis-silenzju ta' ħafna affarijiet relatati mar-restawr, laqgħat ma' individwi relatati mal-pastorali tal-kultura, u ppjanar ta' attivitajiet. Fl-istess ħin tkomplew il-preparamenti għall-*Open-Weekend* (bl-isem *Vetustior Glorior – The Augustinian Cloister Open-weekend*) tal-Kunvent San Mark fit-28-29-30 ta' April, open-weekend nistednukom li tattendu għalih.

Apparti dawn l-affarijiet li jidhru hemm diversi affarijiet oħra li diversi membri jagħtu bil-ministeri tagħhom f'oqsma tal-Provinċja, bħat-tmexxija, ekonomija, Baħrija, Buskett, segreterija, vokazzjonijiet, żgħażagħ, preżenza fl-iskejjel, librerija, aspetti soċjali, counselling, qrar, akkumpanjament spiritwali kemm ta' żgħażagħ u ta' koppji li ser jiżżewġu, tagħlim u riċerka, ħidma fil-website u social media, fost diversi affarijiet oħra. Alla dejjem magħna anke fl-intoppi, diffikultajiet, u bsaten fir-roti li niltaqgħu magħhom.

PATRI DAVID CORTIS
AGOSTINJAN

Festa ta' Sant'Antnin Abbati – tberik tal-annimali

ĊELEBRAZZJONIJIET TA' FIDI U LITURĠIJA NISRANIJA RANDAN • ĠIMGHA MQADDSA 2017

Il-Festa tad-Duluri

Il-Ġimgħa 7 ta' April

Fis-6pm issir il-quddiesa, biex wara min jixtieq ikun jista' jipparteċipa fil-purċissjoni tad-Duluri li toħroġ mill-Knisja ta' Ġieżu fir-Rabat.

Hadd Il-Palm

Jum iż-Żgħażagħ

Il-lum il-Knisja tfakkar id-daħla ta' Kristu Sidna f'Ġerusalemm.

Is-Sibt 8 ta' April

Fis-6.00pm - **Tberik tal-friegħi** tal-palm u ż-żebbuġ fuq iz-zuntier tal-knisja u wara Ewkaristija bit-tifkira tad-daħla ta' Kristu f'Ġerusalemm.

Fis-7.30pm **- Kunċert mill-*Cappella Sanctae Catharinae*** fil-Knisja San Mark b'risq il-fond ta' restawr.

Il-Hadd 9 ta' April – Ewkaristija fis-7.30am u fl-10.00am

Via Sagra *fil-Kuriduri tal-Kunvent*

It-Tlieta 11 ta' April

Ewkaristija fis-6pm

Fis-6.30pm **Via Sagra fil-kuriduri tal-Kunvent.**

Rikonċiljazzjoni mal-Mulej fil-Kuriduri tal-Kunvent u Bellesini Chapel

L-Erbgħa 12 ta' April

Mis-6.30pm 'l quddiem ikun hemm saċerdoti *available* għas-sagrament tar-rikonċiljazzjoni.

Hamis ix-Xirka

Jum l-imħabba

Il-Ħamis 13 ta' April

Ewkaristija u l-Ordni Sagri.

Filgħodu ma jkunx hawn quddiesa tas-7am

6pm – **Tifkira tat-Twaqqif tal-Ewkaristija bil-ħasil tar-riġlejn**. Wara jkun hemm Ġesù espost fit-Tabernaklu tar-Reposizzjoni għal adorazzjoni personali.

10.30pm – **Adorazzjoni Komunitarja** animata mill-komunità agostinjana.

Il-Ġimgħa l-Kbira

Jum il-fidi

Il-Ġimgħa 14 ta' April

7.30am – **Ufficċju tal-Qari u Tifħir ta' sbieħ il-Jum** mal-komunità fil-Knisja, quddiem Ġesù Ewkaristija.

3.00pm – **Liturġija Solenni b'Tifkira tal-Passjoni u l-Mewt tal-Mulej**

Sibt il-Għid
Jum it-tama
Is-Sibt 15 ta' April

Il-Knisja filgħodu tkun magħluqa.

8.00pm – **Liturġija Solenni tal-Lejl Qaddis tal-Għid tal-Qawmien tal-Mulej**.

L-Għid il-Kbir
Il-Ħadd 16 ta' Marzu

L-Ewkaristija tkun fis-7.30am u fl-10am.

Kant
L-animazzjoni waqt iċ-ċelebrazzjonijiet liturġiċi jsir mill-Kor San Mark, taħt id-direzzjoni ta' Sr Pauline Micallef ASGM.

Qrar
Esperjenza tal-maħfra t'Alla

Il-qrar isir kuljum qabel il-quddiesa fis-sagristija. Min jixtieq ħin ieħor, jista' jagħmel appuntament ma' xi membru tal-komunità. Ser ikun hemm ukoll l-Erbgħa 12 ta' April mis-6.30pm 'l quddiem.

Il-Komunità Agostinjana tawguralek mixja spiritwali sabiħa f'dawn il-jiem tat-tbatija, mewt u qawmien mill-imwiet ta' Sidna Ġesù Kristu.

Komunità Agostinjana
Kunvent San Mark, Triq Santu Wistin, Rabat
RBT 1117
Email: davidcortis@gmail.com
Tel: 21454111
Facebook: stmarkschurchrabat
www.augustiniancloister.org

KUN AF....

AFFARIJIET SBIEĦ JIĠRU GĦAL DAWK LI JEMMNU,
AFFARIJIET AĦJAR JIĠRU GĦAL DAWK LI HUMA PAĊENZJUŻI,
PERÒ L-AQWA AFFARIJIET JIĠRU GĦAL DAWK
LI MA JAQTGĦUX QALBHOM.

ĦIDMA INTENSIVA

Il-Komunità tagħna kompliet bil-ħidma intensiva tagħha fil-Kunvent tagħna bl-għajnuna kbira li joffru xi voluntiera tal-madwar.

Bħalissa Joe Depares qed jieħu r-ritratti tal-kotba li hemm fil-librerija, sabiex mill-informazzjoni li jieħu, il-librar tal-Provinċja jkun jista' jagħmel l-iskedarju għall-kotba li għandna fil-librerija. Patri Pawl Muscat qed jieħu ħsieb it-tindif tal-kotba u l-istivar tal-kotba skont it-tema tagħhom. F'din il-librerija għandna volum kbir ta' kotba tajbin ħafna, u oħrajn li jridu attenzjoni kbira għall-kundizzjoni li jinsabu fihom minħabba ż-żmien li fihom u l-problemi tal-kamla li attakkat bis-sħiħ numru kbir ta' kotba. Godfrey Caruana għaddej bl-aħħar irtokki tiegħu fil-librerija, fejn qed ineħħi s-sadid li fihom qabel jiżbogħhom. Ronnie Abdilla ħa ħsieb it-tiswijiet fl-injam tal-librerija u għaddej b'tiswijiet oħrajn fl-injam li għandna fil-Kunvent.

Bi tħejjija għall-Mużew, bdejna niżbarazzaw il-maħżen, tant li Charlie Borg, beda jgħaqqad il-linef li għal żmien twil kien ilu mdendel mas-saqaf b'tant ħsarat. Dawn il-linef li xi wħud minnhom ser jiġu utilizzati fil-Knisja u oħrajn fil-Mużew li maż-żmien għad irridu nifthu. Inxtraw xi partijiet nieqsa ħalli b'hekk inkunu nistgħu nużaw kemm jista' jkun l-affarijiet kollha li għandna merfugħa.

Xogħol fis-sagristija tal-knisja

Wara li temmejna l-kors, tliet voluntiera nisa, bdew il-ħidma tagħhom fuq id-drappijiet, Rose Depares, Lilian Muscat u Anna Bondin, bdew il-ħidma tagħhom fuq l-inventarju tal-Komunità flimkien ma' xi tiswijiet li dawn kienu jeħtieġu.

Restawr tal-pitturi tar-Refitorju

Ix-xogħol tar-restawr fuq il-bini u tiswijiet oħra li l-Kunvent tagħna tant jeħtieġ kompla bl-impjegati tagħna Consolato Agius u Joseph Debono. Issa li x-xogħol fit-taraġ tas-Sagristija jinsab fi stadju avvanzat ħafna, kompla l-ħidma tad-dawl u rtokki oħra meħtieġa minn P. Zaren Saliba. Fl-istess waqt qed isegwi l-ħidma li għaddejja bħalissa fis-saqaf tas-Sagristija u fil-ġimgħat li ġejjin, il-ħidma ser titkompla fl-ewwel sular, fejn għal Ġunju li ġej il-Komunità tagħna ser tiftaħ l-ewwel fażi taċ-ċentru ta' interpretazzjoni, li

jikkonsisti f'Portrait Gallery, Arkivju tal-mużika, l-Oratorju, il-Kappella l-antika u l-maħżen li ser jiġi trasformat f'ċentru ta' attrazzjoni. Għal din l-ewwel fażi l-pubbliku ser ikun jista' jidħol għalih mis-sagristija tal-Knisja tagħna. Ma jonqosx l-impenn tas-Sagristan John Farrugia, li minkejja x-xogħol għaddej ta' kuljum, iżomm il-post kemm jista' jkun nadif, minkejja t-trabijiet li jkollna minħabba x-xogħlijiet.

Attività

- Fis-6 ta' Jannar stedinna lill-familjari tal-membri tal-Komunità tagħna għal drink flimkien fir-Refettorju. Din l-attività ilna nagħmluha għal dawn l-aħħar snin, fejn l-appuntament ta' flimkien inżommuh tal-inqas darbtejn f'sena.

- Fis-16 ta' Jannar sar Servizz Ekumeniku fil-Knisja tagħna. Din l-attività kienet organizzata mill-Provinċja fl-okkażjoni tal-Biċentinarju.

- Fl-24 ta' Jannar ġew mistiedna għall-pranzu nies distinti flimkien mal-Kardinal Ravasi, li ġie Malta sabiex jagħti konferenza bħala parti mill-attivitajiet tal-Biċentinarju.

- Fis-16 ta' Frar il-Kunsill Lokali sejjaħ lir-residenti għal laqgħa fis-sala tal-Kunvent tagħna.

- Fis-27 ta' Frar ġejna mogħtijin fondi sabiex nagħmlu proġett ieħor taħt il-kappa tal-VOPS (Voluntary Organisations Project Scheme).

- 2 ta' Marzu iċċelebrajna għeluq żmien Patri Żaren Saliba u fl-10 ta' Marzu iċċelebrajna għeluq snin Patri Noah Schiavone. F'ġranet tant importanti bħal dawn aħna niċċelebraw quddiesa Komunitarja flimkien u wara nkomplu naqsmu dan il-mument ta' ferħ bl-ikel ta' flimkien.

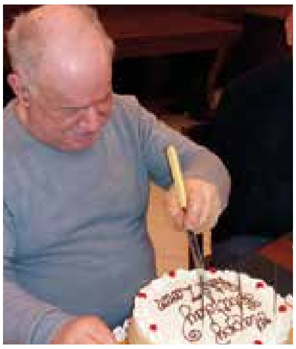

Patri Żaren Saliba

Patri Noah Schiavone

Xogħlijiet li ippjanati jsiru:

Fil-ġimgħat li ġejjin il-Komunità tagħna ser tkompli l-ħidma tagħha fl-ewwel sular, fejn:

- l-Oratorju li sa ftit snin ilu l-komunità tagħna kienet tinġabar għal waqtiet tat-talb flimkien, issa ser ikun miftuħ għall-pubbliku, hawnhekk ser jitqaxxar is-saqaf u jitħalla fuq il-ġebla u jsir it-tibjid tal-ħitan. Fih ser jiġu esposti l-abiti sagri u pittura oħra ta' valur.

- il-kappella l-antika li għal xi żmien kienet tintuża bħala l-arkivju tal-Mużika, issa fiha ser ikun hemm oġġetti oħra prezzjużi li jagħmlu parti mir-rikkezza tal-Komunità tagħna. Ser jitneħħa ħajt diviżorju li nbena maż-żmien u li qed jgħatti affresk tant sabiħ u ta' valur.

- Il-maħżen li ser jiġi trasformat f'mużew, hawnhekk ukoll ser jitqaxxar is-saqaf u tiġi restawrata l-għamara, ħalli b'hekk inkunu nistgħu nesponu oġġetti oħra ta' valur.

Appell

Dan l-aħħar għamilna appell ta' għajnuna lin-nies li jiffrekwentaw il-Knisja tagħna. Sa issa kien hemm min tana xi donazzjonijiet żgħar, għax ċertament din il-ħidma tinvolvi spejjeż kbar. Għalhekk, irressaq l-istess appell lil kull min qed jaqra dawn l-aħbarijiet tagħna, sabiex min jista' joffri xi tip ta' għajnuna fiżika kif ukoll finanzjarja, jista' jagħmel dan billi jikkuntattja lill-Pirjol tal-post fuq in-numri tat-telefon 21245934 jew fuq l-email: fr.alexcauchiosa@gmail.com.

Stedina

Is-Sibt 24 ta' Ġunju, il-komunità tagħna ser tagħmel open day, fil-Kunvent. Kulħadd huwa mistieden li jattendi.

PATRI ALEX CAUCHI AGOSTINJAN

MILL-KUNVENT SANTU WISTIN - GĦAWDEX

Jannar

Grupp ta' abbatini mill-Parroċċa ta' Marija Bambina tax-Xagħra, Għawdex, għaddew nofstanhar fil-komunità tagħna. Il-Pirjol għamel ftit talb magħhom fil-knisja u wara dawwarhom il-kunvent u niżżilhom jaraw ix-xelter.

Kull l-ewwel Ġimgħa tax-xahar fit-8.00pm ikun hawn il-quddiesa għall-professjonisti u gradwati.

Tkomplew il-laqgħat bi preparazzjoni għall-proġett ta' *refurbishment* tal-kunvent (fejn kien in-novizzjat). Din il-laqgħa speċjali saret mal-Provinċjal u mas-Sur Amadeo Galea, id-designer li hu responsabbli għall-proġett.

Sar l-*Ecumenical Service* mtella' mil-*Legion of Mary*. Mons. Joseph Attard, Rev. Clem Upton SSC *locum of the Anglican Chaplaincy of Malta and Gozo* u l-Pirjol Patri Adeodat Schembri OSA mexxew din iċ-ċelebrazzjoni. Il-kor kien taħt id-direzzjoni ta' Mro Dr John Galea.

Bdew jitqassmu l-inviti u flyers għaċ-ċelebrazzjoni ta' tħejjija tal-Beatifikazzjoni ta' Fra Grazzja Gauchi, Agostinjan. Ġew imqassma 10,670 flyer fil-parroċċi kollha ta' Għawdex.

Fuq stedina tal-komunità reliġjuża tal-MSSP, Żebbuġ, Għawdex, il-komunità ħadet sehem fil-laqgħa li saret mar-reliġjużi oħra ta' Għawdex. Kien hemm mument ta' flimkien, ċelebrazzjoni tal-Ewkaristija u l-ikla ta' nofsinhar. L-Isqof Mario Grech kien preżenti għall-ikel. Dan sar biex jiġi mfakkar il-patrun tal-komunità tal-membri tas-Soċjetà ta' San Pawl.

Frar

Studenti tas-Sixth Form bdew jagħmlu xogħol fil-biblijoteka tagħna taħt it-tmexxija ta' Patri Peter Paul.

Fit-8 ta' Frar, saret iċ-ċelebrazzjoni ta' tħejjija tal-Beatifikazzjoni ta' Fra Grazzja Gauchi, Agostinjan. Kienu preżenti l-Eċċ. T. Mons Mario Grech, Isqof ta' Għawdex, żewġ imħallfin, sorijiet, reliġjużi Agostinjani li ġew minn Malta, saċerdoti djoċesani u ħafna nies midħla tagħna. Kienu preżenti wkoll is-Sur Eman Bonnici li ġabar fi ktieb il-bijografija ta' Fra Grazzja u l-pittur tal-kwadru l-kbir is-Sur Emanuel Farrugia. Wara ċ-ċerimonja kien hemm *reception* fil-kunvent.

Fil-25 ta' Frar, kellna sorpriża kbira meta, dik it-tfajla Lisa Ehrlich, li kienet waqgħet mit-tieqa tan-novizzjat fl-10 ta' Ġunju 2016, ġiet hawn fil-kunvent biex tiltaqa' magħna u mill-ġdid tirringrazzjana ta' dak kollu li l-komunità ta' dak iż-żmien għamlet magħha meta kellha dak l-inċident.

Marzu

Fit-12 ta' Marzu, Il-Pirjol Patri Adeodat għalaq 50 sena mill-ordinazzjoni saċerdotali tiegħu. Hu ġie ordnat saċerdot fil-knisja tagħna, Għawdex, fit-12 ta' Marzu 1967 mill-Eċċ.T. Mons Gużeppi Pace. Ġiet iċċelebrata quddiesa ta' Radd il-Hajr bil-parteċipazzjoni tar-reliġjużi Agostinjani, saċerdoti djoċesani, fosthom ħuh Dun Anton Schembri. Preżenti wkoll kien hemm l-aħwa u familjari u xi ħbieb oħra.

Mons Carmelo Refalo wara l-qari tal-Evangelju għadda messaġġ tal-okkażjoni lill-komunità preżenti. Għal dan il-mument ta' ringrazzjament lil Alla, kien magħna wkoll l-Isqof t'Għawdex, Mons Mario Grech.

P. ADEODAT SCHEMBRI
AGOSTINJAN

PARROĊĊA SANTU WISTIN – VALLETTA

Nhar l-1 ta' Frar 2018 il-parroċċa tagħna ser tagħlaq ħamsin sena. Dan huwa anniversarju importanti għall-familja parrokkjali tagħna u għalhekk nixtiequ li din is-sena nfakkru dan l-anniversarju b'mod speċjali.

Ovvjament il-Parroċċa mhix il-Knisja iżda tmur ħafna oltre. Hemm ħidma kbira minkejja li aħna parroċċa żgħira ikkumparata ma' parroċċi oħra. Illum il-parroċċa tgħodd 1800 ruħ f'650 familja jew aħjar 'household'. Fil-parroċċa tagħna jgħixu diversi familji imma ssib ukoll ir-realtà tan-numru kbir ta' anzjani bħalma ssib fiż-żewġ parroċċi l-oħra tal-Belt Valletta. Teżisti wkoll realtà ta' barranin li bdew jixtru appartamenti lussużi n-naħa ta' Hastings wara li sar restawr f'uħud mill-binjiet li hemm. Hemm realtà wkoll ta' żgħażagħ li sfortunatament ma rnexxilhomx iż-żwieġ u reġgħu lura għand il-ġenituri filwaqt li hemm ukoll ir-realtà ta' neputijiet li jiġu jgħixu man-nanniet, probabilment biex jippruvaw jakkwistaw id-dar tan-nanna meta tiġi nieqsa. Dawn kollha trid tagħraf kif iddur mas-sitwazzjoni tagħhom.

Fil-parroċċa tagħna għall-grazzja ta' Alla għandna attività sabiħa. Dejjem għaddejjin b'xi attività. Qed isiru diversi attivitajiet fejn in-nies tal-parroċċa qed nagħtuhom iċ-ċans li jiltaqgħu u jissoċjalizzaw bejniethom. Għandna mumenti fejn qed illaqqgħu l-adolexxenti tagħna ma' diversi realtajiet tal-ħajja permezz tal-pulizija, tal-Appoġġ u tal-grupp tat-Tielet Dinja. Qed irrawmu wkoll fiċ-ċkejknin tagħna l-bżonn li niċċelebraw is-sabiħ u t-tajjeb ta' xulxin. Fid-duttrina llum għandna 6 klassijiet li fihom jilqgħu xi mitt tifel u tifla. Dawn it-tfal mhumiex kollha mill-Belt. Hemm numru minnhom li jfittxu d-Duttrina tagħna peress li n-nanniet jieħdu ħsieb it-tfal jew inkella sabiex iserrħu rashom li fil-Griżma jkunu jistgħu jiċċelebrawha fil-Konkattidral ta' San Ġwann ma' Monsinjur Arċisqof.

Fil-parroċċa għandna wkoll numru ta' każijiet soċjali għalkemm nirringrazzjaw 'l Alla n-numru tagħhom naqas drastikament meta mqabbel ma' ftit snin ilu. Għandna diversi nies bi problemi soċjali minn barra l-Belt li jiġu fil-kunvent tagħna jitolbu għajnuna. Barra minn hekk hemm ukoll numru ta' nies li ma jaċċettawx għajnuna minkejja li għandhom bżonnha u allura trid tara kif tista' tasal tgħinhom ukoll.

Il-parroċċa tagħna magħrufa ħafna għad-devozzjoni lejn Santa Rita u allura jiġu numri kbar ta' nies jitolbu kif ukoll iqerru jew jitolbu pariri. Uħud jiġu biss biex jifthu qalbhom. Il-parroċċa tagħna hija mżejna b'numru ta' ċelebrazzjonijiet li permezz tagħhom tilħaq ukoll lid-devoti speċjalment dawk li jiġu minn barra l-Belt u anke nies miż-żewġ parroċċi l-oħra tal-Belt.

Barra dawn għandek gruppi bħalma huma l-letturi, l-abbatini, l-animaturi, gruppi ta' talb,

kumitat tal-festi, KPP, ministri tat-tqarbin eċċ eċċ. Fil-Belt hemm żewġ skejjel li għalkemm mhumiex fil-konfini parrokkjali tagħna, xorta waħda rridu naħdmu magħhom u ngħinuhom. Peress li fix-xatt ta' Marsamxett tieqaf id-dgħajsa li ġġib numru sabiħ ta' turisti lejn il-Belt, ħafna minnhom jgħaddu minn ħdejna u jżuru l-knisja tagħna. Dan jipprometti tajjeb għall-mużew li qed isir fil-kunvent sabiex inkunu nistgħu nilħqu wkoll lil nies ta' fidi u kulturi differenti.

Insomma, l-ħidma ma taqta' qatt u dan iżomm il-parroċċa bħala komunità ħajja minkejja l-limitazzjonijiet kollha li jista' jkun fiha. Ta' dan nirringrazzjaw 'l Alla f'dawn il-ħamsin sena ta' għotja u esperjenzi sbieħ. Għalhekk fl-1 ta' Frar din is-sena kellna konċelebrazzjoni li fiha saret il-mixegħla tal-fjamma anniversarja li nħadmet għand l-Imdina Glass f'forma ta' qalb taqbad imserrħa fuq ktieb bħalma hi l-arma tal-Ordni tagħna. Din il-fjamma tkompli takkumpanjana tul din is-sena speċjali biex tfakkarna li fuq kollox hemm dawl wieħed, l-istess dawl li ħaddan Wistin, id-dawl ta' Kristu.

PATRI DEO DEBONO
AGOSTINJAN – KAPPILLAN

INTI BISS IL-GWIDA TIEGĦI

O Alla x'inti kbir
Inti setgħani bil-bosta
Inti li tferraħni, tagħdirni, tmexxini,
Kun int li tgħinni niddixxerni,
Kun int is-sliem tiegħi

O Alla x'inti kbir
Inti setgħani bil-bosta
Int smajtni, għadirtni, beriktni,
Kun int li tbegħedni mill-vizzji
Kun int is-serħan tiegħi

O Alla x'inti kbir
Int gmiel, kuraġġ u ferħ,
Int sbuħija, dawl u mħabba,
Kun int li taħt djulek nitrabba
Kun int il-Ħajja tiegħi

CLIFFORD GALEA

PELLEGRINAĠĠ F'RUMA U FROSINONE

Ma nistax nesprimi l-ferħ tagħna biżżejjed meta wara tant żmien ta' stennija rċevejna l-aħbar sabiħa li l-Madre Fundatriċi tagħna, Madre Maria Tereża Spinelli, għamlet l-ewwel pass għal fuq l-artali. Kien proprju l-4 t'Ottubru meta l-Papa Franġisku, iffirma d-digriet li din il-mara hekk kbira laħqet l-ogħla virtujiet u b'hekk jixirqilha t-titlu ta' Venerabbli!!

Kien għalhekk li wara din l-aħbar hekk sabiħa, is-superjuri maġġuri tagħna ħasbu li għandna niċċelebraw dan il-mument hekk imprezzabbli fl-istorja tal-Kongregazzjoni tagħna. Dan għamluh billi grupp sabiħ ta' sorijiet minn Malta, tlajna biex nagħmlu pellegrinaġġ fil-postijiet fejn għexet il-Fundatriċi tagħna. Għalhekk nhar is-Sibt 14 ta' Jannar, 2017, bakkarna biex immorru l-ajruport ħa nibdew l-avventura tagħna. Mal-wasla tagħna f'Ruma, diġà kienet tinħass vibra ta' ferħ u entużjażmu hekk kif sorijiet minn pajjiżi differenti, iltqajna f'Casa Generalizia u sellimna lil xulxin!

L-għada, il-Ħadd kien l-iktar jum speċjali meta kmieni filgħodu, tlaqna lejn Frosinone – il-belt fejn bdiet il-ħolma tagħha Tereża Spinelli! Il-post fejn tat ħajjitha għall-edukazzjoni u l-formazzjoni spiritwali ta' tant tfal u fejn waqqfet il-Kongregazzjoni tagħna tas-Sorijiet Agostinjani, Qaddejja ta' Ġesù u Marija.

Minn kif inżilna mill-kowċ, mill-ewwel ħassejna li Frosinone kien f'jum ta' ċelebrazzjoni! Kien jum ta' festa kbira mhux biss għalina s-sorijiet imma anke għan-nies ta' Frosinone u lajċi oħra li qed jgħixu l-ispiritwalità Agostinjana Spinelljana, li ngħaqdu magħna f'dan il-jum speċjali!

Kellna merħba kbira u fraterna mis-sorjiet ta' *Casa Madre...* l-ewwel dar li għexet fiha l-Fundatriċi tagħna. Qabel il-quddies kellna mument sabiħ, anke jekk fuq livell individwali jew fi gruppi żgħar, nitolbu fil-kappella fejn hemm l-urna tal-istess Fundatriċi.

Hekk kif qrobna viċin il-kattidral, ilkoll stagħġibna bl-entużjazmu ta' dawn in-nies, bl-organizzazzjoni li kien hemm u bil-parteċipazzjoni! Il-kattidral tista' tgħid kien mifqugħ bis-sorijiet, tfal, ġenituri u n-nies tal-post biex ma nsemmux ukoll in-numru ta' konċelebranti li kien hemm flimkien mal-Isqof Ambrogio.

Kien mument kommoventi ħafna mill-bidu sal-aħħar. Hekk kif bdiet il-konċelebrazzjoni, ma stajniex ma nesperjenzawx l-ispirtu ta' Tereża Spinelli, li żgur dak il-ħin, kienet qed titbissimilna mhux biss mill-inkwatru imma aktar u iktar mis-sema!

Kien anke mument ta' gratitudni kbira għax għarafna mill-ġdid kemm il-ħidma tagħha ħalliet il-frott u kemm baqgħet ħajja f'din il-belt fejn welldet tant opportunitajiet għat-tfal u l-familji li kienu neqsin minn tant bżonnijiet fil-ħajja.

Kien anke mument li tana spinta biex niċċelebraw b'mod attiv hekk kif ħriġna mill-Kattidral, grupp minna beda jkanta u jiżfen mat-toroq ta' Frosinone!

Ma neskludix li kien mument ukoll qawwi ta' fraternità mill-isbaħ fejn anke wara, sorijiet, qassisin u lajċi ngbarna għand il-Patrijiet Agostinjani Skalzi biex nieklu flimkien. Hawn, mill-ġdid, ma naqasx il-briju u l-ferħ flimkien ma' xi ċajta li nħobbu nirrakkontaw meta niltaqgħu flimkien!

Il-ġranet ta' wara kienu relatati ma' ġrajjiet ta' ħajjet il-Madre Fundatriċi u għalhekk, f'Ruma, żorna knejjes fejn tgħammdet, irċeviet l-ewwel tqarbina, l-iskola fejn ħadet l-ewwel edukazzjoni tagħha kif ukoll għaddejna minn toroq u pjazez li għaddiet minnhom u li kienu favoriti għaliha bħal Piazza Navona.

Il-pellegrinaġġ tagħna ntemm l-Erbgħa bl-udjenza tal-Papa. Il-Hamis filgħodu bdejna triqtna lejn Malta b'ferħ kbir ġo qalbna… żgur li dawn il-ġranet flimkien mar-realtà sabiħa tal-Venerabilità ta' Tereża Spinelli, tibqa' immarkata fil-qlub tagħna filwaqt li nkomplu nxerrdu l-fama tagħha biex issir QADDISA!

SR DOREEN MIFSUD
SORIJIET AGOSTINJANI SERVI
TA' ĠESU U MARIJA

FESTA SANTA RITA 2017

Il-Festa ta' Santa Rita fil-Knejjes u Kappelli li aħna l-Patrijiet Agostinjani ser inkunu qegħdin niċċelebraw:

Knisja San Mark – Rabat
Ġurnata : 20 ta' Mejju
Ħin: 6.00pm il-Quddiesa

Knisja Madonna tal-Parir it-Tajjeb – Paceville
Ġurnata: 20 ta' Mejju • Ħin: 6.30 Quddiesa

Knisja San Nikola ta' Tolentino – Ħal Tarxien
Ġurnata: 20 ta' Mejju • Ħin: 6.30 pm il-Quddiesa

Parroċċa Santu Wistin – Valletta
Ġurnata: 22 ta' Mejju
Ħin: 5.30pm Pellegrinaġġ bl-istatwa u wara l-Quddiesa

Knisja Santu Wistin – Għawdex
Ġurnata : 22 ta' Mejju
Ħin: 5.30pm il-Quddiesa u wara l-purċissjoni

Kappella Santa Rita – San Ġiljan
Ġurnata : 27 ta' Mejju • Ħin: 7.00pm il-Quddiesa

Kappella Sant'Anton Abbati – Palazz Verdala – Buskett
Ġurnata : 28 ta' Mejju • Ħin: 6.30pm Purċissjoni u wara l-Quddiesa

Il-ġisem ta' Santa Rita f'Cassia - Italja

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA

IL-50 SENA MIS-SAĊERDOZJU TA' PATRI ADEODAT SCHEMBRI – AGOSTINJAN

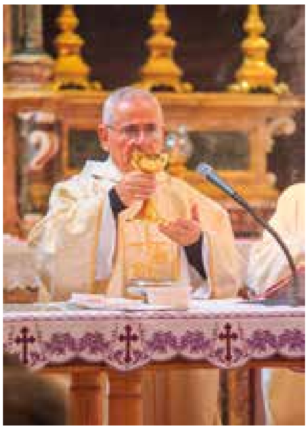
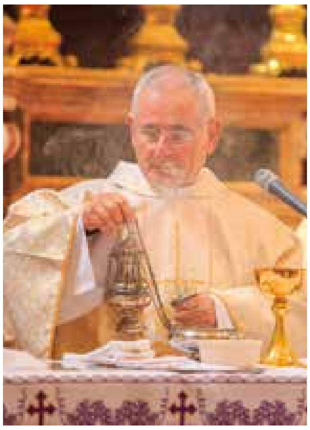

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
DJALOGI AGOSTINJANI FIT-TOROQ TAL-ĦAJJA
KARDINAL GIAN FRANCO RAVASI

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA

FIL-JUM TAL-VELJA TA' FRA GRAZZJA GAUCI – AGOSTINJAN IL-BNIEDEM TAJJEB U TWAJJEB MA' KULĦADD – QADDEJ FIDIL TAL-EVANĠELU

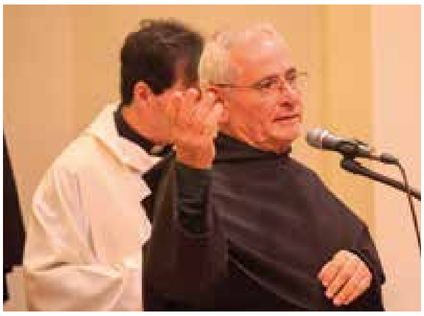

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA

SEMINAR FUQ IR-REGULA TA' SANTU WISTIN MINN PATRI SALVINU CARUANA – AGOSTINJAN

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
BIDU TAĊ-ĊELEBRAZZJONIJIET TAL-50 ANNIVERSARJU MIT-TWAQQIF TAL-PARROĊĊA SANTU WISTIN – VALLETTA

MID-DJARJU TAL-PROVINĊJA
MUMENT TA' TALB GĦALL-GĦAQDA TAL-INSARA
PARROĊĊA SANTU WISTIN – VALLETTA

L-Għid it-tajjeb
Happy Easter
Fröhliche Ostern
Joyeuses Pâques
šť astné Veľ ká noc
Vrolijk Pasen
Cásca Shona
God påske
Šť astné Velikonoce
Buona Pasqua
Feliz Páscoa
Wesołych Świąt
Feliz Pascua
Feliz Páscoa

"Jien dan naf li n-natura ta' Alla qatt u mkien u b'xejn ma tista' tiġi nieqsa; jistgħu jiġu nieqsa biss il-ħlejjaq li saru mix-xejn. Dawn aktar ma jgħixu sewwa u jagħmlu l-ġid, aktar isibu xi jqanqalhom għall-ġid li jkunu qegħdin jagħmlu. Imma jekk ma jgħixux sewwa u għalhekk jagħmlu l-ħażen, ikunu jagħżqu fl-ilma u jsibu xi jgħarrqilhom kollox"

Santu Wistin
Il-Belt ta' Alla 12,8.

HOLQA BEJNIETNA

Segreterija Provinċjali, Kunvent San Mark,
Triq Santu Wistin, Rabat RBT 1117, Malta

www.agostinjani.org